

NORGES OFFICIELLE STATISTIK.

Fjerde Række Nr. 105.

OVERSIGT

OVER

SINDSSYGEASYLERNES VIRKSOMHED

AARET 1903.

(Statistique des hospices d'aliénés pour l'année 1903.)

EFTER DE FRA ASYLERNE INDKOMNE AARSBERETNINGER

UDGIVEN AF

MEDICINALDIREKTØREN.

KRISTIANIA.

I KOMMISSION HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1905.

Pris: Kr. 0.50.

Norges officielle Statistik, Fjerde Række. (Statistique officielle de la Norvège, Quatrième série.)

Nr. 1—81 findes opførte i Fortegnelse over Norges officielle Statistik m. y. 1 Januar 1901—31 December 1903, Side 1—6.

Trykt 1904.

- Nr. 82. Folketælling 3 December 1900. Tredie Hefte: Beboede Huse og Husholdninger. (*Recensement. III. Maisons habitées et ménages.*)
- 83. Folketælling 3 December 1900. Fjerde Hefte: Folkemængde fordelt efter Nationalitet, Fødested og Trosbekjendelse. Blinde, Døvstumme og Sindssyge. (*Recensement. IV. Population classée par nationalité, par lieu de naissance et par culte. Aveugles, sourds-muets et aliénés.*)
- 84. Skolestatistik 1900. (*Instruction publique.*)
- 85. Fagskolestatistik 1899—1900, 1900—01 og 1901—02. (*Écoles professionnelles.*)
- 86. Fængselsstyrelsens Aarbog 1901—1902. I. Det norske Fængselsvæsen i det 19de Aarhundrede. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons. I. Notices historiques.*)
- 87. Norges Skibsfart 1902. (*Navigation.*)
- 88. Skiftevæsenet 1901. (*Successions, faillites et biens pupillaires.*)
- 89. Veterinærvæsenet og kjødkontrollen 1902. (*Service vétérinaire et inspection de la viande.*)
- 90. Norges Handel 1903. (*Commerce.*)
- 91. Civil Retspleie 1901 og 1902. (*Justice civile.*)
- 92. Norges postvæsen 1903. (*Statistique postale.*)
- 93. Norges Sparebanker 1903. (*Caisses d'épargne.*)
- 94. Norges kommunale Finantser 1900. (*Finances des communes.*)
- 95. Rekruteringsstatistik 1903. (*Recrutement.*)
- 96. Skolestatistik 1901. (*Instruction publique.*)
- 97. Fængselsstyrelsens Aarbog 1901—1902. II. Aarsberetning 1901—1902. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons. II. Statistique des prisons.*)
- 98. De offentlige Jernbaner 1903/04. (*Chemins de fer publics.*)
- 99. Rigsforsikringsanstaltens Industristatistik 1895—1899. (*Statistique industrielle de l'Office royal des assurances ouvrières.*)
- 100. Private Aktiebanker 1903. (*Banques privées par actions.*)
- 101. Norges Fiskerier 1903. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 102. De faste Eiendomme 1900. (*Propriétés foncières rurales.*)
- 103. Sundhedstilstanden og Medicinalforholdene 1902. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 104. Telegrafvæsen 1903—1904. (*Télégraphes et téléphones de Etat.*)

Trykt 1905.

- Nr. 105. Sindssygeasylernes Virksomhed 1903. (*Hospices d'aliénés.*)

NORGES OFFICIELLE STATISTIK.

Fjerde Række Nr. 105.

OVERSIGT

ÖVER

SINDSSYGEASYLERNES VIRKSOMHED

I

AARET 1903.

(Statistique des hospices d'aliénés pour l'année 1903.)

EFTER DE FRA ASYLERNE INDKOMNE AARSBERETNINGER

UDGIVEN AF

MEDICINALDIREKTØREN.

KRISTIANIA.

I KOMMISSION HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1905.

For Aarene 1884—1898 se Norges officielle Statistik, Tredie Række.
For Aarene 1899—1902 se Norges officielle Statistik, Fjerde Række
Nr. 2, 29, 58 og 74.

Indholdsfortegnelse.

	Side
Indledning, Oversigt over Sygepladsene m. v. paa de norske Sindssygeasylar	I
Oversigt over Antallet af de paa Sindssygeasylerne Behandlede, Middelbelæg og Antal Forplejningsdage (Tab. I)	6-7
Forholdet mellem offentlige og private i Sindssygeasylerne Behandlede (Tab. II)	6-7
Interkurrente Sygdomme paa Asylerne (Tab. III)	8-9
Tilsammen Behandlede (Tab. IV)	10-11
Tilbageliggende fra 1902 (Tab. V)	10-11
Indkomne (Tab. VI)	12-13
Udskrevne helbredede (Tab. VII)	12-13
Udskrevne i bedret Tilstand (Tab. VIII)	14-15
Udskrevne uhelbredede (Tab. IX)	14-15
Døde (Tab. X)	16-17
Tilbageliggende ved Udgangen af 1903 (Tab. XI)	16-17
Sygdomsform og Behandlingens Udfald for samtlige Asylr (Tab. XII)	18-19
Forholdet af Tilbageliggende, Indkomne, Udgaede og Døde til samtlige paa Sindssygeasylerne Behandlede (Tab. XIII)	18-19
Tiden paa Aaret for de Syges Indlæggelse paa Asylerne (Tab. XIV)	20
Kjøn og Alder ved Indlæggelsen paa Sindssygeasylerne (Tab. XV)	21
Sindssygdommens eller sidste Anfalds Varighed ved Indlæggelsen (Tab. XVI)	21
Dødsårsagerne hos de paa Sindssygeasylerne Døde (Tab. XVII)	22-25
De Indkomnes Hjemstavn (Tab. XVIII)	26-27
De Indkomnes Egteskabsforhold (Tab. XIX)	27
Aarsagerne til Sindssygdom hos de Indkomne (Tab. XX)	28-31
De Indkomnes Stand og Stilling (Tab. XXI)	32-33

Table des matières.

	Pag.
Introduction. Données générales sur les hospices d'aliénés de Norvège en 1903	I
Tableau du mouvement des hospices d'aliénés, indiquant pour chaque hospice le nombre des places et le total des journées d'entretien (Tab. I)	6-7
Tableau du mouvement des hospices d'aliénés, indiquant le nombre des aliénés indigents et celui appartenant aux classes aisées (Tab. II)	6-7
Cas des maladies intercurrentes dans les hospices d'aliénés (Tab. III)	8-9
Nombre des aliénés traités dans les hospices (Tab. IV)	10-11
Nombre des aliénés en traitement dans les hospices au 1er janvier 1903 (Tab. V)	10-11
Nombre des entrées dans les hospices d'aliénés (Tab. VI)	12-13
Nombre des sorties en état de guérison (Tab. VII)	12-13
Nombre des sorties en état d'amélioration (Tab. VIII)	14-15
Nombre des sorties en état de non guérison (Tab. IX)	14-15
Nombre des décès dans les hospices d'aliénés (Tab. X)	16-17
Nombre des aliénés restés en traitement au 31 décembre 1903 (Tab. XI)	16-17
Répartition par formes de la maladie et résultat du traitement (Tab. XII)	18-19
Rapport du nombre des sorties et des décès comparé au total des aliénés traités dans les hospices d'aliénés (Tab. XIII)	18-19
Tableau des entrées dans les hospices réparties par mois (Tab. XIV)	20
Répartition des aliénés par âge et par sexe lors de leur admission dans les hospices (Tab. XV)	21
Durée de la maladie ou du dernier accès lors de l'admission des aliénés (Tab. XVI)	21
Causes de décès indiquées pour les aliénés décédés dans les hospices (Tab. XVII)	22-25
Tableau des entrées réparties par domicile des aliénés (Tab. XVIII)	26-27
Tableau des entrées réparties par état civil (Tab. XIX)	27
Tableau des entrées dans les hospices d'aliénés réparties par cause présumée de la maladie (Tab. XX)	28-31
Tableau des entrées réparties par profession et par condition sociale (Tab. XXI)	32-33

	Side		Pag.
Middeltal af daglig arbejdende Syge i Asylerne (Tab. XXII)	32-33	Nombre moyen par jour des aliénés occupés au travail dans les diverses hospices (Tab. XXII)	32-33
Oversigt over Anvendelsen af Indespærring (Tab. XXIII)	34-35	Relevé de l'application de reclusion (Tab. XXIII)	34-35
Ekstrakt af Regnskaberne for Gaustad, Eg Rotvold og Rønvik Asyl for Budgetterminen 1902—1903 (Tab. XXIV) ..	36	Tableau des recettes et des dépenses des établissements d'aliénés de Gaustad, d'Eg, de Rotvold et de Rønvik 1902—1903 (Tab. XXIV)	36
Ekstrakt af Regnskabet for Kriminalasylet i Trondhjem for Budgetterminen 1902—1903 (Tab. XXV)	37	Tableau des recettes et des dépenses de l'asile d'aliénés criminels 1902—1903 (Tab. XXV)	37
Uddrag af Aarsberetningen for Gaustad Sindssygeasyl	38	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Gaustad	38
Uddrag af Aarsberetningen for Kristiania Sindssygeasyl	40	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Kristiania	40
Oversigt over Kristiania Sindssygeasyls økonomiske Tilstand ved Udgangen af Aaret	56	Tableau des recettes et des dépenses de l'établissement d'aliénés de Kristiania	56
Uddrag af Aarsberetningen for Oslo Hospitals Asyl	57	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés d'Oslo	57
Ekstrakt af Regnskabet for Oslo Sindssygeasyl	57	Tableau des recettes et des dépenses de l'établissement d'aliénés d'Oslo ..	57
Beretning for Doktor Dedichens Sindssygeasyl	59	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de dr. Dedichen	59
Oversigt over Kristiansands Sindssygeasyls Indtægter og Udgifter	64	Tableau des recettes et des dépenses de l'établissement d'aliénés de Kristiansand	64
Uddrag af Aarsberetningen for Eg Sindssygeasyl	65	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés d'Eg	65
Uddrag af Aarsberetningen for Neevengaardens Sindssygeasyl	69	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Neevengaarden	69
Ekstrakt af Regnskabet for Neevengaardens Sindssygeasyl	82	Tableau des recettes et des dépenses de l'établissement d'aliénés de Neevengaarden	82
Uddrag af Aarsberetningen for Rosenberg Sindssygeasyl	83	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rosenberg	83
Uddrag af Aarsberetningen for Møllendal Sindssygeasyl	90	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Møllendal	90
Økonomisk Beretning for Møllendal Asyl	91	Tableau des recettes et des dépenses de l'établissement d'aliénés de Møllendal ..	91
Uddrag af Aarsberetningen for Trondhjems Hospitalsstiftelses Sindssygeasyl ..	93	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Trondhjem	93
Oversigt over Trondhjems Hospitalsstiftelses Sindssygeasyls Indtægter og Udgifter	98	Tableau des recettes et des dépenses de l'établissement d'aliénés de Trondhjem	98
Uddrag af Aarsberetningen for Rotvold Sindssygeasyl	100	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rotvold	100
Af Direktør Sollieds Beretning for Rønvik Sindssygeasyl	106	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rønvik	106

Oversigt

over Sindssygeasylnes Virksomhed i 1903.

Antallet af Sindssygeasyler var 13 med ialt 1 946 Sygepladse.

Asylerne var:

Gaustad, Statsasyl ved Kristiania, med 330 Pladse, Halvdelen for hvert Kjø.

Kristiania kommunale Asyl med 120 Pladse, 76 for Mænd og 44 for Kvinder.

Oslo Hospitals Asyl i Kristiania med 40 Pladse, kun for Kvinder.

Dr. Dedichens Asyl, privat, ved Kristiania, med 58 Pladse, Halvdelen for hvert Kjø.

Kristiansands kommunale Asyl med 21 Pladse.

Eg, Statsasyl i Kristiansand, med 260 Pladse, Halvdelen for hvert Kjø.

Neevengaarden, kommunalt Asyl i Bergen, med 240 Pladse, Halvdelen for hvert Kjø.

Rosenbergs Asyl, privat, i Bergen, med 175 Pladse, 120 for Mænd og 55 for Kvinder.

Møllendals Asyl, privat, ved Bergen, med 80 Pladse, 45 for Mænd og 35 for Kvinder.

Trondhjems Hospitalsstiftelses Asyl, kommunalt, med 82 Pladse.

Rotvold, Statsasyl ved Trondhjem, med 275 Pladse, 145 for Mænd (hvoraf 15 i Landbrugskolonien) og 130 for Kvinder.

Rønvik, Statsasyl ved Bodø, med 230 Pladse, Halvdelen for hvert Kjø.

Kriminalasylet i Trondhjem kan modtage ca. 35 Patienter, kun Mænd.

Tabel 1 giver en Oversigt over *Asylnes Virksomhed*, Behandlingens Udfald, Forpleiningsdagens Antal m. m. I 1903 *indlagdes* 932 mod 1052 i 1902 og 858 i 1901. Der skulde saaledes være indkommet 120 Syge færre end i det foregaaende Aar; i 1902 var imidlertid 149 Syge overflyttet dels fra forskellige Asyler til det nye Rønvik Asyl og dels fra Gaustad til Rotvold; trækkes disse fra, bliver der 29 Syge flere indkomne i 1903 end i 1902.

Forholdet af Indlæggelser til Antallet af Sygepladse for samtlige Asyler (i 946) udgjorde 47,89 pCt. og var for hvert Asyl følgende:

Dedichens Privatasyl	84,5 pCt.	Møllendal	33,7 pCt.
Kristiania	79,2 —	Kristiansand	19,0 —
Rotvold	69,5 —	Rosenberg	18,9 —
Rønvik	65,7 —	Trondhjem	8,5 —
Eg	52,3 —	Oslo	7,5 —
Gaustad	43,6 —	Kriminalasylet	2,9 —
Neevengaarden	37,9 —		

Procentforholdet af *Mænd og Kvinder* sees af følgende Sammenstilling:

	Mænd.	Kvinder.
Tilbageliggende fra 1902	55,2 pCt.	44,8 pCt.
Indkomne i 1903	50,3 —	49,7 —
Tilsammen Behandlede	53,5 —	46,5 —
Udgaaede og Døde	51,4 —	48,6 —
Tilbageliggende ved Udgangen af 1903	54,5 —	45,5 —

Forholdet af Tilbageliggende, Indkomne, Udgaaede og Døde til samtlige Behandlede ved de enkelte Asyler sees af Tabel XIII.

Af de *Udgaaede* udskreves 23,6 pCt. helbredede, 23,1 pCt. bedrede, 33,9 pCt. uhelbredede, 1,6 pCt. efter afgiven Erklæring og 17,8 pCt. døde.

Forpleiningsdagens Antal udgjorde 697 455 eller gennemsnitlig for hver af samtlige Behandlede 252,2 Dage (i 1902 232,1 Dage; i 1901 242,7 Dage).

Middeltallet af daglig behandlede Syge var 1 910,8 (i 1902 1 841,0; i 1901 1 678,9). Antallet af de for *Fattigvæseners* og *Privates* Regning behandlede Syge sees af Tabel II. For det Offentliges Regning forpleiedes 84,1 pCt., for Privates 15,9 pCt.

Sundhedstilstanden har gennemgaaende været meget god; de interkurrente Sygdomme vil sees af Tabel III.

Dødsaaarsagerne og de Dødes Alder sees af Tabel XVII. Den hyppigste Dødsaaarsag var Tuberkulose, som foraarsagede 24,8 pCt. af samtlige Dødsfald; 17,4 pCt. skyldtes Lungetuberkulose alene. Derefter er opført Insania med 15,4 pCt., Paralysis generalis med 11,4 pCt. samt Lungebetændelse med 9,4 pCt.

Tabel XIV viser Fordelingen af *de Indkomne paa de enkelte Maaneder*, som efter Hyppigheden af Indlæggelser faar følgende Orden:

Oktober	107	Marts	78	November	70
Juli	84	August	75	December	68
Juni	82	September	75	Mai	66
April	81	Januar	73	Februar	64

Der indlagdes flest i 4de Kvartal (245); derefter kom 3die Kvartal med 234, 2det Kvartal med 229 og 1ste Kvartal med 215. Af 14 til Observation indlagte Personer er 9 ikke medregnet i Tabellen.

De Indkomnes Alder (Tabel XV) kjendes for 918, idet de 14 til Observation indlagte ikke er medregnet. Med Hensyn til Alderen for 7 i Kristiania Asyl indlagte Personer er det kun oplyst, at den var over 60 Aar.

Heraf var:

4,7 pCt. mellem 10—20 Aar.	13,7 pCt. mellem 50—60 Aar.
23,7 — — — 20—30 —	8,3 — — — 60—70 —
26,4 — — — 30—40 —	2,5 — — — 70—80 —
20,4 — — — 40—50 —	0,3 — — — 80—90 —

Sygdommens eller det sidste Anfalds Varighed ved Indlæggelsen (Tabel XVI) er opgivet for 918, idet de 14 til Observation indlagte ikke er medregnet. Den var for:

43,0 pCt. under $\frac{1}{2}$ Aar,
11,4 — fra $\frac{1}{2}$ —1 — ¹⁾
6,0 — « 1—2 —
30,3 — « 2 Aar og derover,
9,3 — ukjendt ¹⁾ .

De Indkomnes Hjemstavn (Tabel XVIII) anføres for 918, idet 9 til Observation indlagte og 5 med ukjendt Hjemstavn, ikke er medregnet. 64,2 pCt. var fra Landdistrikterne, 33,7 pCt. fra Byerne; 1,2 pCt. var hjemmehørende i Sverige og 0,4 pCt. i Danmark.

De Indkomnes Egteskabsforhold (Tabel XIX) kjendes for 917, hvoraf 50,7 pCt. var ugifte, 42,0 pCt. gifte og 7,3 pCt. i Enkestand. For 1 Persons Ædkommende forelaa der ingen Oplysninger vedrørende dette Forhold, og 14 til Observation indlagte er ikke medregnet.

En Sammenstilling af de opgivne *Aarsager til Sindssygdom* hos de Indkomne er gjort i Tabel XX, som omfatter 915 Indlæggelser, idet 14 til Observation og 3 for anden Gang i dette Aar indlagte ikke er medregnet. Der kjendes ingen Aarsag for 278 eller 30,4 pCt. Blandt de andre 637 anføres arveligt Anlæg overhovedet hos 375 eller 58,9 pCt., som eneste Aarsag hos

¹⁾ Jfr. Anmærkningerne til Tabel XVI.

254 eller 39,9 pCt. Drik er anført hos 52 eller 8,2 pCt. og Syfilis hos 35 eller 5,5 pCt.

Stand og Stilling (Tabel XXI) er opgivet for 912, idet 6 er opført under ukjendt eller uden Stilling, og 14 til Observation indlagte ikke er medregnet. Af disse tilhørte:

28,2	pCt. Bonde-, Husmands- og Inderststanden,
20,5	— Arbejderstanden,
11,1	— Tjenerstanden,
10,2	— Haandværkerstanden,
9,0	— Handelsstanden,
4,7	— Sjømandsstanden,
3,7	— Fiskere.

Indespærring opgives at have været anvendt paa de i Tabel XXIII opførte 7 Asyler i tilsammen 2 725¹/₇ Døgn eller 9,4 Timer pr. 100 Forpleiningsdage, deraf 54¹/₄ Døgn i de 4 Statsasyler og 2 668 Døgn i de 2 bergenske Privatsyler.

Arbeidsvirksomheden blandt de Sindssyge fremgaar af Tabel XXII.

Efter «Forklaringer til Statsregnskabet, Budgetaaret 1902—1903» meddeles Extrakt af de 3 Statsasylers (Tabel XXIV) samt (Tabel XXV) af Kriminalasylets Regnskaber.

Den *psykiatriske Undervisning* paa Gaustad Asyl holdtes i 1ste Semester for 27 medicinske Studerende.

Tabeller.

Tabel I. Oversigt over Antallet af de paa

Tableau du mouvement des hospices d'aliénés, indiquant pour chaque

Asyler.	Tilbageiggende ved Udgangen af 1902.			Indkomne i 1903.			Tilsammen Behandlede i 1903.			Ud-					
										helbredede.			bedrede.		
	Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf	
		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.
Gaustad.....	342	186	156	144	82	62	486	268	218	31	13	18	28	16	12
Kristiania.....	123	81	42	95	41	54	218	122	96	20	10	10	21	8	13
Oslo.....	40	-	40	3	-	3	43	-	43	-	-	-	1	-	1
Dedichens.....	20	12	8	49	27	22	69	39	30	9	4	5	11	9	2
Kristiansand.....	22	10	12	4	4	-	26	14	12	-	-	-	-	-	-
Eg.....	270	142	128	136	65	71	406	207	199	48	22	26	10	6	4
Neevengaarden....	240	121	119	91	44	47	331	165	166	18	8	10	37	13	24
Rosenberg.....	183	126	57	33	25	8	216	151	65	6	4	2	8	6	2
Møllendal.....	90	48	42	27	14	13	117	62	55	11	1	10	6	5	1
Trondhjem.....	84	42	42	7	5	2	91	47	44	-	-	-	4	3	1
Rotvold.....	230	120	110	191	91	100	421	211	210	26	10	16	43	22	21
Rønvik.....	160	94	66	151	70	81	311	164	147	27	15	12	22	11	11
Kriminalasylet.....	29	29	-	1	1	-	30	30	-	1	1	-	2	2	-
Tilsammen	1 833	1 011	822	932	469	463	2765	1480	1285	197	88	109	193	101	92

Tabel II. Forholdet mellem offentlige og

Tableau du mouvement des hospices d'aliénés, indiquant le nombre

Asyler.	Tilbageiggende fra 1902.						Indkomne i 1903.						Tils. Behand-		
	Fattige.			Private.			Fattige.			Private.			Fattige.		
	Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf	
		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.
Gaustad.....	283	148	135	59	38	21	107	64	43	37	18	19	390	212	178
Kristiania.....	123	81	42	-	-	-	95	41	54	-	-	-	218	122	96
Oslo.....	31	-	31	9	-	9	-	-	-	3	-	3	31	-	31
Dedichens.....	-	-	-	20	12	8	-	-	-	49	27	22	-	-	-
Kristiansand.....	21	9	12	1	1	-	4	4	-	-	-	-	25	13	12
Eg.....	221	113	108	49	29	20	99	50	49	37	15	22	320	163	157
Neevengaarden....	1) 205	98	107	35	23	12	65	33	32	26	11	15	270	131	139
Rosenberg.....	170	115	55	13	11	2	27	20	7	6	5	1	197	135	62
Møllendal.....	85	43	42	5	5	-	25	13	12	2	1	1	110	56	54
Trondhjem.....	80	40	40	4	2	2	5	5	-	2	-	2	85	45	40
Rotvold.....	189	102	87	41	18	23	156	73	83	35	18	17	345	175	170
Rønvik.....	160	94	66	-	-	-	143	66	77	8	4	4	303	160	143
Kriminalasylet.....	29	29	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	30	30	-
Tilsammen	1 597	872	725	236	139	97	727	370	357	205	99	106	2324	1242	1082

1) I Aarets Løb er 3 Mænd og 1 Kvinde overført fra privat til offentlig Forpleining.

2) I Aarets Løb er 3 Mænd og 1 Kvinde overført fra privat til offentlig Forpleining.

3) I Aarets Løb er 1 Mand og 5 Kvinder overført fra privat til offentlig Forpleining. For 10 i sidste Kolonne af Tab. II i Beretningen for 1902.

4) I Aarets Løb er 2 Mænd og 4 Kvinder overført fra privat til offentlig Forpleining. Paa privat og 1 delvis offentlig Understøttelse.

Sindssygeasylernerne Behandlede.

hospice le nombre des places et le total des journées d'entretien.

gaade.									Tilsammen			Tilbageliggende			Middel-	Antal
uhelbredede.			efter afgiven			Døde.			Udgaade			ved Udgangen				
			Erklæring.						og Døde.			af 1903.				
Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf			
	Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.	belæg.	Forplej-
																ningsdage.
57	36	21	3	3	-	23	14	9	142	82	60	344	186	158	346,8	126 586
45	22	23	3	3	-	16	10	6	105	53	52	113	69	44	114,4	41 764
-	-	-	-	-	-	1	-	1	2	-	2	41	-	41	40,7	14 850
12	7	5	-	-	-	6	3	3	38	23	15	31	16	15	28,9	10 549
-	-	-	-	-	-	2	2	-	2	2	-	24	12	12	22,6	8 258
59	29	30	3	2	1	13	5	8	133	64	69	273	143	130	276,6	100 973
19	13	6	-	-	-	19	8	11	93	42	51	238	123	115	240,0	87 599
7	6	1	-	-	-	16	10	6	37	26	11	179	125	54	182,5	66 599
4	4	-	-	-	-	5	1	4	26	11	15	91	51	40	89,0	32 494
1	-	1	-	-	-	2	1	1	7	4	3	84	43	41	85,7	31 282
69	32	37	3	2	1	22	9	13	163	75	88	258	136	122	256,4	93 575
9	5	4	1	1	-	24	11	13	83	43	40	228	121	107	198,2	72 358
1	1	-	-	-	-	-	-	-	4	4	-	26	26	-	29,0	10 568
283	155	128	13	11	2	149	74	75	835	429	406	1 930	1 051	879	1 910,8	697 455

private i Sindssygeasylernerne Behandlede.

des aliénés indigents et celui appartenant aux classes aisées.

I 1903.			Udgaade.						Døde.						Tilbageliggende ved Udgangen af 1903.					
Private.			Fattige.			Private.			Fattige.			Private.			Fattige.			Private.		
Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf	
	Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.
96	56	40	87	46	41	32	22	10	17	12	5	6	2	4 ¹⁾	290	157	133	54	29	25
-	-	-	89	43	46	-	-	-	16	10	6	-	-	-	113	69	44	-	-	-
12	-	12	1	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	29	-	29	12	-	12
69	39	30	-	-	-	32	20	12	-	-	-	6	3	3	-	-	-	31	16	15
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	1	-	24	12	12	-	-	-
86	44	42	89	46	43	31	13	18	12	5	7	1	-	1 ²⁾	223	115	108	50	28	22
61	34	27	58	25	33	16	9	7	18	8	10	1	-	1 ³⁾	200	99	101	38	24	14
19	16	3	18	13	5	3	3	-	15	10	5	1	-	1	164	112	52	15	13	2
7	6	1	17	6	11	4	4	-	5	1	4	-	-	-	88	49	39	3	2	1
6	2	4	4	3	1	1	-	1	2	1	1	-	-	-	79	41	38	5	2	3
76	36	40	113	51	62	28	15	13	16	7	9	6	2	4 ⁴⁾	216	117	99	42	19	23
8	4	4	58	31	27	1	-	1	22	10	12	2	1	1	223	119	104	5	2	3
-	-	-	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26	26	-	-	-	-
440	237	203	538	268	270	148	86	62	125	65	60	24	9	15	1 675	916	759	255	135	120

Mænd og 4 Kvinder betales delvis privat. Tallene i første Kolonne stemmer ikke med Opgaverne bedre Forplejning henlæ ved Aarets Udgang 10 Mænd og 14 Kvinder. 3 Personer havde delvis

Tabel III. Interkurrente Sygdomme

Cas des maladies intercurrentes

Sygdom.	Ialt behandlede Tilfælde.			Gaustad.		Oslo.	Kristian-sand.	
	Tils.	Deraf		Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.					
Absces og Flegmone	13	10	3	2	-	-	-	-
Angina	18	6	12	1	5	-	-	-
Anæmi	3	-	3	-	-	3	-	-
Bronkit	16	6	10	2	-	1	-	-
Bursit	4	1	3	-	1	-	-	-
Carbunkel, Furunkel	4	2	2	1	1	-	-	-
Cataract	1	-	1	-	-	-	-	-
Commotio cerebri	1	1	-	-	-	-	-	-
Congelatio	2	2	-	-	-	-	-	-
Conjunktivit	1	-	1	-	-	-	-	-
Contusio coxæ	1	1	-	1	-	-	-	-
Cystit	1	1	-	-	-	-	-	-
Diarré	32	11	21	5	2	-	-	2
Difteri	7	2	5	-	-	-	-	-
Eczem	2	1	1	-	-	-	-	-
Erysipelas	12	6	6	-	4	-	-	-
Erythema nodosum	2	-	2	-	-	-	-	-
— e chlorali	2	1	1	-	-	-	-	-
Fractura	4	1	3	-	1	-	-	-
Flebit	1	1	-	-	-	-	-	-
Gastrit	3	2	1	1	-	-	-	-
Gastroenterit	23	9	14	-	1	-	-	-
Hemiplegi	1	-	1	-	-	-	-	-
Herpes zoster	1	1	-	-	-	-	-	-
Hydrops genus	1	1	-	1	-	-	-	-
Hæmaturi	1	1	-	1	-	-	-	-
Icterus	2	1	1	1	1	-	-	-
Influenza	35	16	19	3	1	-	-	-
Intoxicatio (Lysol)	1	-	1	-	-	-	-	-
Keratitis	1	-	1	-	-	-	-	-
Kræft	2	1	1	-	-	-	-	-
Lungegangræn	1	1	-	-	-	-	-	-
Lumbago	1	1	-	1	-	-	-	-
Morbilli	1	-	1	-	-	-	-	-
Myringit	1	1	-	-	-	-	-	-
Nefrit	4	2	2	-	-	-	-	1
Obstructio alvi	1	-	1	-	-	1	-	-
Otitis media	4	2	2	-	1	-	-	-
Parotit	1	-	1	-	-	-	-	-
Panaritium	5	4	1	2	-	-	-	-
Periostit	1	1	-	-	-	-	-	-
Phlegmasia alba dolens	1	-	1	-	-	-	-	-
Pleurit	3	-	3	-	-	-	-	-
Pneumoni	9	7	2	1	-	-	-	-
Retentio urinæ	1	1	-	-	-	-	-	-
Rheumatismus acutus	3	-	3	-	2	-	-	-
Stomatit	1	-	1	-	1	-	-	-
Torticollis rheum. ..	1	1	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	14	4	10	-	-	-	1	-
Urticaria	1	-	1	-	-	-	-	-
Vulnera	7	5	2	1	-	-	-	-
Tilsammen	259	115	144	24	21	5	1	3

1) Af Asylets Betjening og Funktionærer havde 3 Influenza, 2 Angina, 1 Erythema nodosum,

paa Asylerne i 1903.

dans les hospices d'aliénés.

Eg. ¹⁾		Neevengaarden.		Trondhjem.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminal- asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
1	-	-	-	3	-	-	1	1	2	3
-	-	-	2	1	2	-	3	1	-	3
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	2	6	1	1	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-
1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
1	4	-	-	-	-	3	13	-	-	2
-	-	-	-	-	-	-	-	2	5	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
-	1	-	-	-	-	2	2	4	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
-	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
-	-	-	-	1	12	-	-	8	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	1	-	-	-	-	12	17	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	2	-	-	1	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	1	1	1	1	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
2	3	-	5	-	-	1	2	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	1	-	-	1	1	1	-	-	-	-
11	14	5	14	11	22	9	30	39	35	15

1 Pneumoni og 1 Typhus abdominalis.

Tabel IV. Tilsammen

Nombre des aliénés

Sygdom.	Samtlige Asyler.			Gaustad.		Kristiania.		Oslo.	Dedichens.	
	Tils.	Deraf		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.							
Melancholia	394	156	238	44	57	7	11	12	2	4
Mania	254	110	144	44	36	1	1	11	7	3
Amentia	227	87	140	-	-	10	26	-	1	1
Dementia	1 058	620	438	114	66	39	21	13	7	12
Paranoia	241	144	97	4	13	13	8	-	-	1
Insania periodica	116	51	65	-	-	9	8	-	4	4
— epileptica	48	35	13	4	2	2	1	1	-	-
— hysterica	74	4	70	3	36	1	2	5	-	2
— hypochondrica	17	13	4	10	3	-	-	-	-	-
— degenerativa	112	74	38	-	-	17	15	-	4	2
— neurasthenica	15	8	7	-	-	-	-	-	3	-
Alcoholismus	48	48	-	17	-	1	-	-	1) ¹⁾ 5	-
Paralysis generalis	64	57	7	8	-	15	2	-	5	-
Vitia organica cerebri	7	7	-	-	-	2	-	-	-	-
Idiotia	65	44	21	12	4	-	1	1	1	1
Til Observation	25	22	3	8	1	5	-	-	-	-
Tilsammen	2 765	1 480	1 285	268	218	122	96	43	39	30

1) Deraf 1 Korsakoffs Psykose.

Tabel V. Tilbageliggende

Nombre des aliénés en traitement

Sygdom.	Samtlige Asyler.			Gaustad.		Kristiania.		Oslo.	Dedichens.	
	Tils.	Deraf		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.							
Melancholia	225	88	137	32	35	2	5	12	1	1
Mania	153	57	96	28	25	-	-	11	2	-
Amentia	118	51	67	-	-	6	9	-	-	-
Dementia	782	476	306	83	47	24	9	13	1) ¹⁾ 6	4
Paranoia	201	122	79	4	12	12	5	-	-	-
Insania periodica	65	34	31	-	-	7	5	-	-	1
— epileptica	34	24	10	4	2	1	1	1	-	-
— hysterica	53	3	50	2	28	1	-	2	-	-
— hypochondrica	9	6	3	5	3	-	-	-	-	-
— degenerativa	78	53	25	-	-	13	7	-	2	2
— neurasthenica	5	2	3	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus	25	25	-	11	-	1	-	-	1	-
Paralysis generalis	28	27	1	4	-	10	1	-	-	-
Vitia organica cerebri	4	4	-	-	-	1	-	-	-	-
Idiotia	44	31	13	9	3	-	-	1	-	-
Til Observation	9	8	1	4	1	3	-	-	-	-
Tilsammen	1 833	1 011	822	186	156	81	42	40	12	8

1) Dementia secundaria 3 Mænd og 1 Kvinde. Dementia senilis 1 Mand og 3 Kvinder. Dementia

Behandlede.

traités dans les hospices.

Kristian-sand.		Eg.		Neeven-gaarden.		Rosen-berg.		Møllen-dal.		Trond-hjem.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminal-asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
-	1	28	47	11	25	6	4	10	10	1	3	33	49	13	15	1
-	3	10	21	4	5	5	13	12	21	-	-	12	21	15	9	-
-	-	12	24	29	47	11	4	3	3	-	-	7	22	12	13	2
13	7	77	40	50	49	83	32	27	16	38	35	84	66	81	81	7
-	1	37	28	20	19	19	8	6	-	-	-	28	12	8	7	9
-	-	8	14	6	7	4	1	2	4	3	11	19	3	7	2	2
-	-	-	1	8	3	4	-	2	1	2	1	6	2	7	1	-
-	-	-	9	-	5	-	2	-	1	-	2	-	2	-	4	-
-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1
-	-	14	10	6	4	11	-	-	1	2	-	7	2	8	4	5
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	7	-	-	-
-	-	8	-	11	-	2	-	-	-	-	-	2	-	1	-	1
-	-	3	1	8	-	1	-	-	-	-	-	9	3	8	1	-
-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-
1	-	6	3	9	2	4	-	2	-	-	-	2	4	5	5	2
-	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	1	-	-
14	12	207	199	165	166	151	65	62	55	47	44	211	210	164	147	30

ved Udgangen af 1902.

dans le hospices au 1er janvier 1903.

Kristian-sand.		Eg.		Neeven-gaarden.		Rosen-berg.		Møllen-dal.		Trond-hjem.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminal-asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
-	1	14	27	7	16	4	4	5	6	1	3	16	23	5	4	1
-	3	3	11	1	3	5	13	9	17	-	-	4	10	²⁾ 5	3	-
-	-	3	13	19	28	9	1	2	3	-	-	6	9	4	4	2
9	7	61	31	44	40	76	29	24	12	35	34	49	40	58	40	7
-	1	32	22	17	19	14	7	5	-	-	-	24	10	5	3	9
-	-	6	5	4	2	3	1	2	3	3	3	8	9	²⁾ 1	3	2
-	-	-	1	6	3	3	-	1	1	2	-	3	1	4	-	-
-	-	-	6	-	4	-	2	-	1	-	2	-	2	-	3	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	11	10	5	2	7	-	-	-	1	-	3	1	6	3	5
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	-	-	-
-	-	4	-	6	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	2	-	3	-	1	-	-	-	-	-	4	-	3	-	-
-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
1	-	5	2	7	2	2	-	2	-	-	-	-	2	3	3	2
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	12	142	128	121	119	126	57	48	42	42	42	120	110	94	66	29

præcox 2 Mænd. ²⁾ Stemmer ikke med Opgaverne i Tabel XI i Beretningen for 1902.

Tabel VI. Ind-
Nombre des entrées dans

Sygdom.	Samtlige Asyler.			Gaustad.		Kristiania.		Oslo.	Dedichens.	
	Tils.	Deraf		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.							
Melancholia	169	68	101	12	22	5	6	-	1	3
Mania	101	53	48	16	11	1	1	-	5	3
Amentia	109	36	73	-	-	4	17	-	1	1
Dementia	276	144	132	31	19	15	12	-	¹⁾ 1	8
Paranoia	40	22	18	-	1	1	3	-	-	1
Insania periodica	51	17	34	-	-	2	3	-	4	3
— epileptica	14	11	3	-	-	1	-	-	-	-
— hysterica	21	1	20	1	8	-	2	3	-	2
— hypochondrica	8	7	1	5	-	-	-	-	-	-
— degenerativa	34	21	13	-	-	4	8	-	2	-
— neurasthenica	10	6	4	-	-	-	-	-	3	-
Alcoholismus	23	23	-	6	-	-	-	-	²⁾ 4	-
Paralysis generalis	36	30	6	4	-	5	1	-	5	-
Vitia organica cerebri	3	3	-	-	-	1	-	-	-	-
Idiotia	21	13	8	3	1	-	1	-	1	1
Til Observation	16	14	2	4	-	2	-	-	-	-
Tilsammen	932	469	463	82	62	41	54	3	27	22

¹⁾ Dementia secundaria 3 Kvinder. Dementia senilis 2 Kvinder. Dementia præcox 2 Kvinder.

Tabel VII. Udskrevne
Nombre des sorties

Sygdom.	Samtlige Asyler.			Gaustad.		Kristiania.		Dedichens.	
	Tils.	Deraf		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.						
Melancholia	60	29	31	6	7	5	2	-	1
Mania	58	25	33	6	7	1	-	2	1
Amentia	47	19	28	-	-	2	7	-	-
Insania periodica	14	4	10	-	-	-	-	-	2
— hysterica	6	-	6	-	4	-	-	-	1
— hypochondrica	1	1	-	1	-	-	-	-	-
— degenerativa	3	2	1	-	-	1	1	-	-
— neurasthenica	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus	7	7	-	-	-	1	-	2	-
Tilsammen	197	88	109	13	18	10	10	2	5

komne.

les hospices d'aliénés.

Kristiansand.		Eg.		Neeven-gaarden.		Rosenberg.		Møllendal.		Trond-hjem.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminal-asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
-	-	14	20	4	9	2	-	5	4	-	-	17	26	8	11	-
-	-	7	10	3	2	-	-	3	4	-	-	8	11	10	6	-
-	-	9	11	10	19	2	3	1	-	-	-	1	13	8	9	-
4	-	16	9	6	9	7	3	3	4	3	1	35	26	23	41	-
-	-	5	6	3	-	5	1	1	-	-	-	4	2	3	4	-
-	-	2	9	2	5	1	-	-	-	1	-	3	10	2	4	-
-	-	-	-	2	-	1	-	1	-	-	-	1	3	1	3	-
-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	3	-	1	2	4	-	-	1	1	-	4	1	2	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	4	-	-	-
-	-	4	-	5	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	1
-	-	1	1	5	-	-	-	-	-	-	-	5	3	5	1	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
-	-	1	1	1	-	2	-	-	-	-	-	2	2	2	2	-
-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	1	-	-
4	-	65	71	44	47	25	8	14	13	5	2	91	100	70	81	1

Dementia paranoid. 1 Mand og 1 Kvinde. ²⁾ Deraf 1 Korsakoffs Psykose.

helbredede.

en état de guérison.

Eg.		Neeven-gaarden.		Rosenberg.		Møllendal.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminal-asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
5	8	2	1	1	-	-	3	6	5	4	4	-
7	7	-	1	-	1	1	6	2	6	6	4	-
4	3	5	8	2	1	-	-	1	5	5	4	-
3	8	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22	26	8	10	4	2	1	10	10	16	15	12	1

Tabel VIII. Ud-

Nombre des sorties en

Sygdom.	Samtlige Asyler.			Gaustad.		Kristiania.		Oslo.	Dedichens.	
	Tils.	Deraf		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.							
Melancholia	37	19	18	3	5	-	-	-	1	-
Mania	12	10	2	5	1	-	-	-	2	-
Amentia	27	13	14	-	-	2	2	-	-	-
Dementia	46	22	24	6	5	-	-	1	-	-
Paranoia	7	5	2	-	-	-	-	-	-	-
Insania periodica	26	11	15	-	-	2	4	-	2	-
— epileptica	4	2	2	-	-	-	1	-	-	-
— hysterica	6	-	6	-	-	-	2	-	-	1
— hypochondrica	3	3	-	1	-	-	-	-	-	-
— degenerativa	14	6	8	-	-	4	4	-	1	1
— neurasthenica	6	6	-	-	-	-	-	-	3	-
Paralysis generalis	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia	5	4	1	1	1	-	-	-	-	-
Tilsammen	195	103	92	16	12	8	13	1	9	2

Tabel IX. Udskevne

Nombre des sorties en

Sygdom.	Samtlige Asyler.			Gaustad.		Kristiania.		Dedichens.	
	Tils.	Deraf		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.						
Melancholia	38	16	22	6	3	1	2	-	1
Mania	20	9	11	5	4	-	-	1	-
Amentia	19	10	9	-	-	1	2	-	-
Dementia	117	67	50	20	10	11	10	1) 3	2
Paranoia	32	20	12	-	-	4	4	-	-
Insania periodica	6	3	3	-	-	1	-	-	-
— hysterica	6	1	5	1	3	-	-	-	-
— degenerativa	13	9	4	-	-	2	3	1	1
— neurasthenica	3	-	3	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus	3	3	-	1	-	-	-	-	-
Paralysis generalis	9	6	3	-	-	1	1	1	-
Vitia organica cerebri	1	1	-	-	-	1	-	-	-
Idiotia	14	8	6	3	1	-	1	1	1
Tilsammen	281	153	128	36	21	22	23	7	5

1) Dementia secundaria 3 Mænd. Dementia senilis 1 Kvinde. Dementia præcox 1 Kvinde.

skrevne bedrede.

état d'amélioration.

Kristian-sand.		Eg.		Neeven-gaarden.		Rosen-berg.		Møllen-dal.		Trond-hjem.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminal-asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
-	-	5	2	-	4	1	-	2	1	-	-	6	6	-	-	1
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-
-	-	1	1	6	8	-	1	1	-	-	-	2	2	1	-	-
-	-	-	-	3	9	4	-	2	-	-	1	2	4	5	4	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	1
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-	4	8	1	2	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	6	4	13	24	6	2	5	1	3	1	22	21	11	11	2

uhelbredede.

état de non guérison.

Eg.		Neeven-gaarden.		Rosen-berg.		Møllen-dal.		Trond-hjem.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminal-asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
4	10	1	-	-	-	-	-	-	-	3	6	1	-	-
1	2	-	-	1	-	-	-	-	-	1	4	-	1	-
2	5	5	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-
9	6	2	4	2	-	1	-	-	1	16	15	3	2	-
7	4	1	-	1	1	3	-	-	-	4	3	1	-	1
1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-
-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-
29	30	13	6	6	1	4	-	-	1	32	37	5	4	1

Tabel X.
Nombre des décès dans

Sygdom.	Samtlige Asyler.			Gaustad.		Kristiania.		Oslo.	Dedichens.	
	Tils.	Deraf		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.							
Melancholia	18	7	11	2	1	-	-	-	-	-
Mania	12	5	7	3	3	-	-	1	-	-
Amentia	25	7	18	-	-	2	4	-	-	1
Dementia	58	25	33	3	5	2	1	-	-	¹⁾ 2
Paranoia	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-
Insania epileptica	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-
— hysterica	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
— hypochondrica	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
— degenerativa	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-
Alcoholismus	2	2	-	2	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis	17	16	1	2	-	5	1	-	3	-
Vitia organica cerebri	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia	4	3	1	1	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	149	74	75	14	9	10	6	1	3	3

¹⁾ Dementia senilis 1. Dementia præcox 1.

Tabel XI. Tilbageliggende
Nombre des aliénés restés en

Sygdom.	Samtlige Asyler.			Gaustad.		Kristiania.		Oslo.	Dedichens.		Kristiansand.	
	Tils.	Deraf		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.									
Melancholia	241	86	155	28	40	1	7	12	1	2	-	1
Mania	153	61	92	25	22	-	1	10	2	2	-	3
Amentia	109	38	71	-	-	3	11	-	1	-	-	-
Dementia	835	505	330	84	45	26	10	12	¹⁾ 4	8	11	7
Paranoia	199	118	81	4	13	9	4	-	-	1	-	1
Insania periodica	70	33	37	-	-	6	4	-	2	2	-	-
— epileptica	41	30	11	4	2	2	-	1	-	-	-	-
— hysterica	55	3	52	2	30	1	-	5	-	-	-	-
— hypochondrica	12	8	4	7	3	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa	81	56	25	-	-	9	7	-	2	-	-	-
— neurasthenica	5	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus	36	36	-	14	-	-	-	-	²⁾ 3	-	-	-
Paralysis generalis	36	33	3	6	-	9	-	-	1	-	-	-
Vitia organica cerebri	3	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Idiotia	44	30	14	7	3	-	-	1	-	-	1	-
Til Observation	10	10	-	5	-	2	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	1 930	1 051	879	186	158	69	44	41	16	15	12	12

¹⁾ Dementia secundaria 4 Kvinder. Dementia senilis 1 Mand og 3 Kvinder. Dementia
²⁾ Overflyttet til Idiotia.

Døde.

les hospices d'aliénés.

Kristian-sand.		Eg.		Neeven-gaarden.		Rosen-berg.		Møllen-dal.		Trond-hjem.		Rotvold.		Rønvik.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
-	-	2	2	-	1	-	-	-	1	-	-	3	4	-	2
-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	1	1	1	-
-	-	1	1	-	4	2	-	-	2	-	-	-	2	2	4
2	-	2	3	1	4	7	5	1	1	1	1	2	4	4	7
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-
-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
2	-	5	8	8	11	10	6	1	4	1	1	9	13	11	13

ved Udgangen af 1903.

traitement au 31 décembre 1903.

Eg.		Neeven-gaarden.		Rosen-berg.		Møllen-dal.		Trond-hjem.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminal-asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
12	25	8	19	4	4	8	5	1	3	15	28	8	9	-
2	11	4	3	4	11	11	15	-	-	6	10	7	4	-
4	14	13	26	6	2	2	1	-	-	3	13	4	4	2
66	31	44	32	70	27	23	15	37	32	64	43	69	68	7
30	23	18	18	18	7	3	-	-	-	23	8	6	6	7
4	6	6	5	3	1	-	2	2	3	6	9	2	5	2
-	1	7	3	4	-	2	1	1	1	5	2	5	-	-
-	6	-	4	-	1	-	-	-	2	-	2	-	2	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
11	10	5	3	11	-	-	1	2	-	5	1	7	3	4
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4	-	-	-
5	-	9	-	2	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1
2	1	4	-	1	-	-	-	-	-	4	1	6	1	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
6	2	4	2	2	-	2	-	-	-	1	1	5	5	2
³⁾ 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
143	130	123	115	125	54	51	40	43	41	136	122	121	107	26

præcox 2 Mænd. Dementia paranoid. 1 Mand og 1 Kvinde. ²⁾ Deraf 1 Korsakoffs Psykose.

Tabel XII. Sygdomsform og Behandlings

Répartition par formes de la

Sygdom.	Tilbage- liggende fra 1902.	Indkomne i 1903.	Tilsammen Behand- lede.	Ud-	
				hel- bredede.	bedrede.
Melancholia	225	169	394	60	37
Mania	153	101	254	58	12
Amentia	118	109	227	47	27
Dementia	782	276	1 058	-	46
Paranoia	201	40	241	-	7
Insania periodica	65	51	116	14	26
— epileptica	34	14	48	-	4
— hysterica	53	21	74	6	6
— hypochondrica	9	8	17	1	3
— degenerativa	78	34	112	3	14
— neurasthenica	5	10	15	1	6
Alcoholismus	25	¹⁾ 23	¹⁾ 48	7	-
Paralýsis generalis	28	36	64	-	2
Vitia organica cerebri	4	3	7	-	-
Idiotia	44	21	65	-	5
Til Observation	9	16	25	-	-
Tilsammen	1 833	932	2 765	197	195

Fra Dements er 1 overført til Mani og 1 til Idioti.

» «Til Observation» er 1 overført til Insania hysterica og 1 til Idioti.

¹⁾ Deraf 1 Korsakoffs Psykose.

Tabel XIII. Procentforholdet af Tilbageliggende, Indkomne, Ud-

Rapport du nombre des sorties et des décès comparé

	Tilsammen for alle Asyler.	Gaustad.	Kristiania.	Oslo.	Dedichens.
	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
Tilbageliggende fra 1902	66,3	70,4	56,4	93,0	29,0
Indkomne i 1903	33,7	29,6	43,6	7,0	71,0
Udgaaede helbredede	7,1	6,38	9,2	-	13,0
— bedrede	7,0	5,76	9,6	2,3	16,0
— uhelbredede	10,2	11,7	20,7	-	17,4
— efter afgiven Erklæring	0,5	0,62	1,4	-	-
Døde	5,4	4,73	7,3	2,3	8,7
Tilsammen udgaaede og døde	30,2	29,2	48,2	4,6	55,1
Tilbageliggende ved Aarets Udgang	69,8	70,8	51,8	95,4	44,9

Udfald for samtlige Asyler.

maladie et résultat du traitement.

gaaede		Døde.	Tilbage- liggende ved Ud- gangen af 1903.	Procentforhold til					
				samtlige for samme Sygdom behandlede				samtlige	
uhel- bredede.	efter afgiven Erklæring.			Hel- bredede.	Bedrede.	Uhel- bredede.	Døde.	Behand- lede.	Ind- komne.
38	-	18	241	15,2	9,4	9,6	4,6	14,2	18,2
20	-	12	153	22,8	4,7	7,9	4,7	9,2	10,8
19	-	25	109	20,7	11,9	8,4	11,0	8,2	11,7
117	-	58	835	-	4,3	11,1	5,5	38,3	29,6
32	-	3	199	-	2,9	13,3	1,2	8,7	4,3
6	-	-	70	12,0	22,4	5,2	-	4,2	5,5
-	-	3	41	-	8,3	-	6,2	1,7	1,5
6	-	2	55	8,1	8,1	8,1	2,7	2,7	2,3
-	-	1	12	5,9	17,6	-	5,9	0,6	0,9
13	-	1	81	2,7	12,5	11,6	0,9	4,1	3,6
3	-	-	5	6,7	40,0	20,0	-	0,6	1,1
3	-	2	¹⁾ 36	14,9	-	6,4	4,3	1,7	2,5
9	-	17	36	-	3,1	14,0	26,6	2,3	3,9
1	-	3	3	-	-	14,3	42,9	0,3	0,3
14	-	4	44	-	7,7	21,5	6,2	2,4	2,3
-	-	-	10	-	-	-	-	0,9	1,7
281	13	149	1930						

gaaede og Døde til de paa hvert Asyl tilsammen Behandlede.

au total des aliénés traités dans les hospices.

Kristian- sand.	Eg.	Neeven- gaarden.	Rosenberg.	Møllendal.	Trønd- hjem.	Røtvold.	Rønvik.	Kriminal- asylet.
pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
84,6	66,5	72,5	84,7	77,0	92,3	54,6	51,4	96,7
15,4	33,5	27,5	15,3	23,0	7,7	45,4	48,6	3,3
-	11,8	5,5	2,8	9,4	-	6,2	8,7	3,3
-	2,5	11,2	3,7	5,1	4,4	10,2	7,1	6,7
-	14,6	5,7	3,2	3,4	1,1	16,4	2,9	3,3
-	0,7	-	-	-	-	0,7	0,3	-
7,7	3,2	5,7	7,4	4,3	2,2	5,2	7,7	-
7,7	32,8	28,1	17,1	22,2	7,7	38,7	26,7	13,3
92,3	67,2	71,9	82,9	77,8	92,3	61,3	73,3	86,7

Tabel XIV. Oversigt over Tiden paa Aaret for de Syges Indlæggelse paa Asylerne.

Tableau des entrées dans les hospices réparties par mois.

Asyl.	Januar.			Februar.			Marts.			April.			Mai.			Juni.			Juli.			August.			September.			Oktober.			November.			December.		
	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.			
Gaustad.....	9	3	6	9	8	1	12	6	6	10	6	4	9	7	2	17	7	10	11	9	2	16	9	7	5	1	4	16	11	5	13	7	6	13	4	9
Kristiania	6	4	2	4	-	4	12	6	6	13	8	5	4	-	4	9	2	7	9	4	5	7	2	5	10	6	4	8	4	4	5	2	3	8	3	5
Oslo.....	1	-	1	1	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Dedichens.....	4	4	-	4	3	1	3	2	1	3	1	2	2	1	1	3	3	-	2	2	-	5	1	4	13	5	8	5	2	3	4	3	1	1	-	1
Kristiansand.....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Eg.....	8	5	3	10	5	5	11	6	5	13	6	7	8	4	4	10	4	6	11	5	6	13	7	6	15	7	8	10	4	6	15	6	9	8	3	5
Neevengaarden....	7	3	4	8	3	5	6	2	4	4	2	2	5	3	2	11	5	6	10	5	5	10	8	2	3	3	-	12	5	7	6	3	3	9	2	7
Rosenberg.....	2	2	-	2	2	-	3	3	-	3	3	-	3	3	-	-	-	-	6	3	3	3	1	2	3	3	-	2	1	1	1	-	5	3	2	
Møllendal.....	2	1	1	2	2	-	3	1	2	6	1	5	-	-	-	2	-	2	4	3	1	-	-	-	2	1	1	-	-	-	2	2	-	4	3	1
Trondhjem.....	3	2	1	-	-	-	1	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	1	-	
Rotvold.....	18	8	10	15	10	5	14	4	10	17	7	10	17	8	9	19	9	10	20	9	11	13	7	6	12	7	5	21	12	9	13	6	7	12	4	8
Rønvik.....	12	4	8	9	6	3	13	4	9	9	5	4	18	10	8	11	2	9	10	5	5	7	5	2	11	8	3	33 ¹⁾	14 ²⁾	19	10	3	7	7	3	4
Kriminalasylet ...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	73	37	36	64	39	25	78	34	44	81	41	40	66	36	30	82	32	50	84	46	38	75	41	34	75	42	33	107	53	54	70	34	36	68	26	42

¹⁾ Overført fra Rotvold 8 og fra Neevengaarden 2. ²⁾ Overført fra Rotvold 11 og fra Neevengaarden 1.

Tabel xv. De Sindssyges Alder ved Indlæggelsen.

Répartition des aliénés par âge et par sexe lors de leur admission dans les hospices.

Asyl.	Tilsammen.	Deraf		10—		20—		30—		40—		50—		60—		70—		80—90.	
		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
Gaustad.....	140 ¹⁾	78	62	3	3	22	12	16	14	23	13	10	12	4	4	-	4	-	-
Kristiania.....	95	41	54	2	3	15	12	8	16	7	11	6	8 ²⁾	3 ²⁾	4	-	-	-	-
Oslo.....	3	-	3	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dedichens.....	49	27	22	2	1	6	5	12	4	5	7	1	4	-	-	1	1	-	-
Kristiansand.....	4	4	-	-	-	1	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Eg.....	132 ³⁾	62	70	7	2	16	15	13	20	9	22	13	9	4	2	-	-	-	-
Neevengaarden..	91	44	47	1	1	10	14	12	11	9	8	6	9	3	3	2	1	1	-
Rosenberg.....	33	25	8	1	-	5	1	10	2	4	1	3	1	-	3	2	-	-	-
Møllendal.....	27	14	13	1	-	3	2	6	5	-	3	1	3	3	-	-	-	-	-
Trondhjem.....	7	5	2	2	-	-	1	1	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-
Rotvold.....	186	87	99	4	5	19	20	26	28	13	21	13	9	10	13	2	3	-	-
Rønvik.....	150 ⁴⁾	69	81	1	4	16	21	18	17	13	16	10	6	9	11	1	5	1	1
Kriminalasylet..	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	918	457	461	24	19	114	104	124	118	84	103	64	62	36	40	9	14	2	1

¹⁾ 4 til Observation indlagte Mænd ikke medregnet.²⁾ Over 60 Aar.³⁾ En til Observation indlagt Mand ikke medregnet.⁴⁾ 3 Mænd og 1 Kvinde indlagt til Observation ikke medregnet.

Tabel xvi. Sygdommens eller det sidste Anfalds Varighed ved Indlæggelsen.

Durée de la maladie ou du dernier accès lors de l'admission des aliénés.

Asyl.	Ialt indkomne.			Under 1/2 Aar.			1/2—			1—			2 Aar og derover.			Ukjendt Tid.		
	Tilsammen.	Deraf		Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.															
Gaustad	140	78	62	52	22	30	15	9	6	6	2	4	40	28	12	27	17	10
Kristiania	95	41	54	48	18	30 ¹⁾	18	11	7	.	.	.	.	.	29 ²⁾	12	17	.
Oslo	3	.	3	1	.	1	.	.	.	.	.	.	2	.	2	.	.	.
Dedichens	49	27	22	23	15	8	9	6	3	6	3	3	11	3	8	.	.	.
Kristiansand	4	4	.	.	.	.	.	.	.	2	2	.	2	2	.	.	.	.
Eg	132	62	70	71	30	41	18	10	8	8	3	5	21	9	12	14	10	4
Neevengaarden . . .	91	44	47	46	18	28	8	6	2	6	3	3	30	16	14	1	1	.
Rosenberg	33	25	8	10	5	5	2	2	.	5	4	1	16	14	2	.	.	.
Møllendal	27	14	13	18	8	10	3	1	2	1	1	.	5	4	1	.	.	.
Trondhjem	7	5	2	1	1	.	.	.	.	.	.	.	6	4	2	.	.	.
Rotvold	186	87	99	71	26	45	23	8	15	15	9	6	71	39	32	6	5	1
Rønvik	150	69	81	53	28	25	9	2	7	6	3	3	74	34	40	8	2	6
Kriminalasylet . .	1	1	.	1	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Tilsammen	918	457	461	395	172	223	105	55	50	55	30	25	278	153	125	85	47	38

¹⁾ 1/2—3 Aar. ²⁾ Over 3 Aar.

Tabel XVII. De opgivne Dødsårsager

Causes des décès indiquées pour les

Dødsårsag.	Tilsammen.	Deraf		Gaustad.	Kristiania.	Oslo.	Dedichens.	Kristiansand.	Eg.	Neevengaarden.	Rosenberg.	Møllendal.	Trondhjem.	Rotvold.	Rønvik.
		Md.	Kv.												
A. Infektions- og konstitutionelle Sygdomme.															
I. Akute.															
Pyæmi	4	3	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1
II. Kroniske.															
Tuberkulose (uden opgivet Sæde)	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
i Lungerne	26	10	16	1	2	-	-	-	2	-	5	1	-	6	9
- Lunger og Tarmkanal ..	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
- — — andre Or-															
ganer	6	-	6	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-
— — Tarmkanalen	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
— — Peritoneum og Pleura ..	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Carcinom i Maven	2	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
— — Pankreas	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Alderdomssvaghed	7	1	6	2	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	3
B. Sygdomme i de enkelte Organer.															
I. Hjerne og Rygmarv.															
Apoplexi	6	2	4	-	-	-	1	-	-	1	1	1	-	1	1
Epilepsi	2	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Insania	23	5	18	7	1	-	1	-	4	-	-	-	-	6	4
Paralysis generalis	17	16	1	2	6	-	3	-	-	2	-	-	-	3	1
Vitia organica cerebri	2	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
II. Cirkulationsorganerne.															
Vitia organica cordis	4	3	1	1	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-
Hjertelammelse	5	2	3	-	-	-	-	-	3	1	-	1	-	-	-
Arteriosclerosis	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Trombose af Arteria pulmonalis	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sammenlagt	112	53	59	16	12	-	5	1	12	12	10	5	-	18	21

hos de paa Asylerne Døde.

aliénés décédés dans les hospices.

Alder og Kjø n.

15—		20—		30—		40—		50—		60—		70—80	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
1	1	4	4	3	4	2	4	-	1	-	2	-	-
-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	2	-	1	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	4
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	1	-	2
-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	1	5	1	1	2	5	1	3	-	2
-	-	1	-	4	1	9	-	1	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	1
-	-	-	1	1	1	-	1	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
1	2	7	9	11	13	17	9	7	9	7	8	3	9

Tabel XVII.

Dødsårsag.	Tilsammen.	Deraf		Gautstad.	Kristiania.	Oslo.	Dedichens.	Kristiansand.	Eg.	Neevengaarden.	Rosenberg.	Møllendal.	Trondhjem.	Rotvold.	Rønvik.
		Md.	Kv.												
Overført	112	53	59	16	12	-	5	1	12	12	10	5	-	18	21
III. <i>Respirationsorganerne.</i>															
Bronkit (kronisk).....	2	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lungeemboli.....	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Lungegangræn.....	2	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Pleurit (serøs).....	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— (purulent).....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Pneumoni.....	14	10	4	4	3	-	-	-	1	2	1	-	-	3	-
— og akut Gastroenterit.....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
— katarralsk.....	4	1	3	-	-	-	-	-	-	3	-	-	1	-	-
IV. <i>Digestionskanalen.</i>															
Diarré.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Enteritis.....	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— chronica ulcerosa.....	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
V. <i>Urinorganerne.</i>															
Nefrit.....	7	4	3	-	-	-	-	1	-	1	4	-	-	-	1
Forgiftning (Lysol) ..	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Tilsammen	149	74	75	23	16	1	6	2	13	19	16	5	2	22	24

(Forts.).

Alder og Kjø n.

15—		20—		30—		40—		50—		60—		70—80	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
1	2	7	9	11	13	17	9	7	9	7	8	3	9
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	3	-	1	1	2	1	1	-	3	2	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	1	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	1	3	-	-	1	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
1	2	11	10	15	16	23	12	8	12	13	12	3	11

Tabel XVIII. De Indkomnes Hjemstavn.

Tableau des entrées réparties par domicile des aliénés.

Hjemstavn.	Tilsammen.	Gaustad.	Kristiania.	Oslo.	Dedichens.	Kristian- sand.	Eg.	Neevengaa- den.	Rosenberg.	Møllendal.	Trondhjem.	Rotvold.	Rønvik.	Kriminal- asylet.
Bygderne i:														
Akershus Amt	30	21	3	-	2	-	-	-	1	-	-	3	-	-
Smaalenes	31	27	2	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Buskerud	18	14	-	-	2	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Jarlsberg og Larvik	18	15	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-
Hedemarkens	34	9	1	-	2	-	-	-	-	-	-	22	-	-
Kristians	29	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	-	-
Bratsberg	28	-	-	-	-	-	27	-	1	-	-	-	-	-
Nedenes	23	-	1	-	-	-	22	-	-	-	-	-	-	-
Lister og Mandal	35	-	-	-	-	-	33	-	2	-	-	-	-	-
Stavanger	29	-	-	-	-	-	16	4	5	1	-	2	1	-
Søndre Bergenhus	62	-	-	-	-	-	-	26	14	20	-	2	-	-
Nordre	20	-	-	-	-	-	-	6	4	4	-	6	-	-
Romsdals	37	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	34	2	-
Søndre Trondhjems	41	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	37	3	-
Nordre	32	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	22	9	-
Nordlands	68	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	64	-
Tromsø	35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	35	-
Finmarkens	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	17	-
Bygderne tilsammen	589	100	7	-	7	-	98	36	29	26	2	153	131	-
Byerne:														
Kristiania	104	11	77	3	11	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Moss	5	4	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fredriksstad	8	6	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Fredrikshald	5	3	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Drammen	4	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hønefoss	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kongsberg	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tønsberg	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Horten	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Holmestrand	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Larvik	8	4	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-
Sandefjord	3	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kongsvinger	2	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gjøvik	3	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lillehammer	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Skien	4	-	1	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Brevik	3	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-
Langesund	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Østerrisør	4	-	-	-	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Arendal	5	-	-	-	-	-	4	-	1	-	-	-	-	-
Grimstad	2	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Lillesand	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Kristiansand	16	1	-	-	1	4	10	-	-	-	-	-	-	-
Mandal	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Farsund	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Flekkefjord	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Egersund	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Sandnes	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Stavanger	12	-	-	-	1	-	7	1	-	1	-	2	-	-
Haugesund	2	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Sammenlagt	205	40	82	3	27	4	34	2	4	1	-	5	2	1

Tabel XVIII. (Forts.).

Hjemstavn.	Tilsammen.	Gaustad.	Kristiania.	Oslo.	Dedichens.	Kristiansand.	Eg.	Neevengaa-den.	Rosenberg.	Møllendal.	Trondhjem.	Rotvold.	Rønvik.	Kriminal-asylet.
Overført	205	40	82	-	27	4	34	2	4	1	-	5	2	1
Bergen	49	-	-	-	-	-	-	49	-	-	-	-	-	-
Aalesund.	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-
Molde	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Kristiansund	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-
Trondhjem	25	-	-	-	2	-	-	-	-	-	4	19	-	-
Levanger.	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Namsos.	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Mosjøen	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Bodø	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-
Narvik	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Tromsø	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-
Hammerfest	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Vardø	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Vadsø	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Byerne tilsammen	309	40	82	3	31	4	34	51	4	1	5	35	18	1
Fra Sverige	11	-	2	-	6	-	-	-	-	-	-	2	1	-
« Danmark	4	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
« Finland	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
« Tyskland	2	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
« England	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
« Belgien	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Uoppgivet Hjemstavn . .	5	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Ialt ¹⁾	923	140	95	3	49	4	132	91	33	27	7	191	150	1

¹⁾ 4 paa Gaustad, 4 paa Eg og 1 paa Rønvik til Observation indlagte er ikke medregnet.

Tabel XIX. Oversigt over Egteskabsforholdene hos de Indkomne.

Tableau des entrées reparties par état civil.

Asyl.	Tilsammen.			Ugifte.			Gifte.			I Enkestand.			Uoppgivet.		
	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.
Gaustad	140	78	62	58	38	20	77	40	37	5	-	5	-	-	-
Kristiania	95	41	54	56	22	34	37	19	18	2	-	2	-	-	-
Oslo	3	-	3	1	-	1	2	-	2	-	-	-	-	-	-
Dedichens.	49	27	22	24	13	11	22	12	10	3 ¹⁾	2	1	-	-	-
Kristiansand	4	4	-	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eg	132	62	70	71	38	33	50	21	29	11	3	8	-	-	-
Neevengaa-den.	91	44	47	46	21	25	36	21	15	9	2	7	-	-	-
Rosenberg.	33	25	8	25	20	5	7	5	2	1	-	1	-	-	-
Møllendal	27	14	13	9	6	3	16	8	8	2	-	2	-	-	-
Trondhjem	7	5	2	5	4	1	2	1	1	-	-	-	-	-	-
Rotvold	186	87	99	93	40	53	76	41	35	16	5	11	1	1	-
Rønvik	150	69	81	72	33	39	60	32	28	18	4	14	-	-	-
Kriminalasylet	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	918	457	461	465	240	225	385	200	185	67	16	51	1	1	-

¹⁾ Deraf 1 Fraskilt.

Tabel XX. Liste over de opgivne Aarsager til

Tableau des entrées dans les hospices d'aliénés

Aarsager.	Samtlige Asyler.			Gaustad.		Kristi- ania.		Oslo.	Dedichens.	
	Tils.	Deraf		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.							
I. Arveligt Anlæg										
er antaget hos	375	179	196	45	37	14	17	-	12	10
II. I eller uden Forbindelse med arveligt Anlæg er opgivet føl- gende andre Aarsager.										
a. <i>Psyriske Aarsager.</i>										
Religiøse Skruper	21	8	13	-	-	-	-	-	-	-
Økonomiske Bekymringer	11	6	5	-	-	-	-	-	-	-
Sorger og Ærgrelser	22	8	14	-	-	-	-	-	-	-
Ulykkelige Familie- eller Kjæreste- forhold	13	8	5	-	-	-	-	1	-	-
Pludselig Sindsbevægelse (Skræk etc.)	52	24	28	16	16	-	-	-	-	-
b. <i>Legemlige Sygdomme.</i>	¹⁾ 33	15	18	8	6	-	-	-	-	1
Exantematisk Tyfus	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Tyfoidefeber	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Mæslinger	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Influenza	4	1	3	-	-	-	-	1	-	-
Gigtfeber	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Barselfeber	2	-	2	-	-	-	1	-	-	-
Febersygdom	5	1	4	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Syfilis	31	26	5	-	-	9	3	-	5	-
Mavekræft	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Rakit	5	2	3	-	1	2	2	-	-	-
Anæmi og Blegst	7	-	7	-	-	-	-	-	-	-
Kronisk Rheumatisme	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Læsioner af Hovedet	20	14	6	5	-	-	-	-	-	-
Apoplexi	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Meningit	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Epilepsi	2	2	-	-	-	1	-	-	-	-
Døvstumhed	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hysteri	3	-	3	-	-	-	3	-	-	-
Atheromasi	2	2	-	-	-	2	-	-	-	-
Vitium cordis	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-
Mavekatarr	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Cystit	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Nefrit	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Gonorré	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Underlivssygdom	3	-	3	-	1	-	-	-	-	-
Metorrhagi	3	-	3	-	3	-	-	-	-	-
Ulcera cruris	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Panaritium	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-

¹⁾ Heraf er opgivet fra Gaustad: 1 Tuberkulose, 4 Syfilis, 1 Migræne, 1 Neurastheni, 1 Diarré.

Fra Eg: Influenza, Kusma, Knæskade.

Fra Neevengaården: Influenza, Blegst, Meningit og Underlivssygdom, Beskadigelse af Fod.

Sindssygdom hos de paa Asylerne Indkomne.

réparties par cause présumée de la maladie.

Kristian- sand.		Eg.		Neeven- gaarden.		Rosen- berg.		Møllen- dal.		Trond- hjem.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminal- asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
-	-	27	31	11	18	5	1	-	2	4	1	28	39	33	40	-
-	-	-	2	3	3	1	-	2	2	-	-	-	1	2	5	-
-	-	1	-	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2	-
-	-	-	2	-	-	-	-	4	5	-	-	4	6	-	1	-
-	-	-	1	-	-	1	2	1	1	-	-	-	-	6	-	-
-	-	-	-	3	6	2	-	-	-	-	1	3	5	-	-	-
-	-	3	1	3	9	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
-	-	1	-	4	-	-	-	-	-	-	-	4	2	3	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	2	1	2	-	-	-	-	-	-	1	4	-	1	4	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-

1 Nervøsitet + Blindtarmbetændelse, 1 Nervøsitet + Tarmkatarr, 1 Fordøielssygdom og

Tabel XX.

Aarsager.	Samtlige Asyler.			Gaustad.		Kristi- ania.		Oslo.	Dedichens.	
	Tils.	Deraf		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.							
c. Intoxikationer.										
Drik	52	50	2	12	-	10	-	-	4	2
d. Fysiologiske Udviklingsprocesser.										
Menstruationsuordener	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Svangerskab	3	-	3	-	1	-	-	-	-	-
Abort	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Barselseng	17	-	17	-	2	-	-	-	-	-
Talrige Fødsler	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Diegivning	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Klimakterium	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Alderdom	27	11	16	1	2	3	1	-	1	3
e. Forskjellige svækkende Ind- flydelser.										
Masturbation	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Uordentligt og ubehersket Liv, Udsvævelser	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Overanstængelse (legemlig og aandelig)	22	8	14	2	4	-	-	-	-	-
Fængselsstraf	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
f. Andre Aarsager.										
Amerikaophold	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Tidligere Anfald af Sindssygdom	19	8	11	6	7	-	-	-	2	4
Degeneration	19	7	12	-	-	5	12	-	-	-
Imbecillitet	6	4	2	4	2	-	-	-	-	-
Forbrydelser	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Legemlig Svaghed	2	-	2	-	1	-	-	-	-	-
— Svækkelse	6	1	5	-	1	1	1	-	-	-
Ulykkestilfælde	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
En eller flere af de ovennævnte Aarsager er opgivet for	637	319	318	63	50	35	37	2	23	17
Ingen kjendt Aarsag	278	137	141	15	12	6	17	1	4	5
Tilsammen ¹⁾	915	456	459	78	62	41	54	3	27	22

¹⁾ 12 til Observation indlagte Mænd og 2 Kvinder er ikke medindbefattet her, ligesom 1 Mand

(Forts.)

Kristian- sand.		Eg.		Neeven- gaarden.		Rosen- berg.		Møllen- dal.		Trond- hjem.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminal- asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
-	-	6	-	6	-	1	-	-	-	-	-	4	-	7	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	5	-	-	-	-	-	-	-	2	-	4	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	1	-	4	-	-	8	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-
-	-	1	3	1	4	-	-	2	-	-	-	2	1	-	2	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-
-	-	37	44	33	36	13	4	9	10	4	2	50	56	52	60	-
4	-	25	26	11	11	12	4	5	3	1	-	36	41	17	21	1
4	-	62	70	44	47	25	8	14	13	5	2	86	97	69	81	1

og 2 Kvinder, der i Aaret er indlagt 2 Gange paa Rotvold, kun er regnet 1 Gang.

Tabel XXI. Oversigt over de paa Sindssyge-

Tableau des entrées réparties par

Stand.	Samtlige Asyl.			Gaustad.		Kristiania.		Oslo.	Dedichens.	
	Tils.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.
Akademisk Stand.....	7	6	1	1	-	-	-	-	5	1
Arbeiderstanden.....	187	112	75	23	13	16	21	-	-	-
Bonde-, Husmands- og Inderstanden.	257	125	132	24	24	-	-	-	1	3
Borgerstanden.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Embeds- og Bestillingsmandsstanden..	23	12	11	2	1	2	1	1	2	-
Fiskere.....	34	17	17	2	-	-	-	-	-	-
Forskjellige Funktionærer.....	28	15	13	6	6	-	-	-	-	-
Haandværkerstanden.....	93	60	33	8	2	10	12	-	-	-
Handlende og andre Forretningsfolk..	82	50	32	4	4	10	3	2	18	11
Kaarfolk.....	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Kunstnere.....	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-
Lægds- og Fattiglemmer.....	22	11	11	-	-	-	1	-	-	-
Militærstanden.....	3	2	1	-	-	-	-	-	1	1
Omstreifere.....	9	4	5	1	-	-	-	-	-	-
Skolelærerstanden.....	19	7	12	-	1	1	2	-	-	-
Sjømandsstanden.....	43	28	15	3	2	1	-	-	-	-
Tjenerstanden.....	101	6	95	3	8	1	13	-	-	2
Ukjendt eller uden Stilling.....	6	1	5	²⁾ 1	³⁾ 1	-	-	-	-	4
Tilsammen	918	457	461	78	62	41	54	3	27	22

¹⁾ Fjeldfinner. ²⁾ Fange. ³⁾ Rentenist.

Tabel XXII. Middeltal af daglig

Nombre moyen par jour des aliénés occupés

Asyl.	Ialt.			Gaards-, Have- og Markarbeide.			Brænde-skjæring og Bæring af Kul og Ved.	Kunst- og Haand-værks-arbeide.
	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Md.	Md.
Gaustad.....	141,9	82,2	59,7	18,9	15,8	3,1	8,1	16,7
Kristiania.....	31,5	16,75	14,75	-	-	-	-	3,0
Oslo.....	13,92	-	13,92	²⁾ 3,58	-	3,58	-	-
Dedichens.....	3,8	1,6	2,2	0,9	0,9	-	-	0,4
Kristiansand.....	11	5	6	-	-	-	2	3
Eg.....	125,10	76,72	48,38	22,32	17,31	5,01	13,32	6,63
Neevengaarden.....	158,55	79,02	79,53	10,35	9,15	1,20	6,21	2,59
Rosenberg.....	69,00	51,85	17,15	18,04	18,04	-	1,43	7,58
Møllendal.....	47	26	21	2	2	-	⁵⁾ 2	-
Trondhjem.....	43,6	24,2	19,4	2,7	2,7	-	2,5	4,1
Rotvold.....	125,0	74,2	50,8	9,6	9,6	-	19,8	6,6
Rønvik.....	107,8	61,2	46,6	18,8	17,0	1,8	2,9	8,0
Kriminalasylet.....	19,92	19,92	-	-	-	-	0,28	0,94

¹⁾ Konvolutarbeide. ²⁾ Heri indbefattet Husgjerning. ³⁾ Mattelægning. ⁴⁾ Drevplukning og

Asylerne Indkomnes Stand og Stilling.

profession et par condition sociale.

Kristian-sand.		Eg.		Neeven-gaarden.		Rosen-berg.		Møllendal.		Trond-hjem.		Rotvold.		Rønvik.		Krimi-nal-asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	16	9	11	8	5	1	-	2	4	1	25	17	8	3	1
-	-	17	24	10	6	8	2	9	8	-	-	34	39	22	26	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	2	-	3	-	-	-	-	-	-	4	3	2	-	-
-	-	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	14	-
-	-	4	7	4	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	10	3	4	4	6	-	4	2	-	1	11	7	7	2	-
-	-	4	2	5	2	1	1	-	-	-	-	4	3	4	4	-
-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	3	1	-	1	1	-	-	1	-	1	3	6	3	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1) 4	-
1	-	-	1	1	5	1	-	-	-	-	-	1	1	2	2	-
-	-	7	4	8	5	1	-	-	-	-	-	5	3	3	1	-
-	-	-	11	-	14	1	2	1	1	-	-	-	22	-	22	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	62	70	44	47	25	8	14	13	5	2	87	99	69	81	1

Arbejdende Syge i Asylerne.

au travail dans les divers hospices.

Husgjerning.			Drev- og Uldplukning etc.			Not- og Garn-binding samt forskelligt andet Arbeide.	Kvinde- ligt Haand-arbeide.	Kontor-arbeide.
Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
52,7	26,7	26,0	10,7	9,5	1,2	1) 4,9	29,4	0,5
17,75	13,75	4,0	-	-	-	-	10,75	-
-	-	-	4,95	-	4,95	-	5,39	-
0,3	0,2	0,1	-	-	-	-	2,1	0,1
2	-	-	-	-	-	-	4	-
42,65	26,30	16,35	15,47	12,06	3,41	-	23,61	1,10
75,59	40,15	35,44	18,86	18,86	-	3) 0,94	42,89	1,12
17,21	14,18	3,03	4) 10,62	10,62	-	-	14,12	-
10	6	4	3	3	-	13	17	-
9,4	4,6	4,8	12,0	10,3	1,7	-	12,9	-
34,4	17,2	17,2	20,7	20,7	-	0,3	33,6	-
27,8	14,6	13,2	18,6	18,6	-	-	31,6	0,1
2,0	2,0	-	16,6	16,6	-	1) 0,10	-	-

Mattelægning. 5) Træarbeide.

Tabel XXIII. Oversigt over

Relevé de l'application

Asyl.	Tilsammen.						Indespærring er anvendt i følgende Antal Timer pr. 100 For- pleinings- dage.
	Tilfælde.			Personer.			
	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	
Gaustad.....	5	4	1	2	1	1	0,2
Oslo.....	5	-	5	2	-	2	0,47
Eg.....	10	1	9	4	1	3	0,77
Rosenberg.....	13	10	3	9	6	3	48,9
Møllendal.....	26	14	12	17	9	8	96,8
Rotvold.....	118	63	55	48	27	21	0,22
Rønvik.....	18	9	9	16	7	9	0,08
Tilsammen	195	101	94	98	51	47	

Tabel XXIII (Forts.). Oversigt over

Asyl.	Uro og Voldsomhed.				Ødelæggelseslyst.			
	Tilfælde.		Personer.		Tilfælde.		Personer.	
	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
Gaustad	-	-	-	-	-	-	-	-
Oslo	-	-	-	-	-	-	-	-
Eg	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosenberg	-	-	-	-	-	-	-	-
Møllendal	-	-	-	-	-	-	-	-
Rotvold	-	-	-	-	-	-	-	-
Rønvik	-	3	-	3	2	-	2	-
Tilsammen	-	3	-	2	2	-	-	-

Anvendelse af Indespærring.

de reclusion.

Epileptisk Uro og Forvirring.				Uro.				Voldsomhed.			
Tilfælde.		Personer.		Tilfælde.		Personer.		Tilfælde.		Personer.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
4	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	2
-	-	-	-	-	-	-	-	1	9	1	3
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	14	12	9	8	-	-	-	-
-	-	-	-	18	17	9	7	44	34	17	12
-	-	-	-	-	-	-	-	7	3	5	3
4	-	1	-	32	29	18	15	52	52	23	21

Anvendelse af Indespærring.

Voldsomhed og Ødelæggelseslyst.				Uro, Voldsomhed og Ødelæggelseslyst.				Ufredligt Forhold.				Usømmelig Opførsel.			
Tilfælde.		Personer.		Tilfælde.		Personer.		Tilfælde.		Personer.		Tilfælde.		Personer.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	10	3	6	3	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4	1	2
-	1	-	1	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-
-	1	-	1	10	3	6	3	-	2	-	2	1	4	1	2

Tabel XXIV. Extrakt af Regnskaberne for Gaustad, Eg, Rotvold og Rønvik for Budgetterminen 1902—1903.

Tableau des recettes et des dépenses des établissements d'aliénés de Gaustad, d'Eg, de Rotvold et de Rønvik 1902—1903.

Indtægt:

	Gaustad.	Eg.	Rotvold.	Rønvik.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Kurpenge	197 845,00	134 654,67	119 569,24	34 920,00
Arbejdsvirkomheden	11 276,12	9 644,92	10 985,37	4 536,02
Erstatning for Beklædning	-	-	5 275,27	-
Gartneriet eller Haven	4 101,70	1 340,86	2 605,42	25,30
Jordbruget	44 435,11	28 411,57	28 687,65	9 966,59
Indtægter af Bespisningen	6 372,58	4 789,99	5 435,72	2 696,87
Diverse Indtægter	1 238,17	571,93	361,55	1,80
Af Byggearbejderne ved Salg	-	-	-	5 475,02
De Jordbrugets Beholdninger, der er kommet Jordbruget tilgode og ikke afbalanceret paa sine respektive Konti	-	-	-	16 038,88
Tilsammen	265 268,68	179 413,94	172 920,22	73 660,48

Udgift:

	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Ordinære Udgifter:				
Lønninger og Pensioner	54 655,96	37 509,47	37 636,01	16 501,01
Bespisningen	92 725,34	64 537,66	70 408,30	15 806,80
Syges Adspredelse, Arbeidspenge, Flidsbelønninger m. m.	3 404,61	2 298,16	2 275,77	678,10
Bygningerne, Gas- og Vandledninger m. m.	10 600,06	6 991,93	5 057,67	833,52
Inventariet	10 299,00	4 964,62	5 463,46	1 099,84
Belysning	27 859,11	2 759,52	3 297,20	588,72
Brænde	-	13 951,68	13 616,75	2 122,53
Medicinske Fornødenheder	3 261,24	2 002,86	2 788,53	1 248,14
Biblioteket	393,91	282,30	337,21	149,93
Kontorudgifter	899,26	719,71	449,25	661,65
Vask og Renhold	3 856,21	3 283,52	2 078,20	860,43
Materialier til Værkstederne, Beklædningen	7 689,12	8 960,04	12 166,81	3 574,61
Heste og Dagarbeide m. m.	3 600,00	1 200,00	-	1 500,00
Gartneriet	1 830,82	1 090,60	2 424,62	2 438,87
Jordbruget:				
a) Lønninger	6 050,42	4 522,00	4 397,62	2 604,52
b) Andre ordinære Udgifter	32 485,66	21 767,63	25 267,90	6 755,21
Tilfældige og forskellige Udgifter (derunder ved Rotvold Skydsgodtgjørelse til Presten og Kassereren)	1 983,37	1 096,06	1 906,66	439,69
Transport af Patienter til Rotvold Asyl	863,20	-	-	-
Extraordinære Udgifter	398,52	37 970,25	-	-
Arkitekthonorar	1 977,08	-	-	-
Tilsammen	264 832,89	215 908,01	189 571,96	57 863,57

**Tabel XXV. Extrakt af Regnskabet for Kriminalasylet i
Trondhjem for Budgetterminen 1902--1903.**

Tableau des recettes et des dépenses de l'asile d'aliénés criminels 1902—1903.

Indtægt:

	Kr.
Kurpenge	8 290,10
Erstatning for Beklædning	1 084,09
Arbejdsdriften	1 685,46
Forskjellige Indtægter	104,90
Tilsammen	11 164,55

Udgift:

	Kr.
Lønninger og Leiebetjening	11 812,30
Bespisning	7 458,36
Beklædning	980,71
Belysning	660,50
Brændsel	1 825,65
Renhold	1 811,25
Sygeudgifter	203,46
Inventarium	844,18
Bygningers Vedligehold	914,61
Vandafgift	20,00
Skrivematerialier og Protokoller	154,12
Forskjellige Udgifter	537,39
Materialier til Arbejdsdriften	469,33
Arbejdspenge	352,26
Tilsammen	28 044,12

Af Direktør A. Lindboe's Beretning for Gaustad Asyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Gaustad.

Dødsaaarsagerne hos de i Aarets Løb Afdøde vil sees af Tabel XVII. Den Mand, der er opført under Dødsaaarsagen Vitium organicum cerebri (L.-nr. 10 092), var en 56-aarig Mand, der var overflyttet den 30te Juni 1903 fra Akershus Landsfængsel, hvor han var indkommen den 10de Oktober 1901. Der var der efter Oplysningerne intet at mærke ved ham, indtil han nogle Uger før Indkomsten her uden paaviselig Aarsag ikke vilde eller ikke kunde arbejde, klæde sig o. s. v.; «var eller anstillede sig aandsfraværende». Undertiden svarede han ordentlig, undertiden hen i Veiret; Talen kludret, utydelig; Bevægelserne tunge. Her oplystes af Datteren, at han altid har været meget plaget af Hovedpine, og at han tidligere havde drukket meget, men ikke i de senere Aar. Han var ved Indkomsten her yderst bleg, sammenfalden, aandsfraværende, uredig og vrang i sine Svar, maatte hjælpes med næsten alt, da han ikke syntes at kunne se, var meget skjælvende og usikker i sine Bevægelser; Talen noksaa god, ligeledes Høreevnen. Der viste sig Fordunkling af begge Linser. Han holdt sig til en Begyndelse rolig, men uredig; blev i første Uge af Juli urolig og stoiende, urenlig; Kræfterne sank, og han døde den 8de August. Der fandtes ved Sektionen i høire Frontallap et Sarkom af et stort Hønseægs Størrelse og en Opblødning af Hjernemassen bagover mod Centralganglierne, samt gribende over paa venstre Frontallap, men mindre udtalt, indtil Taget af Sideventrikelen. Corticalis over Svulstmassen fortyndet, uden Tegninger. Enkelte ateromatøse Afsætninger i Aorta. Forøvrigt frembød Sektionen intet særligt af Interesse.

De øvrige Sektioner frembød intet af nogen særlig Interesse. Der fandtes som sædvanlig større eller mindre Forandringer i Hjernen og dens Hinder, saaledes i en Del Tilfælde Pachymeningitis interna et externa, Skjævhed af Hjerneskalen, Blødninger fra Dura mater og de tynde Hinder, Fortykkelser og Ødem af de tynde Hinder og delvis Fastvoxen til Corticalis, Fortykkelser og Granulering af Ependymet, Udvidelse af Sideventriklerne, større og mindre Atrofi af Hjernemassen o. s. v. Af de under Dødsaaarsagen Insania opførte var den stærke Hjerneatrofi nærmest opfattet som Dødsaaarsagen i 1 Tilfælde

og i de øvrige 6 Tilfælde Marasmus. Hos den Kvinde, der er opført under Dødsaarsagen Tuberculosis pulmonum et intestinorum, en 19-aarig Bondepige, frembød Peritoneum et fuldstændigt Billede af «Perlesyge».

Der blev i Afdeling D og E paa begge Sider i Løbet af Sommeren foretaget den Forandring, at Skylight Vinduerne i Taget blev sløifede, og der anbragtes Sidevinduer af meget tykt Glas med store Ruder i almindelig Vindushøide. Herved er opnaaet, at Eneværelserne er blevne tilgængelige for Solskinnet og er blevne tørrere og varmere, ligesom den i Væggen anbragte Ventil i Forbindelse med det tidligere Varmeapparat virker tilstrækkelig ventilerende. Derhos blev paa Kvindesiden i Afdeling E indrettet en større Sal for urolige Patienter, der maa holdes under stadig Vagt, hvilket baade har skaffet noget mere Plads for denne Slags Syge og i høi Grad lettet Tjenesten og befordret Sikkerheden ligeoverfor disse Patienter, som før maatte flytte frem og tilbage mellem Afdelingerne C og D.

Af Overlæge Dr. med. Harald Holms Beretning for Kristiania Sindssygeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Kristiania.

— — Der døde i Løbet af 1903 i Asylet 10 Mænd og 6 Kvinder.

1. I. W., 62 Aar gammel, cand. juris m. m., indlagdes 12te Mai 1902, som lidende af Paralysis generalis. Han havde i mange Aar været Alkoholist og skal for Aar tilbage være bleven luetisk inficeret. Naar de første Symptomer optraadte, er ikke oplyst med Bestemthed. Ved Indkomsten viste de bekjendte Symptomer af den expansive Form sig i en udpræget Grad. Han var den Øverste ved Universitetet, Justitsminister, Hertug af Norge samt Kvindebedaarer. Hans Hukommelse for Nutiden var ganske betydelig nedsat. Af somatiske Symptomer var de mest fremtrædende: kontraherede, for Lys reaktionsløse Pupiller, nogen Hesitation, Ataxi, Rombergs Symptom og ophævede Patellarreflexer.

18de August 1902 optraadte der et apoplektiformt Anfald med Lammelse af højre Arm og Ansigtshalvdel, der dog efter et Par Dage atter var forsvunden.

Hans Sløvhed tiltog mere og mere, han kjendte ikke længere sine Omgivelser, vidste ikke engang sit eget Navn, og Urinen gik stadig i Sengen. Kræfterne aftog mere og mere, og han døde 17de Januar 1903. Kramper var ikke tilstede, heller ikke nogen Temperaturstigning. Som nærmeste Dødsårsag opførtes en Affektion af M. oblongata.

Ved *Sektionen* fandtes Hjernens Vægt at være 1300 Gram. Hinderne var stærkt fortykkede, næsten ganske hvide over Konvexitetens Midtparti, og tildels fastvoxede til Dura. De fleste Hjernevindinger syntes atrofiere, Ventriklerne noget udvidede, Arterierne stive. Lungerne viste ingensomhelst patologiske Forandringer. Hjertermuskulaturen kraftig, Hjertets Vægt 300 Gram. Indsiden af Aorta havde et stærkt koparret Udseende. Ellers intet abnormt. Milten normal, Vægt 80 Gram. Nyrerne viste intet patologisk af Betydning, Vægt 130 Gram hver. Heller ikke ved de andre Organer var der noget sygeligt at opdage.

Mikroskopisk saaes Hjernebarken i nogen Grad atroferet, med fortykkede Hinder og tykke, stive Arterier, Karforøgelse i Barken, faa Gangliaceller,

ingen Marvskeder, tildels Spinnenzellen. Den patologiske Proces havde saadan Lokalisation i aftagende Intensitet: G. recti, G. fornicati, Ins. Reilii, G. temporales secundi, G. temporales primi & tertii, G. hippocampi, G. frontal. inf., G. frontal. sup., Lobi parietales, Lobi occipitales, Lobuli paracentrales, G. centrales. Ved 4de Ventrikels kaudale Ende var der en Randsklerose med Ødem og Ødelæggelse af Marvskeder, der mest havde truffet Vagus kjærnen, men ogsaa Hypoglossus kjærnen. Der var skleroserede, marvløse Striber i de udtrædende Vagusrødder. I M. spinalis var der en jævn Sklerose baade i Side- og Bagstrengene, stærkest i de sidste.

2. H. I. O., 38 Aar gammel Bryggearbejder, indkom 14de Oktober 1902, som lidende af Paralysis generalis. Luetisk inficeret for 15—16 Aar siden, men skal have været ædruelig. Han var ved Indkomsten stærkt exalteret med vedvarende Uro og Bevægelsestrang. I Forbindelse hermed skimtedes ogsaa en Del ambitiøse Idéer hos ham. Det mest fremtrædende var dog hans Sløvhedstilstand og hans Hukommelsessvækkelse. Af somatiske Symptomer ved Optagelsen paavistes kun Hesitation. Under hele Asylopholdet var han i en temmelig fremtrædende agiteret Tilstand. Han forulempede om Dagen paa alle Maader sine Medpatienter, rev sine Klæder itu, og om Natten spredte han paa Eneværelse Sengeindholdet omkring sig. Hvad der kunde iturives, blev plukket ganske smaat. Nat til 28de Marts fik han et Krampeanfald med udtalte Rykninger i høire Legemshalvdel. Han henlaa komatøs den følgende og paafølgende Dage med forlænget Exspiration. En nøiagtig fysikalsk Undersøgelse lod sig ikke udføre. Han døde 30te Marts Kl. 4 Eftm. Dødsårsagen var nærmest Status paralyticus, antagelig med Pneumoni. Sektion blev af Hensyn til Hustruen, der var i en stærkt nervøs-exciteret Tilstand, ikke foretagen.
3. K. E. R., 28 Aar gammel, forhv. Handelsbetjent. Luetisk inficeret, indkom 6te Marts 1903, som lidende af Paralysis generalis. Efter Angivende skulde Sygdommen være begyndt mindst 2 Aar før Optagelsen i Asylet. Ved Indkomsten befandt Patienten sig i Paralysis sidste Stadium. Hans Sløvhedstilstand var høigradig. Han hverken forstod eller kunde gjøre sig forstaaelig. De almindelige Kordinationsmangler og Lammelser var tilstede i udpræget Grad, Reflexerne forstærkede. Før Indkomsten havde han havt 2 Krampeanfald, og det 3die fik han den 9de April om Morgen. Temperaturen, der Dagene iforveien havde været 35 à 35,4, maalt i Axillen, steg op til 36,5. Han henlaa komatøs, indtil han om Aftenen samme Dag afgik ved Døden. Nærmeste Dødsårsag antages at være Status paralyticus. Da den Syge kun havde været 1 Maanedes Tid i Asylet, Sygdommens Udvikling ikke var tilstrækkelig oplyst, og Tilfældet heller ikke i andre Henseender frembød noget af særlig Interesse, blev Obduktion ikke foretagen.
4. F. W. O. S., 42 Aar gammel Skræddersvend, døvstum, indkom 30te April 1903 fra Sorgenfri Sygehus, hvor han 8 Dage iforveien var bleven indlagt under Diagnosen Psoriasis (Alcoholismus chronicus). Der medfulgte

ingen andre Oplysninger, end at han den hele Tid under Sygehusopholdet havde været urolig, revet sine Klæder itu, spyttet ud over Gulvet, spyttet Maden ud, væltet Møblet med Indhold. Stemningen havde været vexlende, snart lo han, snart var han grædende. Paa Sygehuset havde man paasat ham Tvangsremme og Tvangstrøie. I Asylet opholdt han sig i Eneværelse, hvor den samme Uro vedvarede. Han var i uafbrudt Virksomhed med at rive istykker og holde Spektakel, klinede med sine Exkrementer. En nøiagtig Undersøgelse af ham var ikke udførbar. 10 à 15 Draaber af en Hyoscinopløsning ($\frac{1}{10}$ Gram) pr. Os 2 Gange daglig havde ingen mærkbar Indflydelse paa hans Muskelvæv før 11te Mai, da Hyoscinen seponeredes. Han spiste som Regel op sin Mad, men sølte dog af og til med den. Han var temmelig afkræftet, sjanglede lidt ved Gang, og Pulsen var liden, 80, Ansigtet forresten kongestioneret. Det saa ud, som om han var hallucineret for Synet. Hans Uro vedvarede omtrent Nat og Dag til trods for, at han ogsaa enkelte Gange fik Trional. Den 23de Mai begyndte han at sove stadig, og Respirationen blev besværet, men han hostede ikke. Dyspnøen tiltog, og trods Anvendelse af Incitantia døde han den 24de Mai Kl. 2 Eftm. Han var opført under Amentia, da han syntes fuldstændig forvirret og desorienteret. Om Aarsagen til hans Sinds-sygdomsanfald er der intet oplyst. Dødsarsagen: Pneumoni og Hjerteraffektion.

Sektion: Hjernens Vægt 1330 Gram. Ingen nævneværdig Fortykkelse af Hinderne. Venstre Sideventrikel større end højre. Hele Lobus temporalis sinister er atrofisk. Ellers intet tydeligt abnormt ved en makroskopisk Undersøgelse. Lungerne, især højre, i stor Udstrækning adhærente til Brystvæggen. Begge Lunger, mest i de øvre Partier, viser en Pneumoni i Engouementsstadiet. Ingen tuberkuløse Afsætninger. Hjertet er stort, slapt, Muskulaturen lysbrun af Farve. Vægt 370 Gram. Ellers intet sygeligt. Milten veier 260 Gram, er forstørret og blød. Nyrerne veier 150 Gram hver, intet patologisk.

Ved mikroskopisk Undersøgelse viser Hjernen en temmelig diffus Meningoencephalit af en subacut Art. Pia er tildels stærkt fortykket, hist og her loddet fast til Hjernebarken, og viser en Mængde Leukocyter. I selve Barken sees Karrene sprængfyldte med Blodlegemer, der tildels er traadt ud i Vævet. Dette viser en ikke ubetydelig Kjerneforøgelse, Forandring af Gangliacellerne og en Fortykkelse af Grunds substansen, stærkest ved Pia og aftagende indover mod Medullaris. Tangentiale Fibre i Barken kunne ikke paavises, knapt nok enkelte Projektionsfibre. Partiet nærmest Pia, altsaa 1ste Lag og tildels 2det Lag, bærer utvivlsomme Mærker efter en ødematøs Proces. Affektionen er stærkest ved G. recti, G. fornicati, G. frontal. inferiores, Lob. parietales inf. og Occipitallapperne med Undtagelse af Cunei, mindre udtalt i Insul. Reilii, G. frontal. superiores, Lobul. paracentrales, mindst i G. centrales og Lob. parietales superiores. Temporallapperne viser desuden en Bygningsanomali. De er begge atro-

fiske, venstre mere end høire, og den almindelige lille Bigyrus til øverste Temporalvinding mangler omtrent fuldstændig. Forøvrigt er det mikroskopiske Billede omtrent som i de stærkest forandrede Hjernepartier. Ved den kaudale Ende af 4de Ventrikel er der en betydelig Fortykkelse af Ependymet. Der er ogsaa nogen Sklerose af de tilstødende Partier af M. oblongata, specielt af den her liggende Vaguskjærnes dorsolaterale Del. Den ventromediale Del af Kjærnen viser tydelig alle Ganglieceller, ligesom ogsaa de marvholdige Fibre er bevarede.

5. S. H. S., 41 Aar gammel Feiersvend, indlagdes i Asylet 27de September 1900 under Diagnosen Paralysis generalis. Sygdommen, der angaves begyndt et Aar forinden, antoges foranlediget af Drik og Syfilis. Det mest fremtrædende psykiske Symptom var en paafaldende Sløvhed, baade med Hensyn til Dømmekraft, men især ved Hukommelsessvækkelse, som helt fra Indlæggelsen var iønespringende. Han var altid i straalende Humør, høirøstet og selvbevidst, og fornøiet med Asylet og dets Stel. Udprægede Vrangidéer var ikke tilstede, heller ikke Hallucinationer, saavidt kunde mærkes. Af somatiske Sygdomstegn var der Hesitation, træg Pupillarreflex, Rombergs Symptom, nedsat Muskelkraft og forstærkede Patellarreflexer. Hans Tilstand gik baade fysisk og psykisk meget langsomt nedover. Han expectorerede i maanedsvis mucopurulente Klatter, og ved Auskultation paavistes Infiltration af begge Toppe. Han døde 7de Juli 1903, uden at have haft noget apoplektiformt Anfald, af sin Paralyse og af Lungetuberkulose.

Ved *Sektionen* fandtes følgende: Hjernens Vægt 1180 Gram. De tynde Hinder var lidt fortykkede med subarachnoidealt Odem. Ingen fremtrædende Forandringer af Arterierne, og heller ikke af Barkens Bredde, makroskopisk seet. Venstre Lunge adhærent til Brystvæggen. Særlig øverste Lap er tæt besat med Tuberkler, og hist og her er der enkelte ærtstore Kaverner. Ogsaa høire Lunge er overalt besat med Tuberkler, midterste Lap dertil pneumonisk infiltreret. Hjertet veier 240 Gram. Muskulaturen kraftig uden tydelig Fedtdegeneration. Klapperne i Orden. Milten noget stor, Vægt 180 Gram, men ikke blød. Ved andre Organer intet væsentligt at bemærke.

Mikroskopisk sees Pia hist og her fastloddet til Barken, ingen udprægede Karforandringer. I enkelte Gyri er der nogen Atrofi med Svind af Marvskederne især i 2det og 3die Barklag samt ujævn Sklerose af Grundsubstanzen. Her og der «Spinnenzellen». Stærkest forandrede er G. recti og G. frontal. inf., ligesaa Temporalappen med Undtagelse af af G. temporalis primi, der paa det Nærmeste er normale. Ikke afficerede er den psychomotoriske Region og Cuneus. I Medulla oblongata er der ingen fremtrædende Forandringer undtagen nogen Fortætning af Vævet ved 4de Ventrikels kaudale Ende. I Medulla spinalis sees en meget tydelig sklero-atrofisk Proces af Bagstrengene.

6. K. J. S. L., 45 Aar gammel Agent, indkom i Asylet 10de Marts 1903, som lidende af Paralysis generalis. Som Aarsag er opført mangeaarig

Drikfældighed og Syfilis. Patienten indkom fra Sorgenfri Sygehus, hvor han var indlagt, som formentlig lidende af Delirium tremens. Han var stærkt hallucineret for Hørselen, idet en Dame gennem den traadløse Telefon stadig ringede til ham og talte til ham gennem et usynligt Apparat. Derimod var han ude af Stand til at ringe Damen eller Andre op. Der optraadte temmelig hurtigt Størhedsidéer, han var Telefondirektør for hele Norge og ventede kun paa sin Uniform for at kunne invitere Lægerne til en bedre Middag, førend han tiltraadte sin nye Post som Konge i Afrika. Af sine 3 Millioner lovede han ogsaa at betænke Lægerne rigeligt. Soma-tisk paavistes ved Optagelsen: Ulige Pupiller med minimal Lysreflex, op-hævede Bug- og Patellarreflexer og Hesitation. Han befandt sig under Asylopholdet i en temmelig stærk Urotilstand, optagen af sine Hallucina-tioner og Idéer. 28de Mai optraadte der uden noget forudgaaende Krampeanfald en Lammelse af højre Legemshalvdel med yderligere Tale-besvær, hvilket dog alt svandt efter nogle Dage.

16de August var han om Morgenens mod Sædvane ganske taus, spiste ikke sin Frokost, og hans Arme og Ben var stærkt kølige. Aandedrættet blev mere og mere anstrængt og langsommere, og han døde Kl. 10 Form. Dødsarsagen var antageligvis en Lungeemboli. Dødsfaldet indtraf under mit Fravær paa en Permissionsreise, og den vikarierende Læge foretog ingen Obduktion af Patienten.

7. H. H., 20 Aar gammel, Conditørlærling, indlagdes 28de December 1901, som lidende af Dementia præcox. Der meddeltes angaaende Patienten, at han havde været ganske flink paa Skolen, men noget doven i de højere Middelskoleklasser, samt at han altid havde været egen og i en fremtrædende Grad paastaaelig. De første sikre Sindssygdomssymptomer begyndte 1 Aar før Indlæggelsen, idet han viste sig menneskesky og utilbøielig til Arbejde. Omtrent $1\frac{1}{2}$ Aar efter mærkede man, at han hallucineredes, ialfald for Hørselen, og der optraadte hos ham stereotype Holdninger og Bevægelser, han spyttede stadig omkring sig, forholdt sig i Regelen taus, men naar han uopfordret sagde noget, var det i Regelen kun, for at udtale Ordet «Fanden». Efter Indlæggelsen vedblev han med sine stereotype Fagter, var lidet tilgængelig, interesselos og dertil vrang og uhøflig. Den negativistiske Stupor traadte efterhaanden mindre stærkt i Forgrunden, men han stod fremdeles i Opposition til sine Omgivelser. Da han saaledes fik Feber, hostede og blev sengeliggende, tillod han ingen Undersøgelse og blev aldeles rasende ved ethvert Forsøg herpaa. Fra-regnet hans Interesseløshed og hans paa mange Maader svigtende Om-dømme, kunde egentlig ingen udpræget Sløvhedstilstand paavises hos ham.

Han døde 22de November 1903 af Lungetuberkulose og pneumonisk Infiltration af den ene Lunge.

Sektion: Hjernens Vægt 1300 Gram. Fraregnet noget subarachnoidealt Ødem sees makroskopisk intet patologisk ved Hjernen hverken paa Over-fladen eller paa Gjennemsnit. Højre Lunge er i sin Helhed normal,

Vævet er luftholdigt og knistrende. Kun i Toppen findes enkelte Tuberkler af Størrelse som Risengryn. Venstre Lunge er fastloddet til Brystvæggen i hele sin Udstrækning. Øverste Lap er overalt gennemsat af Kaverner af forskjellig Størrelse og af tuberkuløse Infiltrationer. Nederste Lap er af aldeles fast Konsistens, af mørk, rød Farve. Paa Gjennemsnit sees Alveolerne overalt fyldte af et graaligt, fast Exsudat, aldeles som i det graa Hepatisationsstadium. Hjertet er noget slapt, Muskulaturen normalt farvet, Klapperne i Orden. Vægt 230 Gram. Milten noget blød, veier 180 Gram. Nyrerne normale, Vægt 130 Gram.

Ved mikroskopisk Undersøgelse sees i visse Partier af Hjernebarken en temmelig jævn Fortætning af Grundsubstansen med førøgede Leukocyter. Gangliecellerne er i sin Helhed bevarede, tildels dog med uklare Kjærner. Mest iøjnefaldende er den betydelige Formindskelse af Nervefibrenes Marvskeder, mest af de tangentiale. Forandringen er mest udtalt i Temporalapperne med Undtagelse af G. temporales primi, der omtrent er normale, i Parietallapperne og Occipitallapperne, hvor dog Cunei er normale, samt i G. recti. Mindre forandrede er G. fornicati, Frontalgryi og Insul. Reilii. Den psychomotoriske Region er nærmest normal. Ved 4de Ventrikels kaudale Ende er der nogen Fortykkelse af Ependymet samt lidt Randsklerose. I den dorsale Vagus skjærne Spor efter en akut, ødematøs Proces.

8. A. J., 45 Aar gammel Værkstedsførmand, indlagdes 19de November 1903. Han opførtes under Diagnosen Amentia. Ifølge Meddelelse skal han helt fra 2 Aar før Indlæggelsen have tilkjendegivet Idéer om, at han havde ført venerisk Smitte paa Hustru og Børn. Disse Idéer, der var af mere periodisk Natur, var tiltagne i Styrke i de sidste 14 Dage før Indlæggelsen. Han viste sig ængstelig, blev søvnløs og talte om Selvmord. Af og til var han voldsom, til andre Tider laa han stille hen og iagttog haardnakket Taushed. Af forskellige Ytringer, han fremkom med, sluttede Omgivelserne, at han ikke kjendte dem og heller ikke vidste, hvor han befandt sig. I Asylet var han urolig og agiteret, men ikke aggressiv. Han for rundt i Værelset, rev og sled i Senge og Borde og fløi baade paa Døre og Vinduer. Han huskede sig op og ned paa Springfjædermadradsen, saa Sveden perlede af ham. Han talte ikke, men gryntede af og til som en Gris og gjøede undertiden som en Hund. Efterat han første Nat, efter en Trionaldose, havde sovet i 2 Timer, var han senere roligere, men var meget tilbøielig til at sparke Sengklæderne af sig og forsøge paa at gaa ud af Sengen. Kun af og til kunde han svare ja eller nei paa et Spørgsmaal, i Regelen var han ganske taus og stirrede frem for sig med et aandsfraaværende Blik. Han gjorde Indtryk af at være desorienteret og hallucineret. Under Asylopholdet spiste han hver Dag, men ikke sin hele Dagsportion. 1 Gang lod han om Natten Urinen gaa i Sengen. Tilstrækkelig Afføring efter Ol. ricini, Tungen fugtig, noget belagt. Pulsen var ca. 120, meget liden. Undersøgelse af Brystorganer eller Nervesystem lod

sig ikke udføre. 27de November blev han taget op af Sengen for at bæres til Badet. Da man var kommen med ham henimod Badet, blev han efter Ordre fra Overlægen bragt tilbage til sin Seng, da man fandt, at det muligens kunde være betænkeligt at bade ham i hans medtagne Tilstand. Strax efterat han var lagt i Seng igjen, viste han temmelig stærk Dyspnoë, blev pulsøs og døde i Løbet af en $1\frac{1}{2}$ Times Tid. Døds-aarsagen antoges at være en Lungetrombose, hvilket ogsaa bekræftedes ved Sektionen, der for Anledningen foretoges af Prof. Dr. Harbitz.

Sektionsresultatet: Dura mater temmelig fast adhæreret til Hjerneskallen. Karrene saavel i Hjernebinderne som i Hjernen fyldte med mørkt, flydende Blod. Ellers makroskopisk intet sygeligt. Lungerne var store, opblæste med smaa Blødninger nær Overfladen, ødematøse, og i høire Lungetop var der et aragtigt Focus, indeholdende smaa Kalk- og Kidtklumper. Hjertet noget forstørret, særlig venstre Ventrikel hypertrofisk. Venstre og tildels høire Art. pulmonalis er fuldproppede af sammenballede Nøster af brunsorte, løse Trombemasser. Milten stor, veier 330 Gram. Leveren og Nyrerne stærkt venøst blodoverfyldte. Ved de andre Organer intet væsentligt at bemærke.

Det mikroskopiske Billede af Hjernebarken er en snigende Betændelsesproces af Pia, af 1ste Barklag og tildels ogsaa af 2det Barklag. Her ser man saaledes en tydelig, indad svindende, Fortætning af Grundsubstansen, med mange Kar, mange Leukocyter, men med fuldtallige Gangliaceller. I de stærkest forandrede Gyri sees i Barken ikke en eneste tangential Marvskede. Fortætningen af Grundsubstansen og Marvskedegenerationen er ikke absolut proportional. Stærkest forandrede er G. recti, G. fornicati, Insul. Reilii samt Temporallapperne med Undtagelse af G. temporales primi. Nærmest normale er kun G. centrales med Lobuli paracentrales samt Cunei. Gangliacellerne i den dorsale Vaguskerne er ødematøse, Marvskederne er ikke formindskede.

9. K. K., 56 Aar gammel Bryggearbejder, Alkoholist. Han overflyttedes til Asylet fra Ullevaal Sygehus 18de September 1903 og opførtes som lidende af Dementia senilis. Han fremkom med en Række hypochondriske Klager, over at han ingen Afføring kunde faa, ikke kunde faa ladt sin Urin, og at han i Maven havde en stor Schellakklump, som havde dannet sig der efter hans tidligere Politurdrik. Han havde desforuden en Del perifere Smerter, var søvnløs, meget urolig og masende og var til sine Tider hallucineret for Synet. Han var tydelig sløvet, særlig med Hensyn til Erindringen fra den nærmeste Nutid. Han gjorde allerede ved Indkomsten et slapt og kachektisk Indtryk, og han havde vanskelig for at gaa paa Grund af betydelig nedsat Muskelkraft i Underextremiteterne. Især Laarmuskulaturen var udtalt atrofisk. Radialarterierne var rigide og tildels ujævne. Tilstanden gik jævnt nedover, og der indfandt sig hyppigere Brækninger, ligesom Føtor ex ore blev mere generende for Omgivelserne. Han døde 4de December 1903 af Cancer pylori.

Sektion: Hjernens Vægt 1360 Gram. Der er noget subarachnoidealt Ødem og nogen melkeagtig Fortykkelse af Hinderne, mest paa Hjernens Konvexitet. Gyri synes noget atrofierede og Ventriklerne noget udvidede. Høire Lunge er i sin Helhed stærkt adhærent til Brystvæggen. Vævet er blodoverfyldt, men viser ellers intet sygeligt. Venstre Lunge er normal. Hjertet veier 240 Gram, Muskulaturen synes ikke fedtdegenereret, men er temmelig skjør, Klapperne og de store Kars Vægge i Orden. I Pylorus sees en Svulst, tildels i Form af en Hanekam, med ujævn, blomkaallig-nende Overflade. Milten er stor og blød, veier 240 Gram. Nyrerne noget ujævne paa Overfladen, men Kapselen er let-afløselig, noget venøst blodoverfyldte. Mikroskopisk sees der saagodtsom over hele Hjernebarken en Randsklerose med udvidede Lymphærum, der dog i Regelen indskrænker sig til 1ste Barklag. Pia er tildels fortykket med stive Arterier. I de stærkest angrebne Gyri sees der en ikke ubetydelig Svækkelse af Marvskederne, medens derimod i sin Almindelighed Gangliecellerne er fuldtallige. Affektionen er stærkest udtalt i G. recti, fornicati, Insul. Reilii og Occipitallapperne, mindst i den psychomotoriske Region, G. temporales primi samt Cunei. M. oblongata viser nogen Randsklerose. Betydelig Marvskededegeneration i de udtrædende Vagus- og Hypoglossusrødder. Det samme er Tilfældet med de udtrædende Rødder fra M. spinalis's forreste Horn, hvor der i visse Partier er meget faa Ganglieceller og formindsket Nerveudbredning.

10. E. J. H., 61 Aar gammel Former. Han skal have været meget drikfældig, og det var under Diagnosen Neurasthenia et Delirium (?), at han indlagdes paa Ullevaal Sygehus, hvorfra han 9de Oktober 1903 overflyttedes til Asylet. Her var han den hele Tid temmelig urolig, enkelte Gange ogsaa urenlig, og talte uden Sammenhæng i en oprømt og gemytlig Stemning om alt muligt. Til sine Tider kunde han være nogenlunde klar, men i sin Almindelighed var han, eller gav Indtryk af at være, fuldstændig forvirret og desorienteret. Paa Forespørgsel om hvorfra han kom, svarede han saaledes f. Expl.: «fra Centrum paa Kloden i Horizonten», og udtalte, at han havde været «i Verden siden Kristi Fødsel». Han var ved Optagelsen i en elendig Tilstand, afmagret og dertil meget ustø ved Gang, stærkt sjanglende. Han hostede op en hel Masse mucopurulente Klatter. De legemlige Kræfter svandt yderligere, og Patienten, der var opført som lidende af Dementia senilis, døde den 19de December 1903 af Bronchitis suppur. et Bronchiectasia og hypostatisk Pneumoni.

Sektion: Hjernens Vægt 1500 Gram. Dura er i hele sin Udstrækning fastvoxet til Kraniet. Paa Konvexiteten findes et rigeligt subarachnoidealt Ødem og en melkeagtig Fortykkelse af de tynde Hinder. Forøvrigt sees makroskopisk intet særligt abnormt hverken paa Overfladen eller paa Gjennemsnit. Lungerne viser ingen større Adhærentser til Brystvæggen. Begge Lungers declive bagre Partier er blodoverfyldte, af fastere Konsistens, og paa Gjennemsnit kan en blodig, serøs, skummende Vædske udpresses.

Vævet flyder dog i Vand. Hist og her sees udvidede Partier paa Bronkialforgreningerne, tildels indeholdende stinkende, mucopurulent Vædske. Kaverner eller tuberkuløse Infiltrationer sees intetsteds. Hjertet veier 250 Gram. Muskulaturen er af normal Farve og Konsistens. Den nederste Del af Aorta og Basis af Klapperne viser en tydelig Fortykkelse, tildels med smaa Kalkafleiringer. Milten veier 120 Gram, af almindelig Form og Konsistens. Nyrens Vægt 110 Gram, Kapselen let afløselig, ingen granuleret Overflade, paa Gjennemsnit skarpe Tegninger. Ved de indre Organer intet sygeligt at bemærke.

Mikroskopisk sees i de fleste Hjernevindinger en Randsklerose, der i Regelen ikke gaar dybere end til 2det Barklag. Paa Grændsen mellem 1ste og 2det Lag sees stærkt udvidede Lymferum. Flækkevis er Pia loddet til Barken. En stor Del af de tangentiale Nervefibres Marvskeder er borte, medens derimod Ganglicellerne synes uforandrede i Antal, om end oftest med uklare Kjærner. Der er en ganske betydelig Karforøgelse i Barken med temmelig mange Leukocyter. De stærkest angrebne Partier: G. retci, G. fornicati, Insul. Reilii, og af Temporallapperne, G. secundi & tertii og G. hippocampi. Ganske eller paa det allernærmeste uberørt af Processen er kun Cunei. M. oblongata viser en Affektion af dennes Periferi med Ødem. Der er marvløse Striber i de udtrædende Vagusrødder og tildels ogsaa i Hypoglossusrødderne.

- II. M. H., 30 Aar gammel Enke, Skuespillerinde, indkom 24de Februar 1903 og opførtes under Rubriken Amentia. Hun skal altid, fra Barnsben af, have været slem og stridig, selvraadig og faret op i Sinne, naar man vilde rette paa hende. Ellers mærkedes intet psykisk abnormt hos hende, førend hun 4 Uger før Indlæggelsen blev deprimeret, bad sin Moder om Tilgivelse og samtidig tilkjendegav religiøse Idéer om Syndeskyld. Efterhaanden optraadte der hos hende Hallucinationer for Syn og Hørsel, ledsaget af Angstanfald, hvorunder hun var temmelig urolig. Man fik i det Hele Indtrykket af, at hun var forvirret og desorienteret, om hun end paa enkelte Tider af Dagen kunde være nogenlunde klar. Ved legemlig Undersøgelse af hende paavistes ingen sikre Symptomer fra Lungerne og neuropatologisk kun ophævede Patellarreflexer. Hendes Temperatur var i Begyndelsen noget, senerehen temmelig meget forhøiet, op til 40 Grader. Nogen egentlig Hoste havde hun ikke, men kun med Timers Mellemrum gjorde hun nogle korte Hostestød, for at befri Larynx for purulent Sputum. Dette blev dog i ikke saa smaa Mængder af Pleiersken fjernet fra Patientens Mund. 4de Marts indfandt der sig et ganske kort Krampeanfald med toniske og kloniske Rykninger i høire Arm. Hektiken vedvarede, og Kræfterne aftog. Det syntes dog saa, at Patienten i de sidste Dage af sit Liv var klarere end før. Hun døde 18de Marts 1903 af en florid Phthise.

Sektion: Hjernen veier 1350 Gram. Paa Konvexiteten langs den mediale Rand, hvor paa begge Sider de tynde Hinder er fastvoxede til

Dura, sees en hel Del smaa Gryn, om hvis Natur der efter en makroskopisk Undersøgelse intet kan udtales. Hjertet slapt, blegrødt, veier 220 Gram. Høire Lunge, der overalt er fastheftet til Brystvæggen, er helt igjennem stærkt blodoverfyldt og infiltreret, saaat Konsistentsen næsten er som en Levers. Paa Gjennemsnit sees Lungen aldeles gjennemsaaet af Tuberkler. Ingen Kaverer. I venstre Lunges øverste Lap sees det samme Billede. Nederste Lap er vistnok blodoverfyldt, men overalt luftholdig og knistrende. Milten veier 120 Gram, ikke blød. Nyrene veier 130 Gram, normale Forhold. Heller ikke ved de andre Organer noget patologisk.

Mikroskopisk sees Grundsubstansen noget uklar, uden dog at vise nogen tydelig Fortættelse, med Karforøgelse og mange Leukocyter. Marvske-derne er omtrent forsvundne, ialfald de tangentiale. Denne Affektion sees tydeligst i G. recti, Temporallapperne med Undtagelse af G. temporales primi og G. fornicati, mindre udprægede er Forandringerne i Frontalgryi, G. temporales primi, Insula Reilii, Parietal- og Occipitallapperne. Kun Centralgryi og Cunei kunne betegnes som normale. Tuberkler i Pia kunne ikke paavises. Derimod et der paa sine Steder Fastvoxninger mellem Pia og Barken. M. oblongata viser ingen udprægede Forandringer.

12. A. W., 51 Aar gammel, Ingeniørs Hustru, tidligere Lues, indkom 17de Marts 1903 og opførtes under Rubriken Amentia. Sindssygdommen begyndte med Depression, Selvbefridelser og Ringhedsidéer, senere optraadte der stærk Uro med Hallucinationer, ialfald for Hørselen, og hun var til sine Tider aldeles desorienteret. Denne Tilstand vedvarede med enkelte Afbrydelser under hele Asylopholdet. Helt siden Indkomsten havde hun Feber, tildels med større Aftenstigninger. Cystit og senere en venstresidig Parotit, hvor der senere dannede sig en Absces, der aabnedes, ligesom hun ved Indkomsten viste en hel Del Kontusionsmærker, uden at der kunde oplyses noget angaaende tilføjede Slag eller Stød; saaledes optraadte der af Dampene fra varmt Vand i et Kar, hvorpaa hun sad for Ischuriens Skyld, Bulladannelse over Nates. Affektionen opfattedes som en Følge af stærkt udtalte vasomotoriske Forandringer. De sidste Dage af sit Liv var hun, saaledes som det ikke saa sjelden træffes hos Sindssyge med komplicerende Tilstande, der ledsages af høi Feber, næsten ganske klar. Hendes legemlige Befindende derimod forværredes stadig. Hun fik Vanskelighed for at synke Føde, der var stærk Føtor ex ore, Munden blev belagt med Trøske, og den stinkende Urin afgik involuntært. Hun døde 1ste April. Som nærmeste Dødsarsag antoges Pyæmi. Sektion undlodes af Hensyn til Familien.
13. J. L., 39 Aar gammel, Arbeiders Hustru, indkom den 20de Juni 1903 og opførtes som lidende af Amentia. Hun havde for første Gang født 8 Dage før Indkomsten. 6 Dage efter Fødselen blev hun urolig, forvirret og desorienteret, tiltalte Omgivelserne med de forskjelligste Navne, lagde for Dagen en høi Grad af Angst, skreg voldsomt, vilde ikke myrdes og talte usam-

menhængende uden Stands. Hun brugte gjerne grove og obscøne Ord og gjentog gjerne det samme Ord eller samme Sætning Gang paa Gang. Hun rev af sig Klæderne, slog i Væggen og lod sit Vand i Sengen. Læberne var tørre og skorpede. Urinen indeholdt ikke Albumin. Temperaturen steg strax efter Indkomsten temmelig kontinuerlig indtil 38,4. Man fik kun bibragt hende liden Næring. Da Pulsen var ganske liden, og paa Grund af hendes debile Tilstand forøvrigt fik hun strax Incitantia, Campher og Coffein. Under vedvarende Forvirring og Uro, der ikke tillod nogen nøiagtig Undersøgelse, aftog Kræfterne jævnt og hurtigt. Fra 25de Juni Kl. 3 Form. henlaa hun i en Døs uden Dyspnoë, og Respirationen, der var ganske overfladisk, blev sjeldnere og sjeldnere. Hun døde samme Morgen Kl. 7³/₄; uden at Sektionen viste nogen bestemt Døds-aarsag. Denne maa antagelig søges i en Affektion af M. oblongata.

Sektion: Hjernens Vægt 1380 Gram. Hinderne over Konvexiteten er fortykkede med stærkt blodoverfyldte Vener og subarachnoidealt Ødem. Paa Gjennemsnit sees makroskopisk ingen Forandringer. Lungerne viser ubetydelige Adhærentser til Brystvæggen. Høire Lunges nederste Lap er stærkt blodoverfyldt, men ellers intet patologisk. Venstre Lunge er i sin Helhed normal. Hjertet veier 190 Gram. Muskulaturen fast, af normal Farve, Klapperne i Orden, Milten ikke blød, Vægt 75 Gram. Nyrerne normale. Uterus noget forstørret, ingen Abscesser eller Betændelsesprodukter i sammes Omgivelser eller i Peritoneum.

Mikroskopisk viser Pia nogen betændelsesagtig Fortykkelse især over den psychomotoriske Region, mindre over de andre Partier. Grunds substansen i Hjernebarken er overalt temmelig stærkt fortættet med mange Karstammer, en Mængde Leukocyter og en betydelig Ødelæggelse af Marvskeder. Ogsaa i den hvide Substans sees flækkevis Fortætningsprocesser. G. recti, fornicati, Insul. Reilii, G. temporales secundi & tertii er mest, den psychomotoriske Region og Cunei mindst forandrede. De udtrædende Vagusrødder viser marvløse Striber i stor Udstrækning, og tildels ogsaa nogen Sklerose. I den dorsale Vaguskjærne, i mindre Grad ogsaa i Hypoglossuskjærnen, sees Mærker efter en ødematøs Proces.

14. H. I., 40 Aar gammel Tjenestepige, indkom 28de Juni 1903 og opførtes under Amentia. Der oplystes om Patienten, at hun aldrig havde været «rigtig». Hun havde været en fjottet Pige, stille og tilbageholden, havt Kjærlighedsgriller og havt et Barn. Saasnt en Mand holdt Løier med hende, fik hun strax den faste Tro paa, at han vilde gifte sig med hende. En Tid før Indkomsten drømte hun meget om Natten og angav, at hun «havde Aabenbarelses fra Gud», men om Dagen syntes hun noksaa normal og udførte sit Arbeide. Den 26de Juni fik hun, medens hun gik paa Gaden, en «aandelig Kaldelse», om Aftenen talte hun uafsladelig om «Gud, Andresen og sig selv», som var en Treenighed. Hun forværredes yderligere den 27de, Uroen, hendes Tale- og Bevægelsestrang steg, og hun hallucineredes for Synet, idet hun saa Gud, Engle og andre overnaturlige

Væsener. Hun indlagdes paa Sygehuset, hvor man paa Grund af hendes Voldsomhed paasatte hende Spændetrøie. Den følgende Dag indkom hun i Asylet i en fuldstændig forvirret Tilstand. Hun var i stadig Aktivitet, talte uophørlig uden Mening og Sammenhæng, og lod sine Udtømmelser gaa fra sig hvorsomhelst. Ved Optagelsen saaes hos hende talrige Kontusionsmærker, særlig omkring Haandled, Albuer og Knær. Hun var mager og saa elendig ud med skorpede Læber. En ordentlig Under søgelse af hende var ikke udførbar. Saavidt det for hendes Uro lod sig udføre, blev Temperaturen maalt i Axillen Morgen og Aften. Indkomst-aftenen havde hun en Temperatur af 37,5, der 5te Døgn var stegen til 38; 2den Juli er noteret: vedvarende Forvirring. Har i sidste Døgn intet nydt. Baade Urin og Afføring gaar under hende. Hun slaar og spænder mod Sengen og Væggene og faar saaledes flere og flere Kontusionsmærker. Læberne er stærkt skorpebelagte med Pus i Mundvigerne. Forøget Slimsecretion fra Conjunctivæ. Hun er i stadig Bevægelse, prater Dag og Nat rent uforstaaeligt, hvorunder man stadig hører hende gentage Ordet Jesus.

Før Indkomsten i Asylet havde hun faaet en Hyoscininjektion (0,0004 Gram) uden Virkning. I Asylet fik hun 2 Gram Trional, hvorefter hun sov 5 Timer første Nat. Senere fik hun Incitantia, saa ofte man kunde faa bibragt hende dem. Om Middagen 4de Juli begyndte hun at blive roligere og, som det syntes, klarere. Respirationen blev svagere og svagere uden nogen Dyspnoë. Hænderne havde den hele Tid været cyanotiske, Ansigtet derimod viste ingen blaa eller blaarødlig Farvning undtagen omkring Øinene. Hun havde ikke hostet i Asylet. Hun døde 4de Juli Kl. 5 Efterm. Som Aarsag viste Sektionen en Pneumoni.

Sektion: Hjernens Vægt 1310 Gram. Makroskopisk sees ingen tydelige Abnormiteter hverken paa Overfladen eller ved Gjennemsnit. Hjertet veier 250 Gram. Muskulaturen af almindelig Tykkelse og Fasthed, Farven graalig rød. Klapperne i Orden. Høire Lunge delvis noget adhærent til Pleura costalis. Nederste Lap i sin Helhed fast, hepatiseret, mørkerød farvet. Paa Gjennemsnit udpresses et halvtflydende, gulagtigt Exsudat. Venstre Lunge viser ingen Adhærentser, nedre Lap blodoverfyldt. Milten blød; Vægt 130 Gram. Nyrerne noget blege paa Overfladen, paa Gjennemsnit sees normale Tegninger, Vægt 140 Gram.

Mikroskopisk sees i Barken Ganglicellerne paa det Nærmeste uforandrede i Udseende og Antal. Derimod er Fibrenes Marvskeder i en betydelig Grad formindskede, og det er en Undtagelse at paavise tangentialt saadanne, undtagen i øverste Barklag. Dette og tildels ogsaa 2det Lag viser nogen Sklerose. Ingen fremtrædende Forøgelse af Leukocyter. Over den psychomotoriske Region sees ogsaa Piafortykkelse og Adhærentser til Barken. Mindst Forandringer viser Centralgyri og G. temporales primi. I den dorsale Vaguskjærne sees en tydelig Randsklerose. Ganglicellerne opsvulmede. Nerveudbredningen i Opløsningstilstand, marvløse Striber

i de udtrædende Vagusrødder. Ogsaa Hypoglossuskjærnen viser nogen Sklerose.

15. H. I., 31 Aar gammel, Murers Hustru, indkom 28de Marts 1903 fra Byens Sygehus. Tidligere Syfilis. Har misbrugt Alkohol. Om de første Symptomers Optræden ingen sikker Besked. Under hendes tidligere gentagne Ophold i Arbeidsanstalten blev der paavist hos hende en Del vexlende hysteriske Stigmata, som Globulus, abnorme Hede- og Kuldefornemmelser, Hjertepalpitationer, «Ovari», halvsidig Anæstesi af Krop og Lemmer paa venstre Side, medens der i Ansigtet ikke var nogen væsentlig Forskjel. Patellarreflexerne viste et stærkt varierende Forhold, snart var de ophævede, snart forstærkede og snart ulige paa begge Sider. Ved Optagelsen i Asylet var hun i en udtalt Sløvhedstilstand, var tildels allerede urenlig og havde vanskelig for at gøre sig forstaaelig, dels fordi hendes Tale var temmelig kluddret, og dels fordi hun i det Hele svarede meget trægt paa Spørgsmaal. Hun spiste, naar hun blev madet med Ske. 30te April fik hun sit første paralytiske Anfald. Det gik nu temmelig hurtigt nedover, og det syntes allerede nu, at hun ikke længere opfattede, hvad man sagde til hende. Der havde ogsaa udviklet sig en Kontraktur af Arme og Ben, stærkest udtalt paa venstre Side. 12te Oktober optraadte der et lignende Anfald med noget forhøiet Legemstemperatur, indtil 37,5. Mere eller mindre udtalte Krampeanfald eller mindre, isolerede Muskeltrækninger vedvarede med enkelte, korte Afbrydelser indtil Patientens Død 31te Oktober, efterat hun i de sidste Dage havde henligget i en soporøs og saa godt som reaktionsløs Døs. Dødsårsagen maa nærmest søges i en ved Paralyzen bevirket Medullaaffektion.

Sektion: Hjernens Vægt er 1030 Gram. De tynde Hinder noget melkeagtigt fortykkede med subarachnoidealt Ødem, særlig paa Konvexiteten. Makroskopisk sees ingen tydelig Atrofi. Hjertet lidet, Vægt 170 Gram. Muskulaturen ganske fast, maaske lidt blegere end normalt. Høre Lunge i sin Helhed normal. I venstre Lungetop en Del tuberkuløse Infiltrationer fra et Gryns til en Ærts Størrelse, ingen Kavernedannelse, ellers intet patologisk. Milten ikke blød, veier 150 Gram. De øvrige Organer viser makroskopisk intet sygeligt.

Ved mikroskopisk Undersøgelse af Hjernebarken sees her de for en subacut forløbende Paralyse karakteristiske Forandringer i en udpræget Grad. Hvis der i det Hele kan være Tale om nogen Forskjel i de patologisk-anatomiske Forandringer med Hensyn til Lokalisationen, maa Centralgyri betegnes som mindst forandrede. Den dorsale Vagus-kjærne er delvis skleroseret med stærkt Svind af Marvskeder. Gangliecellerne er vistnok bevarede i Antal men udpræget ødematøse. Marvløse Striber i de udtrædende Vagusrødder. Ogsaa Hypoglossuskjærnen bærer Mærker efter Ødem baade i Cellerne og de udtrædende Rødder. Ved de andre Kjærner i M. oblongata sees derimod intet sygeligt.

16. L. A., 69 Aar gammel, Fabrikarbeiderske, indkom 17de December 1903,

som lidende af Dementia senilis. Foruden nogen Sløvhed tilkjendegav Patienten en hel Del depressive Idéer med en stadig Angst for at volde Bryderi, tilsmudse eller ødelægge. Samtidig var hun forresten urolig, forstyrrede sine Medpatienter, rev Sengklæderne af dem og var hallucineret. Den 23de fik hun en Temperaturstigning med smertefuld Hoste, og der paavistes en venstresidig Pneumoni. Tiltrods for Incitantia pr. Os og subkutan døde hun den 30te December af sin Pneumonia crouposa. Obduktion foretoges ikke.

De foranstaaende Sektionsfund og Resultatet af de mikroskopiske Undersøgelser er meddelte i den knappest mulige Form.

Sundhedstilstanden har gennemgaaende været god, og noget epidemisk eller andet alvorligere Sygdomstilfælde er i 1903 ikke indtruffet i Asylet, naar undtages, at en Kvinde for en Analfistel maatte indlægges til Operation paa Sygehus.

Tvangsmidler er i 1903 ikke anvendt i nogen Form, saaledes heller ikke Ernæring med Sonde, en Foranstaltning som ikke i en Aarrække har været indiceret.

Gjennemsnitlig har $16\frac{3}{4}$ Mand og $14\frac{3}{4}$ Kvinde været stadig beskjæftiget med nyttigt Arbejde for Asylet.

Til Adspredelse for de Syge har Asylet holdt illustrerede Blade og Aviser og dertil et Bibliothek, som gjerne forøges med ca. 60 Bind om Aaret. Mændene har dog mest beskjæftiget sig med Kort- og Damspil, Dands har der i Aarets Løb været afholdt flere Gange.

Gudstjeneste har i Regelen været afholdt hver 3die Uge.

Angaaende Forpleiningen skal jeg oplyse, at den gamle Ordning med faste Retter til Middag paa forud bestemte Dage nu er helt sløifet, ligesaa at Sygepleierne fik $\frac{1}{2}$ Fl. Øl hver Middag.

Asylets nye Spisereglement er nemlig i sin Helhed bleven befulgt fra 1ste Januar 1903. Dette Reglement, der kun har én Forpleiningsklasse, fastsætter ganske samme Forpleining for arbejdende Syge og for Sygepleierne. Disse sidste faar dog ligesaavel som de arbejdende Syge en Extraforpleining, og legemlig svækkede Syge faar efter speciel Ordination det samme, nemlig en Mellemmiddag i 4 Variationer. Særlig har der været lagt Vægt paa Variation af Middagsretter. Som Exempler paa saadanne er der opsat en Liste paa 26 Forretter og omtrent lige mange Efterretter, af hvilke der af Overlægen gjøres et Udvalg for Ugen, uden fast Turnus. Kjødportionen er beregnet efter 150 Gram kogt Kjød, Fiskeportionen er sat til 200 Gram (kogt), kogte Poteter til Middag 250 Gram og Smørportionen pr. Dag til 50 Gram, af hvilket dog fraaar 20 Gram, naar der er Grød til Aftens, Dagsportionen af Brød er 375 Gram Rugbrød og 100 Gram Hvedebrød (incl. Middagsbrød og exclusive 200 Gram, naar der er Grød til Aftens), eller omtrent det samme eller lidt mindre end paa andre Sindssygeasyler og Sygehuse.

Væsentlig Vægt er bleven lagt paa den Maade, hvorpaa Maden serveres og fordeles. Fra foregaaende Aar har man nemlig Erfaring for, at en stor Del

Mad, der var udportioneret til de Syge, ikke blev opspist, men gik i Skyllerne til Grisemad. Dette blev for kostbar Grisemad, og disse Rester maatte derfor søges indskrænket til et Minimum. Det blev derfor bestemt, at Patienterne saavidt muligt skulde spise som i et privat Hjem.

Under nødvendigt Tilsyn placeres omtrent 8 Syge ved hvert Bord, dækket som i et almindeligt Hjem. Paa Bordet sættes fyldte Terriner, Laagefade, flade Fade, Vandkaraffel og Glasse osv., saaledes at Enhver kan forsyne sig selv efter Behov. De Patienter, der under Maaltidet ikke opfører sig paa en pyntelig Maade, søler med Maden eller generer Andre, kommer enten til 2den Bordsætning, eller de faar i Nødsfald sin Mad udportioneret.

Det viste sig strax, at ikke enhver Syg kan spise op fuld Dagsportion, enkelte spiser noget mere, men de fleste mindre. Man kunde saaledes rekvirere færre Portioner end Patienternes Antal. Det viser sig imidlertid, at de Syge kræver mere Næring om Vinteren end om Sommeren, ligesom ogsaa enkelte Rætter faar mere Afsætning end andre. Et bestemt, konstant Forhold mellem Portionernes Mængde og Patienternes Antal lader sig saaledes ikke fastsætte. Det vil variere efter Aarstiden og Belæggets Art. Ved nøie Undersøgelse af Levningernes Mængde, lader dog dette Forhold sig temmelig nøiagtigt bestemme fra Dag til anden. For at anskueliggjøre den fornødne Mængde Portioner til et bestemt Antal Patienter, meddeles her Opgave fra 25de April d. A.

Paa denne Dag var Belægget 76 Mænd og 47 Kvinder. Til disse rekvireredes resp. 67 og 38 Portioner Frokost, resp. 61 og 31 Middag, 76 og 35 Eftermiddagsmad og 57 og 34 Portioner Aftensmad.

I Begyndelsen mødte den forandrede Serveringsmaade nogen passiv Modstand fra Betjeningens Side, dels fordi den var forbundet med øget Bryderi, dels fordi man ventede Vanskeligheder og Ubehageligheder fra Patienternes Side. Saadanne gjorde sig ogsaa gjældende fra det ældre Belægs Side, men det blev dog kun forbigaaende. Den nye Servering borttager tildels Følelsen af det Anstaltsmaessige under Maaltiderne, lærer Patienterne at tage lidt Hensyn til hverandre og synes at fremkalde en vis Følelse af Velvære hos dem. En af Patienterne, der er Paranoiker, og som saadan selvfølgelig misfornøiet med sit Asylophold, yttrede saaledes, at man under det forandrede Forhold egentlig burde møde til Middag i Snipkjole, forat alt kunde være i samme Stil.

Med Hensyn til den økonomiske Side af Sagen kan man sammenligne Forpleiningsudgiften i 1902, med det gamle Spisereglement og med den i sine Hovedtræk bevarede ældre Serveringsmaade, med Udgifterne til Patienternes Bospising i 1903 efter det nye Spisereglement og den nye Servering. I 1903 er Liggedagenes Antal noget større end i 1902, men Forskjellen er ikke saa stor, at det er nødvendigt at udføre nogen Proportionalberegning.

I 1902 med 41 459 Liggedage udgjør Patienternes Forpleining incl. Tobak og Extraforpleining	Kr. 31 816,34
I 1903 med 41 764 Liggedage udgjør Patienternes Forpleining incl. Tobak og Extraforpleining	« 26 250,45

Altsaa mindre i 1903 Kr. 5 565,89

Da Asylet for Dagsportionen i 1903 til Arbeidsanstaltens Kjøkken maa betale 2 Øre mere end i 1902, skulde der egentlig for Sammenlignings Skyld hertil lægges $(41\,764 \times 2)$ Kr. 835,28

Differensen til Fordel for 1903 bliver saaledes Kr. 6401,17

Til Bedømmelse af dette Forhold spiller der forresten ind en Del andre Momenter, saaledes at man ikke faar et fuldt paalideligt Resultat af denne Sammenligning og heller ikke efter en udregnet Pris for Sygedagen i 1902, nemlig Kr. 0,767 incl. Tobak og Extraforpleining, mod i 1903 Kr. 0,628, ligeledes incl. Tobak og Extraforpleining.

Derimod kunde det have sin Interesse at se, hvor stor Besparelse der er opnaaet ved Serveringsmaaden alene. For at bedømme dette maa man regne ud, hvad Udgiften vilde være bleven i 1903, om Maden paa almindelig Vis var bleven udportioneret eksklusiv Tobak og Extraforpleining. Liggedagenes Antal bliver da at multiplicere med, hvad Asylet betaler Arbeidsanstaltens Kjøkken for fuld, reglementeret Dagskost, nemlig 69 Øre (2 Øre mere end efter det gamle Spisereglement før 1903), og saa herfra at trække den virkelige Udgift til Bispisningen i 1903 ÷ Tobak og Extraforpleiningens Kostende.

I 1903 41 764 Liggedage $\times$ 69 Øre (exclusive Tobak og Extraforpleining).....	Kr. 28 817,16
Virkelig Udgift i 1903 26 250,45 ÷ 2 277,6 (Tobak og Extraforpleining)	« 23 972,85

Besparelsen ved den nye Serveringsmaade bliver saaledes Kr. 4 844,31 eller 11,6 Øre pr. Liggedag eller omtrent 11 $\frac{1}{2}$ pCt.

Udgiften til Patienternes Bispisning, excl. Tobak og Extraforpleining, udgjør for 1903 57,4 Øre pr. Liggedag.

Dette, Forpleiningsdagens Kostende, maa dog, hvis der skal trækkes en Sammenligning med Statsasylet, reduceres lidt, idet Arbeidsanstaltens For tjeneste paa den til Asylet leverede Spise antages at andrage til 3 à 4 000 Kroner, hvilket Beløb ved Sammenligning i Tilfælde maatte fratrækkes, hvorved Omkostningerne kommer ned i 49 Øre pr. Liggedag.

Oversigt over Kristiania Sindssygeasyls økonomiske og materielle Tilstand ved Udgangen af Aaret 1903.

Tableau des recettes et des dépenses de l'établissement d'aliénés de Kristiania.

Indtægter:

	Kr.
A. Tilskud af Bykassen	51 854,05
B. Refusioner	9 974,30
C. Statsbidrag i Henhold til Lov af 27de Juni 1891	28 562,10
D. For Beklædning til betalende Patienter	748,70
E. For Arbeide og solgte Sager	14,00
	91 153,15

Udgifter:

	Kr.
A. Lønninger	17 816,66
B. Besisning af Patienter	26 250,45
C. Kosthold til Vogterpersonalet og Kostpenge til Overvogter og Matrone	5 799,07
D. Inventariets Vedligehold	2 970,21
E. Vask og Renhold	5 474,06
F. Belysning	2 587,07
G. Brænde	4 021,13
H. Vandafgift	360,30
I. Reparationer paa Eiendommen	1 178,52
K. Medikamenter, Sygerekvisita m. m.	1 864,26
L. Beklædning	4 850,53
M. Materialier til Patienternes Beskæftigelse, dels til Inventarie- gjenstande og dels til Beklædning samt til Gjenstande for Salg	1 865,61
N. Omdrag af Refusioner	2 474,11
O. Diverse Udgifter	2 119,92
	79 631,90
Saldo	11 521,25
	91 153,15

Af Asyllæge Aalls Beretning for Oslo Hospitals Asyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés d'Oslo.

— — *Sundhedstilstanden* har været meget god. 1 Patient afgik ved Døden. Det var en 45-aarig Husmandskone fra Tryssil, der var overflyttet fra Gaustad Asyl 16de Januar 1896 og behandlede for Mania. Hun led allerede ved Indkomsten af kronisk Bronkit og havde til sine Tider rigelig Ophosten af klattet, gult Expectorat. I December 1902 forværredes Tilstanden. Der optraadte Feber med hurtig Afmagring, Expectoration af store Masser Expectorat. Debiliteten tiltog mere og mere, og hun døde 4de Januar 1903 Kl. 10 Fm. af kronisk Bronkit og Bronkiektasi.

De sædvanlige Adspredelser som Kjøreture, Juletræ med smaa Gaver har fundet Sted. Af enkelte Velyndere af Asylet har været foranstaltet extra Bespisning og Underholdning.

Foruden de almindelige Reparationer saasom af Tagene, Kloakerne og Vandledningen, Malerarbejde med Oppudsning af forskellige Steder i Asylet, er der, ifølge Kontrolkommissionens derom udtalte Ønske, foretaget en større Udvidelse og Forbedring af Asylets Bad. En Murvæg, som delte mellem det gamle Baderum og Afklædningsrummet, er nedtaget, og en let Bordvæg opsat, hvorved der opnaaedes en Udvidelse af Baderummet, og to Badebaljer kunde anbringes sammesteds — tidligere var der kun én.

Extrakt af Regnskabet for Oslo Sindssygeasyl 1903.

Tableau des recettes et des dépenses de l'établissement d'aliénés d'Oslo.

Indtægt:

	Kr.
Sindssyges Forpleining	21 779,35
Beklædning	498,89
Forskjellige Indtægter	46,50
	22 324,74

Udgift:

	Kr.
Lønninger	3 897,21
Bespisningen	9 068,98
Medicin og Sygebehandling	362,33
Brænde	2 430,20
Skatter	461,36
Belysning	212,25
Renhold	884,44
Feining	49,15
Inventar	739,82
Reparationer	2 196,54
Beklædning	520,11
Fornøielser	120,90
Forskjelligt	1 130,97
	22 074,36
Balance, Overskud	250,38
	22 324,74

Af Overlæge Dedichens Beretning for hans Sindssygeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Dedichen.

Ligesom tidligere har jeg opført de forskellige Slags Dements for sig, og jeg kan i Anledning heraf henvise til, hvad jeg herom før har udtalt. Naar jeg ikke ogsaa har udskilt de katatone Tilstande som en egen Form af Dementia præcox — jevnfør Dr. Evensens Bog om Dementia præcox, Side 222 —, er det, fordi jeg ikke i det Hele taget føler mig overbevist om, at det er her, de rettelig bør henføres, og fordi jeg endnu ikke er klar over, hvilken Betydning man overhovedet tør tillægge de katatone Sygdomstegn. I enkelte udtalte Tilfælde præger de unægtelig Sygdomsbilledet saa bestemt, at man fristes til at udskille dem som en egen Form, men ofte ser man dem jo ogsaa vise sig under Forløbet af andre, velkarakteriserede Psykoser som f. Ex. Paralsen. Deres Tilbøielighed til at optræde med frie Mellemrum har jo ogsaa længe trukket sig Opmærksomheden, og enkelte Forfattere synes derfor at helde til den Opfatning, at de katatone Lidelser nærmest bør henføres til den tilbagevendende Sindssygdomsgruppe. Saalænge det saaledes ikke er paa det Rene, hvordan man retteligst bør se paa de katatone Symptomer, frygter jeg for, at det vistnok nærmest vilde føre til en «Skemadiagnose» at opføre Katatonien som egen Form, og at man derfor kunde løbe den Fare under dette Navn at faa samlet meget uligeartede Tilstande; men jeg tror alligevel, at Katatonien nok vil erobre sig en Plads paa vort Skema, og at der bør gives de Anstaltlæger, som ønsker at benytte denne Betegnelse, Adgang til at finde Udtryk for sine Særmeninger. Det vilde da vistnok være ønskeligt, om Diagnosen belystes ved Sygehistorier, idet jeg gaar ud fra, at den aarlige Indberetning ikke skal meddele bare de nødtørftigste statistiske Data, men ogsaa være et Udtryk for de videnskabelige Strømninger, som rører sig hos Landets Sindssygelæger.

Naar jeg saaledes har opført Diagnosen Insania nevrastrhenica, som allerede i flere Aar har været benyttet ved andre Anstalter, da mener jeg ogsaa dette berettiget i en Bestræbelse for at give hver enkelt Diagnose et saa begrændset Omfang, at «Sækdagnoser» undgaaes. For Tiden maa vel nærmest Betegnelsen Insania degenerativa siges at gjøre Tjeneste som saadan.

Til denne Gruppe henfører jeg ikke alene de kroniske Nevrastrhenier, som naar et saadant Omfang, at de gjør sit Offer ganske arbejdsudygtig og

uskikket til at færdes blandt andre Friske, — Tilstande, som nu ofte kaldes Hypokondri eller degenerativ Psykose, — men ogsaa de Lidelser, for hvilke Janet foreslaar Navnet *Psychastheni*, og som ingenlunde sjelden bør anstaltbehandles. Det mest fremherskende Sygdomstegn er her Tvangsforestillingerne, som findes i alle Grader, saa det kommer til at bero paa et vilkaarligt Skjøn, hvor man vil begynde at henregne disse Tilstande til Sindsygdommene, saameget mere, som Patienten som Regel selv i de sværeste Former bevarer Sygdomsindsigten, og man saaledes ikke kan bygge paa dette ellers værdifulde Kriterium.

Som et vel karakteriseret Tilfælde kan, mener jeg, følgende tjene:

N. N., gift Forretningsmand i 30-Aarene har altid været en overmaade samvittighedsfuld Mand, som har ført et regelmæssigt Liv uden Alkoholmisbrug. Efterhaanden begyndte hans Samvittighedsfuldhed at antage et ganske sygeligt Omfang. Han kunde aldrig blive sikker paa, at han gjengav en Samtale aldeles rigtig, hvilket efterhaanden blev ham til stort Afbræk i hans Forretning. Brev kunde han ikke faa fra sig, og de mest ligegyldige og uvæsentlige Ting kunde optage hans Interesse i en Grad, som han selv fandt fuldstændig sygelig. Hvis han passerede et Udstillingsvindu og kastede et Blik derind, kunde det hænde, at han flere Timer efter vendte tilbage for at blive sikker paa, hvad det var, han havde seet i dette. Han turde ikke mere ødelægge noget, saa han kunde gaa i Dagevis med en brugt Konvolut eller en Kork i Lommen, og vilde man skille ham af med den, maatte man sørge for at faa den brændt eller kastet et Sted hen, hvor han umulig kunde naa den, da han ellers kunde anvende Dage paa at søge den frem igjen. Han følte en stor Lettelse, naar dette blev aldeles umuliggjort for ham, og kunde da slippe Tanken, som ellers voldte ham Angst og Uro. Videre klagede han over, at han var besat af den mest grændseløse Nysgjerrighed, som fik den ellers saa beskedne og taktfulde Mand til at blande sig i Andres Anliggender paa en Maade, han selv fandt ganske utilladelig. Hans Søvn blev daarlig, han blev aldeles uskikket til at arbeide, begyndte at tænke paa Selvmord og søgte sluttelig hid. Det kunde da gjøre ham ganske fortvivlet, om man under Rengjøringen om Morgenens flyttede en Blomsterbuket eller et Tæppe, saa ikke Alt kom i den samme Orden som før, og han blev aldrig tryk paa, at han havde forklaret sig, saa han ikke misforstodes. Skjønt han kunde snakke i Timevis om sine Tvivl, syntes han dog aldrig, han fik sagt, hvad han egentlig vilde have frem, og man maatte uophørlig forsikre ham, at der ingen Misforstaaelse var mulig. Under Sengeleie og hensigtsmæssig Diæt kom han sig betydelig, blev friere, sov godt og var ved bedre Mod, da han efter kort Tid forlod Anstalten for at underkaste sig en afsluttende Kur andetsteds. Uagtet han selv var klar over, at han var sindssyg, og uagtet han var begyndt at komme sig, kunde han ikke forsone sig med den Tanke at være i et Sindssygeasyll, skjønt han selv fra først af havde været enig i, at Indlæggelsen var ønskelig.

Jeg har ogsaa som egen Form opført Korsakoff's Psykose.

Det var i 1887, at Korsakoff henledede Opmærksomheden paa et Sygdoms-

billede af saa eiendommelig en Art, at det stærkt skilte sig ud fra alle andre. I Tilslutning til et akut Delirium udviklede der sig hos flere af hans Patienter en overmaade høigradig Hukommelsessvækkelse, paa samme Tid som Patienten blev rolig og tilsyneladende klar. I Virkeligheden befandt Patienten sig i et varigt, stille Delirium, i hvilket han eller hun oplevede de eventyrligste Ting. Med stor Overbevisning kunde den Syge ved Morgenvisitten fortælle, at han i Nattens Løb havde været en Tur i Nordamerika, i Algier og i Rusland, medens det samtidig ikke var ham muligt at finde ud, hvor gammel han var, eller hvor længe han havde været i Anstalten. Som en sikker Ledsager til denne sjælelige Svækkelse iagttog man en udbredt Polynevit, særlig i Benene, saa Gangen blev daarlig, og Reflexerne ophævedes. Af denne Grund foreslog Korsakoff Navnet «Polynevitisk Psykose»; men da han havde seet Sygdommen fortrinsvis i saadanne Tilfælde, hvor der forelaa en toxæmisk Proces, Pyæmi, Puerperalfeber o. l., foreslog han ogsaa Navnet toxæmisk Cerebropathi. Det har senere vist sig, at Sygdommen overmaade ofte kan bringes i Sammenhæng med Alkoholisme og andre Intoxikationer.

Uagtet Sygdommen har været beskrevet af flere tidligere Forskere, har dog ingen skildret den saa fyldig som Korsakoff, og naar den nu jævnlig drøftes i den faglige Presse, er det gjerne under Navnet Korsakoff's Sygdom. Hyppig er den ikke, og jeg har ikke seet den beskrevet herhjemme før, men dens eiendommelige Symptomkomplex og den i Regelen ganske gode Prognose berettiger, at den faar en egen Plads i Skemaet.

I Aarets Løb indtraf 6 Dødsfald. 3 Paralytikere døde af sin Paralyse, som for den enes Vedkommende havde haft et ganske uregelmæssigt Forløb. Centralnervesystemet har været undersøgt paa det patologisk-anatomiske Institut, og Sygehistorien med Beskrivelse af det mikroskopiske Fund vil rimeligvis senere blive meddelt derfra.

En ældre Dame døde af Apoplexi efter at have været dement i flere Aar. Sektion negtet.

En anden ældre Dame fik efter en febril Sygdom med paafølgende stærk Næseblødning Anfald af Uro, hun blev hallucineret og forvirret og maatte efter nogle Ugers Forløb indlægges her. Hun frembød Billedet af en akut Forvirring — Amentia — med stærk motorisk Uro. Efter kort Tids Ophold blev hun mere og mere debil og omtaaget, maatte sondenæres og kateteriseres. Døde stille efter 9 Dages Ophold. Sektionen viste en rimeligvis fra Hæmorrhoidal-knuder udgaaende Emboli i Lungen med Trombose uden Infarkt, hvorved hele nedre og midtre Lap var sat ud af Virksomhed.

Den tredje Kvinde, som afgik ved Døden, var en ganske ung Dame. Hun havde altid været undermaals, kunde ikke følge med paa Skolen og holdt for 5—6 Aar siden paa at blive sindssyg, men det gik dog over paa 2—3 Uger. Sidste Sommer begyndte hun at blive forandret af Væsen, meget opfarende, vilde helst gjøre det stik modsatte af, hvad man bad hende om. I Slutten af September ændredes Tilstanden. Hun blev indesluttet, taus, forstemt, sagde, hun troede hun skulde blive «gal», og at

hun følte sig saa underlig. I Midten af Oktober indlagdes hun paa et Sygehus i Kristiania. Hun frembød da Billedet af en Katatoni. Hun kunde være aldeles stiv eller holde paa med ensformige Bevægelser eller enstonige Skrig i Timevis, var uklar, urolig, urenlig. Den 20de Oktober indkom hun her i en meget elendig Forfatning. Hun var liden og spinkel og meget mager, saa ligefrem atrofisk ud, idet hun baade lignede et Barn og en gammel Kone. Hun laa stiv hen uden at spise, gav man hende Melk at drikke, blev hun liggende med den i Munden i Timevis. Hun blev sondenæret. Uden at der kunde paavises nogen Grund til hendes Svaghed tiltog denne trods Stimulantser, og hun døde 5 Dage efter Indkomsten. Ved Sektionen, som foretoges paa det patologisk-anatomiske Institut, kunde ingen sygelige Forandringer paavises makroskopisk noget Sted, og man maa altsaa gaa ud fra, at det er hendes Sindssygdom, som ved en Udtømmelse af den nervøse Energi har forvoldt Døden.

For interkurrente Sygdomme af nogen Betydning har Anstalten været forskaanet. En af Kjøkkenpigerne gennemgik en Appendicit, som helbrededes under Opiumbehandling.

Arbeidsvirksomheden har fremdeles været forholdsvis altfor liden. Mænd: Kunstnerisk Virksomhed 0,4, Kontorarbejde 0,1, Udearbejde 0,9, Husgjerning 0,2. Kvinder: Husgjerning 0,1, Haandarbejde 2,1. Det maa dog nævnes, at de Syge her gennemgaaende tages hjem, saasnart Rekonvalescentsen tillader det, og dette maa jo virke paa Arbejdsevnen. Mest Glæde havde vi af Havearbeidet. Hver Patient faar Lov at lægge ud til Have saa stort et Stykke, han eller hun vil, og at anlægge Senge, Blomsterrabatter o. l. efter eget Forholdtbeholdende. Planter og Frø udleveres af vor Gartner. Betingelsen er alene, at de skal spade op og bearbejde Stykket selv og sørge for Lugning og Vanding. De 3—4 Patienter, som i noget forskjellig Udstrækning benyttede sig heraf, kom ved sine Anlæg til at give en ikke uinteressant Karakteristik af sig selv.

Hvad Aarsagsforholdene angaar, da kan jeg henholde mig til, hvad jeg i min forrige Beretning udtalte. Jeg er mere og mere kommen til den Overbevisning, at de fleste af de Sygdomsaarsager, som opgives, har lidet eller intet med Sygdommen at gjøre. Hvad særlig arvelig Belastning angaar, da opgives der at være

Sindssygdom hos Fader eller Faders Slægt hos	5 Md. og 2 Kv.,
— « Moder « Moders — «	4 — « 3 —
— « begges Slægt «	1 — « 1 —
— « Søster eller Broder «	2 — « 4 —

Lues opgives som Aarsag hos 5 Md., Drik hos 4 Md., Alderdom og Drik hos 2 Kv., Alderdom alene hos 1 Md. og 1 Kv., foregaaende Anfald 2 Md. og 4 Kv., talrige Barselsenge hos 1 Kv. og legemlig Sygdom hos 1 Kv. Hos 4 Md. og 5 Kv. kjendes ingen Aarsag.

Det gennemsnitlige Belæg har været 16,9 Md. og 12,1 Kv., ialt 29,0 pr. Dag mod 21,0 ifjor.

Liggedagenes Antal: 6 171 for Md., 4 378 for Kv., Sum 10 549 mod 7 661 ifjor.

Mekanisk Tvang har i Aarets Løb ikke været anvendt. De i Sygehusets Kjælder indrettede Reserveisolerrum har endnu ikke været benyttede.

Den geistlige Bistand har som før været ydet Sygehuset af Sogneprest Müller i Østre Aker. Da vi i den senere Tid ogsaa har havt Syge af den katholske Troesbekjendelse, har jeg formaaet Prest ved St. Olafs Kirke i Kristiania, Hr. Günter, til at yde Anstalten den geistlige Støtte, som katholske Syge maatte ønske.

Til de Syges Underholdning har der særlig i Juletiden været afholdt smaa Selskaber med Spil om Attraper o. l. Hverken da eller ellers serveres der de Syge Alkohol i nogen Form. En stor Del af de Syge, som er saa bra, kommer jævnlig i mit Hus, ligesom jeg selv nu og da med min Familie deltager i Maaltiderne og Aftensammenkomsterne i Sygehuset. Om Vinteren yder Sporten en afholdt og god Adspredelse.

Det i forrige Beretning omtalte Kursus for Sygepleierskerne har været fortsat og vil iaar blive afsluttet og paabegyndt paany.

Extrakt af Regnskabet for Kristiansand Sindssygeasyl.

Tableau des recettes et des dépenses de l'établissement d'aliénés de Kristiansand.

Indtægt:

	Kr.
Kurpenge	10 774,48

. Udgift:

	Kr.
Lægen	400,00
Vogterpersonalet	2 230,08
Underholdning til de Syge	5 340,47
Lægemedler	8,88
Inventar	379,99
Brænde	555,50
Bygningernes Vedligehold	368,05
Tilfældige Udgifter	191,14
	9 474,11

Af Direktør Platous Beretning for Eg Sindssygeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés d'Eg.

Sundhedstilstanden har været meget god.

Der døde i Aarets Løb 5 Mænd og 8 Kvinder, nemlig:

1. Arbejder, 68 Aar gammel, indkom 27de Januar 1903. Fader og Farbror sindssyg. Tidligere altid rask, blev han Nytaarsaften sindsforvirret, senere været søvnløs, urolig, snaksom, talt om at have stjaalet og sat Ild paa Byen, stadig ytret Frygt for at dø, intet spist i flere Dage. Han var ved Indkomsten ganske omtaaet, havde et blegt, debilt Udseende og maatte bæres ind i Afdelingen. Kræfterne aftog hurtig, og han døde efter 5 Dages Ophold. Ved Sektionen fandtes Pachymeningit, Hjernehyperæmi og atheromatøse Kar; ved de øvrige Organer intet særligt at bemærke.
2. Skræddersvend, 34 Aar gammel, indkom 13de December 1899. En Maaned forud søgte han Politiets Beskyttelse mod sine Arbeidskammerater, der havde truet ham, fordi han ikke vilde være med paa Forlangende om Lønsforhøielse. Han ophørte med Arbeide, levede i stadig Frygt for Overfald, saa Folk udenfor Vinduet, der vilde skyde ham og bønfuldt Gud om Hjælp. I Asylet var han de første Maaneder ængstelig deprimeret, bad om Beskyttelse, talte om, at han blev forfulgt, fordi han havde begaaet den Dødsynd at masturbere. Ved Udgangen af Februar 1900 ophørte han at tale, og i de følgende 3 Aar ligetil hans Død kom der ikke et Ord over hans Læber. I Juli 1900 ophørte han at tage Næring til sig, og i 2^{1/2} Aar blev han ernæret gennem Sonde, gjorde ingensomhelst Modstand, hjalp tvertimod til og ordnede alt før og efter Operationen. Han var i disse Aar sær og egen, vilde ikke arbeide paa Skrædderværkstedet, men deltog i Husgjerningen paa Vagtafdelingen. Den 15de Februar 1903 sad han om Morgenen i Sengen støttet op til Væggen med voxblegt Ansigt, jagende Respiration og uførlig Puls og døde kort efter. Ved Sektionen fandtes Hjertet slapt, tyndvægget og udvidet. Venstre Lunge normal, i højre

- Lungetop flere smaa, ostede Foci. Hjernesubstansen bleg, fast. Hjernens Vægt 1 500 Gram.
3. Fhv. Politikonstabel, 54 Aar gammel, indkom for 3die Gang 20de April 1887. Han var dement, opholdt sig i C-Afdelingen, hvor han hele Dagen gik ustanselig op og ned. Han var hele Tiden meget mager og saa elendig ud, spiste graadigt, ruminerede, og Munden var som Regel overfyldt af Mad. Efter nogle Maaneders Sengeleie døde han marastisk 18de September, og ved Sektionen fandtes amyloid Lever, Milt og Nyre. Ventrikelen lang og smal med tykke Vægge. Lungerne overalt luftfyldte, er ved gamle Adhærentser fastlodet til Brystvæggen. I Cavitas cranii de sædvanlige Tegn paa en kronisk Hjernelidelse.
 4. Handelskar, 48 Aar gammel, indkom 21de Oktober 1900. Han var dement med paranoide Forestillinger og døde 6te Oktober af Tuberkulose.
 5. Snedker, 56 Aar gammel, indkom 21de September 1903. Faderen sinds syg i 20 Aar til sin Død. For et halvt Aar siden havde han en Facial-paralyse og har senere lidt af Søvnløshed og Fortabelsesfrygt, ikke kunnet arbejde, men drev rastløs om ofte hele Døgnet rundt. I Asylet var han ængstelig agiteret, høilydt jamrende sig for sin Synd, han var fortabt, skulde dø usalig og brændes i Helvede, vilde ikke spise, da Maden var Ild, og det blev nødvendigt at sonde nære ham. Han døde 11te December af Pneumoni i høire Lunges nedre Lap. Hjernens og Hinderne var blodoverfyldte.
 6. Skipperenke, 76 Aar gammel, indkom 23de Marts 1893. Efter i Løbet af kort Tid at have mistet Mand og Søn blev hun sindssyg med Hallucinationer for Syn og Hørsel, og under hendes lange Asylophold vedblev disse at plage hende. Hun førte lange Samtaler med fraværende Børn og gik fra det ene Vindu til det andet for at passe dem op. Efter et Laarhalsbrud, som hun fik ved at glide paa Gulvet under sin rastløse Vandring og ikke tillod behandlet, holdt hun de sidste Aar Sengen, var snart venlig og konversabel, snart vredt afvisende, skjændende og gemen i sine Udtryk, beskyldte os for at voldtage hende om Nætterne. Hun døde pludselig om Eftermiddagen den 18de Februar, og ved Sektionen fandtes Hjertet slapt, Aortaklapperne stærkt forkalkede. Hjernens Vægt 1 140 Gram. De tynde Hinder melkagtigt fortykkede; der var noget subarchnoidalt Ødem. I venstre Lunges øvre Lap et lidet, gammelt Infarkt. Ved Underlivsorganerne intet at bemærke.
 7. Tjenestepige, 30 Aar gammel, indkom 29de Juni 1903. Hun var af frisk Slægt, men havde et heftigt, stridigt Sind og var vanskelig i Omgang. Efter en Forlovelseshistorie havde hun sidste Halvaar været mat og nervøs, maatte forlade Tjenesten og reiste til sit Hjem. For nogle Uger siden fortalte hun, at hun om Natten havde talt med Kjæresten, der havde lovet at besøge hende, og da han ikke kom, paastod hun, at Søsteren havde skudt ham, og var de følgende Dage stærkt ophidset, skreg og slog. Senere ligget stille, de sidste Dage ikke taget Næring. I Asylet var hun

snart rolig og noksaa bevidst, snart urolig og ganske ømtaaet, vanskelig at faa til at spise. I de sidste 14 Dage Tænderskjæren og universelle Smaarykninger. Under Morgentoilette paa Vagtsalen 30te Juni kollaberede hun, blev bragt i Seng, men var allerede død. Ved Sektionen fandtes Blodoverfyldning i Hjernen, der veiede 1 490 Gram. Hjertet slapt, af almindelig Størrelse, intet at bemærke ved Muskulatur eller Klapper. Lungerne overalt luftholdige, men noget blodoverfyldte i de basale Partier. Underlivsorganerne blodrige.

8. Arbeiders Kone, 37 Aar gammel, indkom 15de Juni 1903. Hun havde været sindssyg i nogle Uger, var under Asylopholdet meget forvirret, ofte urolig og umedgjorlig. Hun døde 31te Juli af Lunge- og Tarmtuberkulose.
9. Arbeiders Kone, 34 Aar gammel, indkom 27de April 1903. I trange Kaar og med smaa Kræfter havde hun strævet over Evne at gjøre Alt vel for Manden og Børneflokken, men siden Jul ikke kunnet skjøtte sit Hus. Hun fik religiøse Skrupler, blev ængstelig for sin Sjæls Frelse, hallucineredes, skreg og støiede. Hun var ved Indkomsten mager og medtaget, og hendes Kræfter aftog stadig, uagtet hun spiste godt, var som Regel fuldstændig forvirret, ofte skrigende paa Grund af Hallucinationer. Hun døde paa Vagtsalen 7de August og var skeletagtig afmagret. Ved Sektionen fandtes begge Lungetoppe fastloddede til Kostalvæggen, Lungerne forøvrigt fritliggende, luftholdige, ingen Tuberkulose. Hjertet af almindelig Størrelse, godt kontraheret, Klapperne lidt forkalkede, Milten amyloid. Lacunar cranii var fastheftet til Dura mater. Hjerneventriklerne udvidede, Hjernen noget hyperæmisk, veiede 1 220 Gram.
10. Gaardmandsdatter, 49 Aar gammel, indkom 17de September 1903. Hun havde været sindssyg i flere Aar og blev indlagt paa Grund af Uro og Voldsomhed. Ved Ankomsten til Asylet vilde hun ikke tale eller svare og ikke sætte Ben under sig, maatte bæres ind i Afdelingen, hvor hun kort efter baade gik og prætede, var fjollet, oprømt og meget forvirret. Hun var korpulent med betydelig Adiposa. Hun blev urenlig paa Vagtsalen og flyttedes til D, hvor hun 19de September laa rolig i sin Seng med lukkede Øine, vilde ikke tale eller spise. Ved Morgenvisiten 20de September laa hun paa samme Maade, og 2 Timer efter var hun død. Sektion: Hjertet stort og slapt, Muskulaturen fedtdegenereret. Lungerne overalt luftholdige, men blodoverfyldte, ligesaa Underlivsorganerne. Intet særligt at bemærke ved Hjernen, dens Vægt 1 060 Gram.
11. Gaardmandsdatter, 54 Aar gammel, indkom 14de November 1903. Moder og flere i Familien sindssyge. Hun havde i lang Tid været tungsindig, men i de sidste Maaneder var Tilstanden forværret, og hun gjorde Selvmordsforsøg. Hun indkom afkræftet, mager og debil, var ængstelig agiteret, skreg og støiede, vilde ikke spise, og efter 8 Dages Asylophold døde hun. Sektionen viste Pachymeningit, fortykkede Hinder og Blodoverfyldning af Hjernen, hvis Vægt var 1 280 Gram. Ved Bryst- og Underlivsorganerne intet at bemærke.

12. Tjenestepige, 51 Aar gammel, indkom for 3die Gang i Asylet 9de September 1890. Hendes tidligere Sygdomsanfald endte med Helbredelse, men dennegang gik Melankolien over i Sløvsind, og 4de December døde hun af udbredt Kræft, der ved Sektionen fandtes udgaaet fra Pankreas.
13. Gaardmandskone, 75 Aar gammel, indkom 1ste Juli 1897 og var dement. For 14 Dage siden var hun uhelbredet udskreven, men blev for urolig til at kunne være hjemme. Hun var en jovial Sætersdalskone, munter og tilfreds, naar hun bare fik nok Tobak, var oplagt til Fjas og Kommers, og hendes Bravournummer var at lokke paa «Kjyrene», hvad hørtes lang Vei. Hun var liden, velnæret og ualmindelig kjæk for Alderen ligetil i Sommer. Hun fik da Diarré, hvorefter hun sank sammen, laa sidste Maaneder tilsengs uden bestemte Sygdomssymptomer, var selv fortrolig med at gaa bort, og 29de December døde hun af Alderdomssvaghed. Sektion: Hjernens Vægt 1 225 Gram, Hinderne fortykkede, Hjernen bleg og fast, Karrene paa Basis ateromatøse. Lungerne overalt luftholdige, Hjertet viser betydelig subpericardial Fedtafleiring. Underlivsorganerne normale.

5 Syge undveg i Aarets Løb, men bragtes snart tilbage til Asylet.

Gudstjeneste, én Gang med Altergang, har som tidligere været afholdt paa to Søndage af tre for gennemsnitlig 50 Syge. Presten besøger hver Uge Sygeafdelingerne.

Skolelæreren har i Vinterhalvaaret to Gange ugentlig undervist og holdt Sangøvelser, vekselsvis paa Mands- og Kvindesiden.

Adspredelser har man søgt at skaffe de Syge paa forskjellig Maade. Presten har holdt Foredrag i Tilknytning til fremviste Lysbilleder, og Reserve-lægen arrangeret Koncerter. En Sommerdag havde 76 Syge en Udflugt med leiet Dampbaad, og disse aarlige Ture til Topdal imødesees altid med Glæde. St. Hansaften holdtes den sædvanlige Sommerfest, hvortil flere fra Byen og Omegn var indbudt. Over 100 Syge var tilstede. Julaften var der Juletræ i B-Afdelingerne paa Mands- og Kvindesiden, og Gaver uddeltes til omtrent alle af de tilstedeværende 160 Syge. Hver Torsdag i Vinterhalvaaret tilbringer Funktionærerne Aftenen sammen med 1ste Forpleinings Syge, og til disse Sammenkomster indbydes saa mange 2den Forpleinings Syge, som Pladsen tillader. Asylet holder Aviser og illustrerede Blade, der læses med Interesse, medens Bogsamlingen mindre benyttes. Afvexling i det ensformige Asylliv søges forøvrigt opnaaet ved Dansemoro, Kjøreture og Spadserture.

Af Direktør Langbergs Beretning for Neevengaardens Asyl i Bergen.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Neevengaarden.

Sundhedstilstanden har i det forløbne Aar været tilfredsstillende. I Aarets Løb afgik 19 Patienter, 8 Mænd og 11 Kvinder, ved Døden; angaaende disses Sygdom og af Sektionsbefundet hidsættes følgende:

L. No. 2593. 34 Aar gammel, Maskinists Hustru, der indkom i Asylet 16de December 1901. Hun havde været gift i 4 Aar, men var allerede egen og rar, før hun blev gift. Efter Vielsen gik hun lige i Seng og blev liggende. Senere forstyrrede hun gjentagne Gange Kirkefreden ved Latter og Uro. Hun kunde ikke skjøtte sit Hus og sine Børn, kunde aldrig beholde sine Tjenestepiger, laa turvis længere Tider ad Gangen tilsengs, var hallucineret, saa Satan og hans «Aspekter». Den Medicin, som blev hende foreskrevet af Lægen, vilde hun ikke tage, da det var «Horemedicin». Hun var ved Indkomsten ved god Bevidsthed, men noget tøvet og leende, syntes, alt, hvad der blev sagt og gjort, var myntet paa hende. Senere blev hun mere urolig og skjændende, stærkt hallucineret; der lugtede baade af hende og af Sengen, hun havde alskens Horeri og andet stygt for Øie hele Dagen; satte gjentagne Gange uden ydre Foranledning pludselig i at ilskrige. Efterpaa lo hun gjerne selv godt heraf. Fra Vaaren 1902 blev hun mere sløv, snakkede lidet, sad i en Krog med Kjolen over Hovedet, var afvisende og heftig, naar man henvendte sig til hende. Saaledes holdt Tilstanden sig til Aarets Udgang; der var allerede ved Indkomsten paavist Albumin i hendes Urin, men hendes legemlige Befindende var forøvrigt upaaklageligt til i December 1902, da hun begyndte at se daarligere ud, blev febril, og der paavistes en begyndende Affektion af begge Lunger. Kræfterne sank nu meget hurtig, og den 15de Januar 1903 døde hun stille og rolig.

Ved *Sektionen* fandtes i begge Lungetoppe smaa Kaverner og Tuberkelgrupper, især paa venstre Side. Nyrrerne var store og bløde, Kapselen fasthængende til Overfladen, saa store Dele af denne fulgte med ved Aftagelsen; paa Snit saaes en stor Del af Pyramiderne og en Del af Corticalis gennemsat med graaligt, ostet Pus, der hist og her var udskilt, saa der var dannet Kaverner.

Corticalis's Tegninger var noget udviskede. Nyrebækkenerne og Uretererne indeholdt en Del tyk Urin med ostede Pusmasser; Slimhinden var injiceret. I Urinblæren fandtes talrige større og mindre overfladiske Ulcera med ujævn Bund og Rande. De retroperitoneale Glandler var noget svulne. Ved Hjernen var der intetsomhelst makroskopisk at bemærke. Dens Vægt var 1 150 Gram.

L.-No. 2 674. En 67 Aar gammel Bødker, der indkom 11te August 1902. Han havde 2 $\frac{1}{2}$ Aar iforveien havt en Hjerneblødning, og efter den Tid var han bleven mere og mere aandssløv; han blev søvnløs, urenlig, talte forvirret, blev hensynsløs og vanskelig. Han var her noksaa rolig, men jævnlig urenlig og ugrei, vidste ikke, hvor han var, og kom undertiden med Historier om, at han havde været i Byen Smaaturer om Dagen. Talen var noget kludret; Patellarreflexerne stærke, og han maatte hjælpes, naar han skulde gaa; men Pupillerne var lige; Arterierne var slangebuede og rigide, og Venerne paa Læggene stærkt udvidede; der var noget Albumin i Urinen. Den 31te December fik han et Anfald med Aandenød; Respirationen var pibende og frekvent, og over begge Lunger hørtes der overalt en hel Del fugtige Rallelyd. Dette Anfald gik over efter nogle Timer, men senere gjentog de sig flere Gange omtrent paa samme Maade. Kræfterne gik nu nedover, især da han enkelte Dage ikke vilde spise; Respirationen blev mere stadig besværet, Pulsen blev daarlig og uregelmæssig, og den 18de Januar afgik han ved Døden.

Ved *Sektionen* fandtes der en let, venstresidig Pleurit, og i begge Lunger, men især i venstre, fandtes flere lufttomme Partier, hvorefter der paa Snit kunde frempresses en rigelig Mængde purulent Indhold. Hjertet var stort og slapt, Klapperne i venstre Hjertekammer fortykkede og stive; der var her saavel som i Aorta Kalkafleiringer. Koronararterierne og deres Grene var betydelig fortykkede. I Dura mater var der nogen Benafsætning, og paa Indsiden af Dura fandtes der over højre Temporallap en brun, afskrabelig Hinde. Hjernens Kar var betydelig arteriosklerotiske. Sideventriklerne var temmelig store og Ependymet lidt granuleret. Hjernens Gyri var temmelig smale, atrofiske; i Centralganglierne, Capsula interna og externa fandtes mange smaa, gulbrune Partier, tildels med Cystedannelse af henimod en liden Ærtes Størrelse, paa højre Side; paa venstre fandtes i Centralganglierne omtrent knappenaalshovedstore, lignende Foci. Hjernens Vægt var 1 100 Gram.

L.-No. 2 403. 50 Aar gammel, Arbeiders Hustru, der indkom 20de April 1900. Hendes Sygdom skulde da være begyndt for 5—6 Uger siden med Grublen over hendes afdøde Slægtninges Skjæbne efter Døden; derefter kom Ængstelse for hendes egne Synder tilligemed Hallucinationer; hun saa og hørte Djævelen, der kom for at hente hende. I Asylet var hun i Begyndelsen noksaa masende og sutrende; hun jamrede over, at Manden havde ødelagt Børnene, havde giftet sig igjen, taget Gud fra hende. Der var ingen egentlige Selvbefreidelser, men hun var heftig og fuld af Befreidelser mod Andre. Senere udover Sommeren blev hun meget urolig og umedgjorlig, forsøgte at rømme og begyndte nu at tale om at gjøre Ende paa sig og gjorde ogsaa et Forsøg i den Retning, saa hun en Tid maatte isoleres med Extravagt. Hun holdt sig

senere temmelig uforandret den hele Tid, var masende og ængstelig; hun fulgte efter alle, der kom i hendes Nærhed, med ustanselig Prat og Mas om, at man ikke maatte røre hende og ikke gjøre Børnene nogen Fortræd. Hun var allerede ved Indkomsten en bleg og sygelig udseende Kvinde; men hendes legemlige Befindende holdt sig her uforandret indtil Midten af 1902; hun spiste da lidet, sagde, at der var Gift i Maden; hendes Kræfter aftog, hun laa turvis tilsengs, modsatte sig af al Magt enhver legemlig Undersøgelse. Hun begyndte at blive meget urenlig, spyttede og sølede en Del, men hostede ikke. De sidste Maaneder var hun stadig sengeliggende, fik Liggesaar og døde den 11te Februar 1903.

Ved *Sektionen* fandtes der i venstre Pleurahule lidt uklar, serøs Vædske. Lungerne, især venstre, var betydelig fastere end normalt, mørktfarvede og ødematøse, og af Brønkierne kunde der udpresses adskilligt Pus. Hjertet var lidet, blegt og brunligt. Leveren laa i Legemets Længderetning, strakte sig paa venstre Side helt nedenfor Navlen, medens der tilhøre for den laa en Slynge af Colon transversum. Alle indre Organer var temmelig blodtømme. De tynde Hinder var let ødematøse; Gyri godt udviklede; Hjernens Vægt 1200 Gram.

L.-No. 2693. En 61 Aar gammel Fyrbøder, der indkom 22de Oktober 1902. Han havde tidligere været behandlet i Asylet et Aars Tid; han havde da havt en venstresidig Hjerneblødning og blev derefter noget urolig, umedgørlig og urenlig. Han var temmelig stærkt fortumlet og sløvet i flere Maaneder efter denne Attaque, men efterhaanden blev han saa bra, at han kunde udskrives, og var da nogle Maaneder i sit gamle Arbejde, uden at der kunde mærkes, at han feilede noget. 10de Oktober 1902 fik han imidlertid pludselig en Lammelse af hele høire Legemshalvdel, og en Uges Tid efter fik han en Eftermiddag pludselig stærk Skjælven i hele Kroppen, ligesom et rystende Frostanfald med frekvent, liden og uregelmæssig Puls, ca. 100, og udtalt Cheyne Stokes Respiration; Temperaturen var da 39,4. Han var nu ogsaa meget urenlig, fik Liggesaar, men kom sig atter ganske godt, indtil han den 20de Februar 1903 igjen fik et Slaganfald, hvorefter han laa bevidstløs, indtil han døde 2 Dage efter.

Ved *Sektionen* fandtes Hjertet slapt med fortykkede og stive Mitral- og Aortaklapper; Aorta var flækkevis arteriosklerotisk med Kalkafleiringer. I begge Lunger var der Ødem og Hypostase, og i høire Lunge desuden lufttømme, graalig infiltrerede Partier, fra hvis Snitflade der kunde udpresses en pusblandet Masse. Nyrekapslerne hang noget sammen med Corticalsubstansen, der var smal og ujævn paa Overfladen. Hjernens Kar viste sig noksaa arteriosklerotiske; de tynde Hinder var noget ødematøse, men let afløselige; saavel paa Overfladen som paa Underfladen af den lille Hjerne samt paa Undersiden af begge Temporallappers forreste Partier var der en diffus Blodudtrædelse i de tynde Hinder. I alle Ventrikler fandtes en Del stærkt blodblandet Vædske; ved Ependymet var intet at mærke. Det meste af Centralganglierne paa venstre Side og den tilgrændsende hvide Substans udenfor disse var forvandlet til en

gulbrunlig Masse, i hvis Midte der var et noget fastere, mørkere Parti; det hele apoplektiske Focus strakte sig fra et Par Centimeter bagenfor Ventrikelen Spids til helt bag Thalamus opticus, og det var adskilt fra Ventrikelen kun ved et tyndt Lag Hjernemasse, der brast ved Aabningen af Ventrikelen. I høire Hemisfære fandtes i det tilsvarende Parti en frisk Blødning af et Dueægs Størrelse og med et Par Udløbere henimod Thalamus opticus. Den om Blødningen liggende Hjernemasse var sprængt fra hinanden, saaledes at en Del Blod havde kunnet trænge ind i Ventrikelen. Hjernens Vægt 1 200 Gram.

L.-No. 2 715. En 49 Aar gammel Lods, der indkom 18de Januar 1903. Man fik kun sparsomme Oplysninger om ham, men det hed, at han omtrent $\frac{3}{4}$ Aar før Indkomsten fik et Anfald, hvorunder han ca. 1 Døgn var søvnløs og urolig, tildels voldsom, og talte meget forvirret. Efter Anfaldet var han angivelig normal i en Maanedes Tid, men da fik han atter et lignende Anfald af længere Varighed; han forlod sit Skib i Gøteborg og blev funden 2 Dage efter i Byen i ynkkelig Forfatning. Saa var han atter frisk til Juletider, men havde senere 3 Anfald med Uro, Søvnløshed af et eller et Par Døgn Varighed, men talte ogsaa i Mellemtiden mellem disse Anfald temmelig forvirret. Han var de første Døgn i Asylet noksaa rolig, men lidt ængstelig for, at han skulde dø; han var noksaa daarlig orienteret baade med Hensyn til Tid og Sted; han blev dog snart i freidigere Stemning, og der kom udtalte Storhedsforestillinger; han var Svoger af Kronprinsen, Konge og endog Gud; han skulde til Jerusalem for at møde Udenrigsministeren, som han skulde afløse; Biskoppen og Generalen maatte komme herud for at konfirmere ham, o. l. Han blev snart støiende, urolig, rev itu, skreg og rumsterede med Sengklæderne og var ogsaa turvis urenlig. Der var Tremor i Hænder og Tunge; Patellarreflexerne stærke, og der var ogsaa Fodclonus; Talen var noksaa kludret. Den 5te Marts begyndte han at falde sammen; der var stærk Skjelven i hele Kroppen; Pulsen blev meget langsom, ca. 40; han svarede ikke, laa med lukkede Øine, vilde ikke spise, og næste Dags Formiddag afgik han ved Døden.

Ved *Sektionen* fandtes der nogen Kalkafsætning saavel i Aortaklapperne som i Aorta. Høire Lunge var temmelig adhærent saavel til Brystvæggen som til Diafragma. Nyrekapslerne noget fastsiddende. Dura mater var stærkt fastvoxet til Kraniet; de tynde Hinder i høi Grad ødematøse og melkagtig fortykkede, men let afløselige; Gyri var smale og fladtrykte og Sulci udfyldte med serøs Vædske. Ventriklerne var stærkt udvidede og vædskefyldte. Ependymet noget granuleret. Hjernens Vægt med de fyldte Hinder og Ventrikler var 1 460 Gram.

L.-No. 2 688. En 43 Aar gammel forhenværende Tjenestepige, der overflyttedes til Asylet fra Bergens Arbeidsanstalt den 4de Oktober 1902. Hun var bleven syg henved 1 Aar iforveien, klagede da over Hovedpine og blev noget rar af sig. Vaaren 1902 var hun en Maanedes Tid i Arbeidsanstalten, var da meget forkommen, var fuld af Utoi og havde lidt af Sult, da hun var saa tullet, at hun hverken kunde tjene noget eller stille for sig. Den 3die September blev hun atter indlagt paa Arbeidsanstalten og var da rent ustyrlig,

voldsom og ødelæggende og ikke sjelden paagaaende mod de andre Lemmer. Hun var her ved Indkomsten noget umedgjærlig, pratende og tøvet, freidig og fornøiet med sig selv. Senere blev hun temmelig stadig urenlig, rev ogsaa itu sit Tøi. I Marts 1903 fik hun et Anfald; hun segnede om, fik Skum for Munden; Øinene og Hovedet var dreiet til Siden; da hun kom til sig selv, havde hun vanskeligt for at staa, vilde falde overende, kunde ikke tale forstaaeligt, medens det lod til, at hun forstod, hvad man sagde til hende. Der var ingen Lammelser efterpaa, men hun var mere ugrei, og hun havde vanskeligt for at bevæge sig. I Begyndelsen af April havde hun lignende Anfald, og efter et saadant døde hun temmelig pludselig den 7de April.

Ved *Sektionen* fandtes flækkevise Fortykkelser i Mitralklapperne; flere atheromatøse Plaques i Aorta og Arteriæ coronariæ. Lungerne var noget ødematøse, og Bronkialglandlerne var tildels svulne og osteagtig degenererede. Paa Leverens og Miltens Overflade var der nogle fibrøse Fortykkelser. Nyrekapslerne hang lidt fast, og Tegningerne i Substansen var noget utydelige. Kraniebenene var meget tykke; Dura let afløselig fra Benet; de tynde Hinder var ødematøse, men lod sig overalt let afløse. Gyri var paa Spidsen af Frontallappen smaa og tynde og Konsistensen her betydelig fastere end ellers paa Hjernen; den graa Substans var ogsaa betydelig smalere end ellers. Vægten var 1100 Gram.

L.No. 2679. 23 Aar gammel, Gaardbrugers Datter, der indkom 30te August 1902. En Morbroder havde begaaet Selvmord, men forresten var der intet at bemærke ved Familien, og hun selv havde været vel udviklet baade legemlig og sjælelig. Efter et langvarigt Missionsmøde et Par Maaneder før hendes Indkomst i Asylet mærkede man først, at der var noget iveien med hende; hun var nedstemt, ængstelig; alt hvad hun gjorde, selv hendes Functiones naturales, var Synd. Hun var ved Indkomsten noksaa taus og umedgjærlig, havde ikke spist paa flere Døgn og vilde heller ikke her nyde noget, saa hun maatte fodres; var ogsaa urenlig. Hun blev snart urolig, trallede og sang, og gjentog i det Uendelige en enkelt, meningsløs Sætning eller holdt paa med stereotype Bevægelser; af og til var der ogsaa Tegn til Katalepsi; til andre Tider stod hun ganske stiv og stirrede frem for sig. Hun maatte hele Tiden fodres, var meget umedgjærlig og ikke sjelden urenlig. I Februar 1903 fik hun hyppige Opkastninger og Diarré, saa hun blev noksaa svag og mager; senere begyndte hun at hoste; undertiden kom der op lidt blodfarvet Slim; hendes Aande blev vammel og stinkende, og 9de April afgik hun ved Døden.

Ved *Sektionen* fandtes venstre Lunge fastvoxet til Brystvæggen; nederste Lap var for det Meste optaget af en gangrænøs Hule med stinkende, dels graat, dels mørkere Pus og Vævstjafser. Ogsaa den største Del af øverste Lap var pusinfiltreret. I høire Lunge var der en hel Del skidden, puriform Masse i Bronkierne i nederste Lap. Der var Injektion i Mave og Tarin, især i det nedre Parti af Tyndtarmen. Hjernehinderne var ikke fortykkede, lod sig let

afløse. Makroskopisk var der i det Hele taget intet abnormt at opdage ved Hjernen, hvis Vægt var 1 075 Gram.

L.-No. 2305. En 48 Aar gammel Gaardmandsdatter, der indkom 3die Juni 1899. Som Barn havde hun en suppurerende Betændelse i høire Overarm og høire Knæ. I 30-Aars Alderen behandledes hun et Aars Tid i Rotvold Asyl. Som Aarsag angaves dengang «Giftesyge». Senere havde hun været nogenlunde normal, om hun end havde været ustadig i sit Arbeide og lidt urolig om Vaaren. Efter en Fest 17de Mai 1899 blev hun igjen syg, ogsaa dennegang angivelig paa Grund af erotiske Stemninger. Hun blev rent maniakal, lo, sang og dansede, klædte sig nøgen, rev itu, var urenlig og uden nogen-somhelst Skamfølelse. Hun var her den første Tid nogenlunde rolig, ved taalelig god Bevidsthed, men hun var tøvet, leende og fuld af Grimaser: spærrede Øinene vidt op, rullede med Bulbi, fortrak Munden snart til en, snart til en anden Side, satte «Trut», rynkede Næsen, o. s. v. Under Menstruationsperioden var hun dog mere urolig, urenlig og uanstændig. Udover Sommeren blev hun noget bedre, kunde deltage i lidt Haandarbeide; men om Høsten fik hun pludselige Uroanfald, hvorunder hun slog ud Vinduesruder, skreg, væltede sig nøgen paa Gulvet og bagefter blev liggende som i en exstatisk Tilstand, taus, men smilende og ofte nøgen. Der blev allerede nu bemærket, at hun havde hovne Ben. I 1900 havde hun disse Attaquer regelmæssig under Menstruationstiden; fik i April en Pleurit, hvorefter hun kom sig ganske, men hendes psykiske Tilstand var temmelig uforandret. Hun laa senere for det Meste tilsengs, var taus, havde et stivt, forvirret Blik, laa ofte og smilede, havde fremdeles sine Uroturer, men disse blev efterhaanden lidt sjældnere; hun var noksaa umedgørlig, vilde ikke lade sig undersøge og behandle, naar der feilede hende noget. I 1902 fik hun en Absces paa venstre Hofte; efterat denne var udtømt, blev der igjen et Par Fistelaabninger, hvorfra der stadig kom tynd, purulent Vædske. Der var fremdeles som før noget Ødem i Underextremiteterne og lidt Albumin i Urinen, men forresten var der intet særligt iveien med hende, da hun temmelig uventet og pludselig afgik ved Døden, medens hun spiste sin Aftensmad den 28de April 1903.

Ved *Sektionen* fandtes en tuberkuløs Coxit paa venstre Side og Spor efter en ældre, afløben Gonarthrocace paa høire Side. Der var Sammenvoxning af Pleurablade. Begge Lunger var gennemsat af talrige smaa Tuberkler. Ved Larynx og Svælget var der intet at bemærke. Omkring Leveren var der en Sammenvoxning af Peritonealbladene, og ved Galdeblæren et ostet, afkapslet, ærtstort Parti. I Nyrrerne, især venstre, var der smaa Tuberkler og tildels nødstore Huler med purulent og tjavset Indhold. Den samme tuberkuløse Proces fortsatte sig nedigjennem Uretererne til Blæren, hvor der fandtes flere smaa Ulcerationer. I høire Tuba Fallopii var Slimhinden ligeledes besat med Tuberkler, og saadanne fandtes ogsaa i Uterusvæggen og i Slimhinden. De tynde Hjernebinder var noget ødematøse, lod sig let afløse; Sulci var noget store og Gyri lidt atrofiske; den graa Substans syntes at være normal. I venstre

Frontallaps Spids fandtes en vel knappenaalshovedstor Tuberkel i den hvide Substans. Hjernens Vægt var 1 000 Gram.

L.-No. 2 731. En 38 Aar gammel Tjenestepige, der indkom 31te Marts 1903. Hun skulde have havt smaa Evner. Et Par Maaneder før Indlæggelsen havde hun beskadiget en Fod, og uagtet Læsionen paa det Nærmeste var helbredet, antoges Angsten og Sorgen over denne Sygdom at have været Aarsag til hendes Sindssygdom. En Uges Tid før Indkomsten begyndte hun at se Syner, Flammer med Folk i; hun begyndte at læse og synge, blev urolig om Natten og talte meget om religiøse Ting. Hun troede, hun skulde dø, og at der skulde komme en ny Himmel og en ny Jord. Hun var ved Indkomsten i Asylet temmelig fortumlet, alt gik rundt for hende; hun spurgte, om man ikke kunde se, at hun havde Jesus med Tornekronen i sine Ben. Hun gik meget oppe paa Gulvet, var af og til noget urenlig, temmelig ængstelig og modstræbende. Hun saa mager og daarlig ud; der var ved Auskultation af Lungerne overalt bronkitiske Lyd at høre, og over venstre Lunges Bagflade var der, især nedad, dæmpet Perkussionslyd. Hun hostede lidt, men spyttede intet op. Det var ikke muligt at faa andet end Melk i hende, og Kræfterne aftog stadig og hurtig, saa hun allerede 2den Mai afgik ved Døden.

Ved *Sektionen* fandtes talrige fibrøse Sammenvoxninger af Pleurabladerne. Hjertet var lidet, brunligt og slapt. Venstre Lunge var lufttom og fast i næsten hele nederste Lap; paa Snit viste den sig mørk, spættet. Fra Bronkierne kunde der udpresses en rigelig Mængde Pus, og Lungevævet var gjenemsat af smaa Abscesser. Høire Lunge var noget hypostatisk. Hjerneskillen var tynd; Hjernemassen noksaa blød. Vægt 1 050 Gram.

L.-No., 2 733. 49 Aar gammel, Gaardbrugers Hustru, der indkom 25de April 1903. Hun havde for 13 Aar siden en Tid lidt af Søvnløshed og Ængstelse, men forøvrigt været frisk indtil et Par Uger før Indkomsten, da hun atter begyndte at klage over Angst og daarlig Søvn. 2den Paaskedag begyndte hun at bebreide sig, at hun ikke havde været i Kirke den Dag; hun laa og grublede over religiøse Materier, blev mere og mere forvirret, urolig, bebreidede sig, at hun havde forsømt sine Børn, ikke havde bedt for dem; hun advarede Alle mod at lægge sig til at sove, troede, de isaafald vilde dø, og vægrede sig ved at tage Næring til sig. Hun var i Asylet meget urolig, umedgjørkelig; gik halvnøgen omkring paa Gulvet, vilde trænge sig ud af Dørene. Den 1ste Mai begyndte hun at klage over Ildebefindende og Frost; der fandtes da ved Undersøgelse af Brystet en begyndende Pneumoni i høire Lunge, hvorefter hun allerede den 3die Mai afgik ved Døden.

Ved *Sektionen* fandtes Hjertet slapt, med bleg, brunlig, ualmindelig skjør Muskulatur. Paa venstre Pleura pulmonalis var der et let fibrinøst Exsudat, og i venstre Lunge fandtes en purulent Bronkit. Paa høire Pleura pulmonalis fandtes ogsaa et fibrinøst Exsudat og desuden talrige punktformige Blodudtrædelser. Det meste af nederste Lungelap var her lufttom, pneumonisk infiltreret med graalig Farve og skarp Grændse, med stærk Injektion og noget Ødem i Omgivelserne. De øverste Lungelapper var betydelig ødematøse. Milt, Lever

og Nyrer var bløde og med noget udviskede Tegninger. Ved Hjernen og dens Hinder var der intet særligt at bemærke. Vægten var 1 250 Gram.

L.-No. 1694. 25 Aar gammel, Skrædders Søn, som indkom 16de Mai 1894. Moderen havde under Svangerskabet været meget svag, overanstrengt og deprimeret, og i 3-Maaneders Alderen fik Gutten en stærk Kontusion af Hovedet med paafølgende langvarig Bevidstløshed. Han var over 2 Aar gammel, før han kunde gaa alene; han lærte kun enkelte Ord, medens han let opfattede Melodier; han var uimodtagelig for Opdragelse og Undervisning og havde de sidste Aar før Indkomsten i Asylet begyndt at faa epileptiske Anfald. Hans Tilstand her var den hele Tid temmelig uforandret; han var som Regel lidt urolig, noget ugagnsfuld og generende for de andre Patienter; var temmelig jævnlig urenlig og havde noksaa hyppige Krampeanfald. Ved Midtsommertid 1903 fik han en dobbeltsidig Lungebetændelse, hvoraf han døde den 5te Juli.

Ved *Sektionen* fandtes et lidet Hjerte (Vægt 220 Gram) og pneumonisk Infiltration af begge Lungers nedre Partier. Hjerneskalen var temmelig tyk, mørk og blodfuld, sad temmelig fast til Dura; i Subduralrummet var der adskillig Serum. De tynde Hinder var mørke og blodfulde, noget fortykkede og ødematøse, men afløstes let fra Corticalis. Hjernevindingerne var noget enkle med temmelig store Sulci; Ventriklernes store. Ved Hjernesubstansen intet at bemærke makroskopisk. Hjernens Vægt var 1 270 Gram.

L.-No. 2735. En 40 Aar gammel Gartner, der indkom 30te April 1903. Han overførtes fra Bergens Sygehus, hvor han havde ligget nogle Dage. For flere Aar siden havde han faaet et Slag i Hovedet af en Jernstang, men forøvrigt havde der ikke været noget iveien med ham; det oplystes, at han havde været frisk til sidste Jul, da han fik Influenza. Han laa i 5 Døgn med stærk Hovedpine og Smerter i hele Kroppen. Siden havde han ikke været frisk, havde følt sig træt, klaget over Hovedpine, sovet urolig og talt meget i Søvn. I Slutten af Februar fik han en Nat, medens han sov, et Krampeanfald af $\frac{1}{2}$ Times Varighed, med Rykninger i Ansigt, Arme og Ben, Skum for Munden, Bid i Tungen. Senere havde han oftere lignende Anfald, og han blev nu sløvere, hidsig, talte af og til om at tage Livet af sig; paa Sygehuset havde han ogsaa gjort et Suicidiumsforsøg. Der var her i Asylet ingen synderlig Rede at faa paa ham, han vidste ikke, hvor han var, angav sin Alder til 20 Aar; han saa dog noksaa fornøiet ud. Han blev meget urolig, ødelæggende og havde meget hyppige Krampeanfald, enkelte Dage laa han i en ren Status epilepticus. Den sidste Uges Tid fik han desuden en Flegmone i hele høire Arm og lidt af høire Bryst. Under et ualmindelig heftigt Krampeanfald døde han pludselig 17de Juli.

Ved *Sektionen* fandtes, foruden den før nævnte Flegmone, nogen Milt-svulst, og Hjernehinderne var ødematøse, let afløselige; Hjernesubstansen, saavel den graa som hvide, noget blød; i Bunden af 4de Ventrikel saaes enkelte smaa punktformige Blødninger, hvoraf en 1 mm. i Dybden. Hjernens Vægt 1 390 Gram.

L.-No. 2764. En 70 Aar gammel Arbeidsformand, der indkom 11te August 1903. Siden Nytaarstider var han bleven sløv, mistede Hukom-

melsen; blev søvnløs, vilde ikke spise, ligesom han ogsaa blev heftig, egen-sindig og vanskelig; han laa og snakkede med sig selv. Han var ogsaa her urolig og umedgjærlig, saa at man ikke engang fik Lov til at føle paa hans Puls; han vilde gjerne vandre oppe paa Gulvet; naar man vilde have ham tilsengs, skreg han og gjorde Modstand; der var ingen Rede at faa paa ham; han syntes ikke at kunne orientere sig. Han var allerede ved Indkomsten meget debil, med tør Tunge og skiddenfarvet Tandkjød, men man fik her daglig lidt Mad i ham. Nat til den 15de August var han som sædvanlig, han laa og snakkede og skreg, rev ogsaa itu sine Sengklæder; ved 4-Tiden om Morgen blev Vogteren pludselig opmærksom paa, at han døde ganske stille, uden Spor af nogen Uro.

Ved *Sektionen* fandtes Hjertets Muskulatur brunlig gul; Mitral- og Aortaklapperne fortykkede og kalkinfiltrerede, ligesom der ogsaa, især i Aortabuen, var svære Kalkplader. Hjertets Kar var stærkt bugtede og fortykkede. I begge Lunger var der adskilligt Ødem. Dura mater var meget tyk; den havde hist og her paa den indvendige Side en gullig Farvetone; i høire Fossa temporalis fandtes ogsaa paa Indsiden af Dura en liden fladeformig Blodudtrædelse. De tynde Hinder var betydelig ødematøse, hang hist og her lidt fast til Hjernen, uden at dog noget af denne medfulgte, naar de fjernedes. Gyri var smale, temmelig faste, Sulci store og gabende; Hjernesubstansen meget blodrig og lidt ødematøs. I Bunden af 4de Ventrikel fandtes et Net af stærkt udvidede Vener paa venstre Side. Hjernens Basalkar var paa enkelte Steder betydelig atermatøse. Vægt 1 220 Gram.

L.-No. 2389. 40 Aar gammel, Murers Hustru, der indkom 5te Marts 1900. Hun havde et Par Aar iforveien været behandlet nogle Maaneder i Asylet og var da udskreven bedret; der var dengang oplyst om hende, at hun for en Del Aar siden var blevet heftig altereret ved et Skjænderi mellem hende og Husværtten; hun aborterede, fik Kramper, beklagede sig i det Uendelige over den lidte Medfart o. s. v. Der blev anlagt Sag mod Husværtten, som blev fri-funden. Siden led hun af Forfølgelsesfrygt og Hallucinationer, var heftig og urolig turevis; snart var hun meningsløs gjerrig, snart pludselig ødsel. I Asylet var ogsaa Tilstanden veksellende; hun var af og til noget heftig, især i den første Tid, ellers noksaa rolig, deltog lidt i Arbeide, men der var altid noget tøvet, ugreit over hende; hun kom med mange forvirrede Ytringer, der var Mennesker, som havde været Fisk, og det hændte, at man spiste Fisk, som var Mennesker o. s. v. Medens hun var hjemme, blev hun mere og mere vanskelig og heftig, og da hun igjen indkom i Asylet, var hun noksaa høirøstet og agiteret, men slog sig snart tilro og blev noksaa jævn og ordentlig, deltog lidt i Haandarbeide, men var noget ugrei og uberegnelig. I 1901 havde hun igjen flere Anfald af Heftighed, var turvis ræsonnerende og kom med en hel Del tøvede Beklagelser over, at man «gav hende Mad i Kolonialkrukker», «at man havde taget en Thekrukke og sat over hende» o. l. Mod Slutningen af Aaret blev hendes legemlige Tilstand daarligere, der paavistes en Affektion i begge Lungetoppe, og i hendes Spyt fandtes talrige Tuberkelbaciller. Hendes

psykiske Tilstand holdt sig den hele Tid senere noksaa uforandret, hun var vanskelig, vilde ikke tage Medicin eller lade sig undersøge; hendes legemlige Befindende var i længere Tid nogenlunde godt indtil Vaaren 1903, da det gik hurtigt nedover med hende, og hun døde 1ste September 1903.

Ved *Sektionen* fandtes Lungerne i stor Udstrækning fastvoxede til Brystvæggen; de indeholdt talrige Kaverne, foruden en Mængde Tuberkler og ostede Partier. Bronkialkjerterne var ogsaa svulne og tuberkuløse; Leveren og Nyrerne noget fedtdegenererede; Milten stor, med talrige Blødninger i Kapselen; i Pulpaen var der flere tuberkuløse Foci af indtil en liden Ærts Størrelse. I Tarmene var der flere tuberkuløse Saar, og Mesenterialglandlerne var ogsaa tildels ostagtig degenererede. De tynde Hjernebinder var betydelig ødematøse, let afløselige; Gyri temmelig smale, især i de forreste Partier; Hjernesubstansen var temmelig bleg og ødematøs. Hjernens Vægt 150 Gram.

L.-No. 2609. 27 Aar gammel, Gaardbrugers Datter, der indkom 20de Februar 1902. Der var nogen Sindssygdом i Familien, og selv havde hun i Opvæksten været blegsoffig, nervøs og lidt af Dyspepsi. Det sidste halv Aars Tid hjemme havde hun været meget optaget af religiøs Læsning og Grublerier; fik i Februar 1902 Anfald, hvorunder hun laa som død, men indimellem disse talte hun fornuftigt, men blev saa mere ængstelig og forvirret. Ved Indlæggelsen i Asylet var hun meget urolig, skreg, væltede sig paa Gulvet; ved bestemt Tiltale kunde man dog faa noksaa ordentlige Svar af hende. Efter en Maanedes Tid blev hun roligere, laa ofte som i en drømmelignende, delirerende Tilstand, blev taus, urenlig, men var som Regel smilende og i godt Humør; af og til kunde hun dog pludselig blive opfarende eller angribende. Midtsommers 1903 begyndte hun at se daarligere ud, spiste mindre godt, fik lidt Hoste, og der blev da konstateret en Affektion af begge Lunger; senere gik det hurtigt nedover med hende, og hun afgik ved Døden 7de September.

Ved *Sektionen* fandtes der Tuberkelafsaetninger i begge Lunger, især var høire angreben; der var ogsaa en Kaverne og ostede Foci. I venstre Nyres Corticalis var der ogsaa mange Tuberkler, ligesaa i den nedre Del af Tyndtarmen. Hjernebinderne og Hjernen selv var meget blege, Gyri syntes at være noget smaa, men forøvrigt var der intet særligt at mærke ved Hjernen; den veiede 1250 Gram.

L.-No. 2528. En 55 Aar gammel Vilkaarspige, der indkom 3die Juni 1901. Hun havde $\frac{1}{2}$ Aars Tid før Indkomsten i Asylet hyppige Anfald af Søvnløshed og Uro med Skjænden og Skrig; hun blev urenlig, rømte bort, vilde ikke spise i Andres Paasyn, var hallucineret, led af Forfølgelsesfrygt, truede med Ildspaaættelse og Kniv. Hun var pukkelrygget og noget tunghørt, men hun anstillede sig gjerne mere tunghørt, end hun virkelig var, for at slippe at indlade sig med Nogen. Hun var ved Indkomsten lidt urolig, men blev snart rolig; hun laa stadig taus og afvisende, ytrede undertiden, at man havde faaet hende hid for at faa fat i alle hendes Penge. Der var allerede ved Indkomsten en tuberkuløs Affektion af hendes Lunger, og denne Sygdom gik sin sædvanlige Gang; 17de September afgik hun ved Døden.

Ved *Sektionen* fandtes begge Lunger fastvoxede til Brystvæggen og gennemsat med Tuberkler; høire Lunge var stærkest angreben; der var større Kaverner. Saavel i de tynde som tykke Tarme fandtes flere tuberkuløse Saar, hvoraf enkelte noksaa dybtgaaende. Hele Peritoneum var ogsaa oversaaet med Tuberkler. De tynde Hjernehinder var noget venøst blodfulde; Arterierne, saavel Basilaris som Arteria fossæ Sylvii, var noksaa stærkt ateromatøse. I Plexus choreoidei var der flere noksaa store Cyster. Hjernesubstansen i den store Hjerne var fast; men den lille Hjerne var temmelig blød. Vægt 1420 Gram.

L.-No. 2661. Et 46 Aar gammelt Bybud, der indkom 18de Juni 1902. Han havde tidligere været indlagt her til Observation 14de Juli 1900. Der oplystes dengang, at han havde faaet konstitutionel Syfilis i 1883, og sidste Vinter var han begyndt at klage over Hovedpine, han blev glemsom, gik rent i Ørskan, begyndte at drikke og gjorde sig endelig skyldig i gjentagne Indbrudstyverier. Der viste sig i Asylet snart tydelige Tegn paa en Paralysis generalis, ophævede Patellarreflexer, Pupilleulighed, Silbenstolpern og paralytisk Skrift og Bevægelser forøvrigt, Parese i den ene Ansigtshalvdel, samtidig som der var udtalte Storhedsforestillinger; han skulde arve 285 Millioner tusinde Dollars, havde en Formue af 99 000 Milliarder og eiede 1200,00098,00000 Heste og Vogne o. s. v. Han var sløv og kritikløs, blev snart ogsaa sølet, urenlig og heftig, men da Tilstanden forøvrigt holdt sig temmelig uforandret de første Par Aar, fik Familien Lov til forsøgsvis at anbringe ham paa Landet. Her kunde man dog kun beholde ham en Uges Tid, da han var umedgjærlig og viste sig farlig. Efter Indkomsten igjen i Asylet gik det hurtigere nedover med ham, han fik stærke, epileptoide Anfald og et Decubitussaar, der vistnok igjen tilhelede, men Krampeanfaldene vedvarede, og tilsidst var der ingensomhelst Rede paa ham; han syntes ikke engang at bemærke, at Nogen kom ind til ham; han udstødte kun enkelte uarticulerede Lyd. Den 24de November 1903 afgik han ved Døden.

Ved *Sektionen* fandtes der Degeneration af Hjertermuskulaturen, Ateromasi i Aorta. Begge Lunger var lidt fastheftede til Brystvæggen, ødematøse, og i nederste Lap af høire Lunge fandtes flere gangrænøse Foci med stinkende, rødligt, vammelt Indhold. Dura mater var meget tyk og hang noget fast ved Benet; de tynde Hinder var tydelig fortykkede, tildels af graalighvidt, senet Udsøende; hang meget fast til Corticalis, især i de forreste Partier af Hjernen. Basalkarrene var noget flækkede og fortykkede. Hjernen selv viste betydelig Atrofi af Gyri i Frontallappen, hvor den graa Substans ogsaa gav Indtryk af at være noget smal. Hjernekonsistensen var fast og seig; Ependymet i Sideventriklerne og især i 4de Ventrikel var noget granuleret. Vægten var 1275 Gram.

Mikroskopisk Undersøgelse: Meningen frembød paa mange Steder en ikke ubetydelig Rundcelleinfiltration, der tildels kunde forfølges ind i den graa Substans langs Karrene (i de perivascularæ Rum). Paa dette sidste Sted fandtes ogsaa nu og da pigmentholdige Celler. Gliavævet i den graa Substans var paa flere Steder forøget og dannede her oftere tykkere Drag med større, aabne Mellemrum, hvor der forekom kun yderst faa Ganglieceller. Disse Celler

Antal vexlede noksaa meget, ligesom der ogsaa fandtes mere eller mindre udtalte Forandringer i deres finere Struktur med eller uden Forandringer i Kjernerne. I en Del Celler fandtes ogsaa saadanne Forandringer, der almindelig danner den saakaldte Sklerose af Gangliecellerne.

L.-No. 2415. En 50 Aar gammel Skomager, der indkom 15de Mai 1900. Han havde flere sindssyge Slægtninge og havde selv tidligere været henfalden til Drik. I de sidste Aar havde han hjemme haft flere kortvarige Anfald (fra et Par Uger til et Par Maaneders Varighed) med Søvnløshed, Uvirksomhed og Depression. Efter en Sindsbevægelse var han i det sidste Halvaar bleven mere urolig, havde faaet den Idé, at Konen var ham utro; han baade saa og hørte hendes Elskere; de «sad endogsaa undertiden i Brystet paa ham», han «fik aldrig Fred for Horeriet». Han blev voldsom og truende, saa han maatte indlægges i Asylet. Her var han i den første Tid rolig og arbejdsom, men stadig optaget af Forfølgelsesforestillinger; man tog Tankerne fra ham, pinte ham med Magneter, gav ham Gift; det blev snart et Par af Asylets Funktionærer, der drev Horeri paa Afstand med Konen, og som vilde ødelægge ham. Han blev undertiden noget heftig og truende, saa at han ikke kunde gaa i Arbejde, talte leilighedsvis i et selvlavet Sprog. I Mai 1903 fik han et apoplektisk Anfald med paafølgende Lammelse af højre Side og besværet Tale. I September fik han et stærkt astmatisk Anfald, der senere gjentog sig noksaa ofte; der kom Ødemer i Hænder og Fødder, og Urinen viste sig at indeholde Albumin. I psykisk Henseende holdt Tilstanden sig uforandret; der var stadige Klager over, hvordan han pintes og mishandles, og hvor uterlig baade hans Hustru og Andre opførte sig, hvilket han maatte baade se og høre paa. Det gik nu stadig og noksaa hurtigt nedover med Kræfterne, og den 6te December afgik han ved Døden.

Ved *Sektionen* fandtes stærke Ødemer, nogen Hydrothorax og Ascites. Hjertet var overordentlig stærkt forstørret og Muskulaturen betydelig tykkere end normalt, specielt i venstre Ventrikel, hvor den tildels var over 2 cm. tyk. Paa Bagsiden af venstre Ventrikel var der en ærtstor Blødning med Sønderrivning af Vævet. Aorta og Hjertets Kar var flækkevis fortykkede. Hjertet veiede 800 Gram. Lungerne var ødematøse og hypostatisk. Begge Nyrer hang aldeles fast til Corticalsubstansen; Nyrerne var mørke, med knudret Overflade; paa Snitfladen var Tegningerne utydelige og Corticalis smal. Kraniebenene var meget tykke; Hjernekarrene noget arteriosklerotiske; i venstre Frontallaps hvide Substans fandtes en liden Blødning af frisk Farve, og lige udad og fortil for Nucleus lenticularis fandtes en vel mandelstor Cyste med brunlige Vægge og gulbrunt, klart Indhold. Hjernens Vægt 1400 Gram.

L.-No. 2730. 29 Aar gammel, Haandværkers Hustru, der indkom 20de Marts 1903. Et Par Uger før Indkomsten fik hun en Datter; hun havde samtidig Influenza, hvorfor hun 8 Dage efter Partus blev indlagt paa Bergens Sygehus; her begyndte hendes Sindssygdom med Uro og Voldsomhed. I Asylet var hun nogenlunde rolig, men ikke ordentlig orienteret og i det Hele noget uklar; hun var i Regelen taus, noget umedgørlig, vilde ikke lade sig under-

søge og var turvis lidt heftig og paagaaende, kunde uden ydré Foranledning springe op af Sengen, slaa istykker og kaste, med hvad hun fik fat i. Hun talte oftere om, at der var en Mand, som var slem med hende, som det syntes, i sexuel Henseende; hun hørte ogsaa, at det bandede og skjændte i Hovedet paa hende. Udover Sommeren begyndte hun at se daarligere ud, fik Diarré, Opkastning og nogen Feber; Underlivet blev udspændt og -noget fluktuerende samt ømfindtligt, og da man endelig fik undersøgt hendes Bryst, viste det sig, at hendes Lunger ogsaa var angrebne. Senere blev Afføringen noget blodblandet. Hun laa tildels og fantaserede, blev tunghørt, skar Tænder af og til, og det gik stadig nedover med Kræfterne, indtil hun den 8de December afgik ved Døden.

Ved *Sektionen* fandtes der over en Liter klar, serøs Vædske i Pericardiehulen. I høire Pleurahule var der omtrent samme Mængde blodfarvet Vædske. I Lungetopperne og paa Pleura fandtes en Del Tuberkler; Peritoneum var besat med talrige, ostede Partier, og de forskellige Organer var fast sammenvoxede. I Tarmene fandtes ogsaa Tuberkelafsætninger, men ikke i de andre Underlivsorganer. Hjernebinderne var let afløselige; paa Basis fandtes der omkring Chiasma nerv. optic. en Del Exsudat, men der var intetsteds Tuberkler at opdage. Hjernens Vægt 1200 Gram.

Da Kogekarrene i Asylets Kjøkken allerede viste sig noksaa slidte, og Indredningen der besværliggjorde Arbeidet, fik man ifjor hele Indredningen i Kjøkkenet forandret med nye, fritstaaende Kogekar. Forresten blev der ikke foretaget nogen nævneværdige Forandringer i Asylet, og Asylarbeidet gik det hele Aar sin jævne, rolige Gang. Patienter og Betjening havde sine sædvanlige festlige Sammenkomster 6—7 Gange i Aarets Løb, og medens der tidligere ikke sjelden under og efter Festerne, da der serveredes lidt Spirituosa, forefaldt uhyggeligere Scener, har dette i de senere Aar aldrig været Tilfælde, men der har nu i de sidste 7—8 Aar som Drik kun været benyttet Kaffe, Chokolade, Selters, Brus og lidt Potøl.

Gudstjeneste blev som før i Regelen afholdt hveranden Søndag, og desuden har Asylets Prest sædvanligvis gaaet omkring til de Syge en Dag i Ugen.

Extrakt af Neevengaardens Sindssygeasyls Kasseregnskab for Aaret 1903.

Tableau des recettes et des dépenses de l'établissement d'aliénés de Neevengaarden.

Indtægt:

	Kr.
1. Beholdning ved Aarets Begyndelse:	
Madvarer, Brændsel og andre Forbrugsartikler Kr. 6 680,84	
Restancer « 3 012,98	
Kontanter « 23 083,43	
	32 777,25
2. Kurpenge	130 101,60
3. Beklædningsudgifter	11 410,40
4. Diverse Indtægter	4 965,22
	179 254,47

Udgift:

	Kr.
1. Lønninger og Extraarbejde	28 947,03
2. Brændsel	9 875,50
3. Belysning	3 135,88
4. Renhold	1 017,08
5. Kontorudgifter	643,65
6. Vedligehold og Fornyelse af Inventar	4 136,76
7. Bispisningen	48 414,46
8. Beklædningen	4 769,77
9. Patienternes Adspredelse og Arbeidsgodtgjørelse	1 999,36
10. Medicin, Instrumenter, Bøger	972,18
11. Forskjellige Udgifter	10 689,34
12. Vedligehold og Brandkontingent af Bygningerne	3 287,56
13. Forrentning af Anlægskapitalen	28 213,46
Beholdning ved Aarets Udgang:	
Madvarer, Brændsel og andre Forbrugsartikler Kr. 6 951,87	
Restancer « 3 874,59	
Kontanter « 22 325,98	
	33 152,44
	179 254,47

Af Asyllæge Loofts Beretning for Rosenberg Sindssygeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rosenberg.

— — De i Aarets Løb døde var:

1. M. M. G. H., 66 Aar gammel Tjenestepige fra Kristiania. Indkom i Asylet den 2den Juni 1883. Dementia. Hun var under hele Asylopholdet forvirret, urolig og urenlig. Mod Slutten af 1902 maatte hun lægges tilsengs, var kortpustet, hostede og fik universelle Ødemer. Hun døde den 1ste Januar 1903.

Obduktionen viste: Hjernens Kar er skleroserede. Begge Lunger er hyperæmiske og ødematøse; nogen serøs Vædske i Pleurahulhederne, Arteriae coronariae skleroserede. Hjertets Klapper er rigide. Begge Nyrer er granulær atrofierede. Forresten viser Obduktionen intet særligt at bemærke.

2. T. O. G., 63 Aar gammel Arbejder fra Aamli. Indkom i Asylet den 17de September 1878. Dementia. Han var under Asylopholdet sløv, forvirret i Tale og Adfærd; meget irritabel og ofte meget heftig; altid uvirksom. Den 10de November 1902 maatte han lægges tilsengs; ingen Madlyst, mat og havde Ødemer i Fødderne. Tilstanden gik stadig nedover, og han døde den 4de Januar 1903.

Obduktionen viste: Intet særligt at bemærke ved Hjernen eller dens Hinder; intet ved Lungerne. Hjertet er stort; Muskulaturen hypertrofieret; Mitralklappen er fortykket og Ostiet forsnevret; Aortaklapperne ligeledes fortykkede. Forresten viste Obduktionen intet særligt at bemærke.

3. K. H. L., 67 Aar gammel Tjenestepige fra Gulen. Indkom i Asylet den 20de August 1901. Dementia. Hun var tidligere behandlet i Rotvold og Neevengaardens Asyl. Hun var forvirret, urolig, skrigende og ofte umedgjærlig. Hun var ved Indkomsten legemlig svag og elendig; vægrede sig ved at tage Næring, saa hun længere Tid maatte sondefodres. Udover hele Vinteren 1902 laa hun tilsengs, hostede en Del, magrede noget af. I Begyndelsen af Februar Maaned 1903 atter Nærings-

vægning, saa hun maatte sondefodres. Kræfterne tog raskt af, og hun døde den 24de Februar 1903.

Obduktionen viste: I venstre Lungetop findes en Del gamle skleroserede Tuberkelgrupper; rundt om disse er der friske Eruptioner; i øvre og nedre Lap forresten Tuberkeleruptioner og enkelte Kaverner. Høire Lunge er frisk. Obduktionen viste forresten intet særligt at bemærke.

4. M. B. H., 23 Aar gammel, Gaardbrugersøn fra Øistesø. Indkom i Asylet den 24de September 1902. Dementia. Paa Faderens og Moderens Side Sindssygdom i Slægten. En Søster er sindssyg. Han selv blev hjemsendt fra Exercitien Sommeren 1902, da «man ikke kunde faa nogen Greie paa ham». Kort før Indkomsten i Asylet blev han efter en Onkels Død forvirret, tildels urolig og havde Hallucinationer. I Asylet viste han sig sløv, træg, slap og altid uvirksom; vilde nødig spise og maatte jævnlig mades. Han tog af i Kræfter og Huld — Vægten var ved Indkomsten 57¹/₂ kg. Den 1ste April 1902 viste sig Ødemer i Benene. Han hverken hostede eller expectorerede og havde ingen Feber; ved fysikalsk Undersøgelse viste sig: svage Hjertelyd; udbredte Infiltrationssymptomer over venstre Lunge, over høire bronkitiske Symptomer. Han døde den 5te April 1903.

Obduktionen viste: Ved Hjernen og dens Hinder intet særligt at mærke. I Pericardiehulen er der en Masse serøs Vædske. Hjertet selv viser intet at mærke.

Venstre Lunge viser i Toppen Tuberkelinfiltrater af ældre Datum; forresten friske Eruptioner udover hele Lungen.

Høire Lunge viser kun bronkitiske Forandringer.

Nyrerne viser Fedtdegeneration. Forresten viser Obduktionen intet særligt at bemærke.

5. L. H. S., 65 Aar gammel, Sjømand fra Spangereid. Indkom i Asylet den 12te November 1876. Dementia. Han var tidligere behandlet i Gaustad Asyl. Han var i Asylet sløv, uvirksom, ofte truende og umedgjørlig; maatte længere Tid igjennem være i Eneværelse om Natten. Fra 1901 af faldt han af, var bleg, hostede en Del. 2den Marts 1903 maatte han lægges tilsengs, var mat og hostede. Han døde den 28de April 1903.

Obduktionen viste: Intet særligt at mærke ved Hjernen og dens Hinder. Lungerne viser kun bronkitiske Forandringer. Hjertet viser gamle, skleroserede Forandringer af Mitral- og Aortaklapperne. Lever og Nyrer viser venøs Blodoverfyldning. Forresten intet at bemærke ved Legemets Organer.

6. K. H. S., 61 Aar gammel, Gaardbrugers Datter fra Søndeled. Indkom i Asylet den 13de August 1897. Dementia. Hun var sindssyg fra Konfirmationsalderen af, havde Vrangforestillinger — tildels om Forfølgelse, var i Hjemmet egen og umedgjørlig. I Asylet viste hun sig sløv, egen, oftere umedgjørlig; hun var fra Indkomsten af legemlig svag, havde et stygt Saar paa Forsiden af høire Læg efter en Fontanelle. I Juni Maaned

1900 maatte hun lægges tilsengs, idet høire Knæ var ophovnet og smertefuldt; efterhvert udviklede der sig tydelige Tegn paa en tuberkuløs Ledlidelse. Efter nogen Tids Sengeleie bedredes Knæet, saa hun igjen kom oven Senge. Udover Høsten 1902 forværredes Saaret paa Forsiden af høire Læg, udbredte sig opover Forsiden af Læggen; Knæet hovnede igjen op, og hun magredes stærkt af, hostede en Del; der optraadte universelle Ødemer. Hun døde den 14de Mai 1903. *

Obduktion blev ikke foretaget.

7. N. M., 48 Aar gammel Fattiglem fra Langesund. Han indkom i Asylet den 1ste August 1897. Dementia. Han var tidligere behandlet i Eg Asyl. Sygdommen begyndte ved 18 Aars Alderen med fixe Idéer og Hallucinationer, senere udviklede sig Aandssløvhed. Han indlagdes i Rosenberg Asyl, da han som Privatforpleiet hos Moderen havde begyndt at vise sig truende ligeoverfor hende. I Asylet viste han sig sløv, uvirksom og slusket om Dragt og Person. Fra 13de April 1903 begyndte han at skranke, led af Diarré og maatte lægges tilsengs; senere begyndte han ogsaa at hoste og expectorere. Han døde den 11te Juni 1903.

Obduktionen viste: Intet særligt at bemærke ved Hjernen eller dens Hinder. Lungerne viser heller intet særligt at bemærke; heller ikke Hjertet. Tyndtarmen og Tyktarmen er rigelig oversaaet med tuberkuløse Saar paa Slimhinden; paa Tarmenes Serosa ligesom paa Peritoneum forresten sees Tuberkelruption. Mesenterialglandlerne er betydelig forstørrede og ostagtig degenererede. Begge Nyrer viser Fedtdegeneration. Forresten viser Obduktionen intet særligt at bemærke.

8. E. P. S., 40 Aar gammel Husmandssøn fra Tingvold. Indkom i Asylet den 26de Oktober 1900. Dementia. Han var tidligere behandlet i Rotvold Asyl for Mani. Han havde længere Tid før Indkomsten i Rosenberg været omflakkende, eiendommelig af Væsen, gjort forkjerte Handlinger, saa han ikke kunde forpleies paa Hjemstedet. I Asylet viste han sig aandssløv, for det Meste uvirksom, havde stadig Tendentser til Rømning. Fra Begyndelsen af Mai Maaned 1903 begyndte han at skranke, klagede over Fordøielser. Fysikalsk Undersøgelse viste Rallelyd over høire Lunge og mat Perkussionslyd over samme Lunges Bagflade; over venstre Lunge hørt en Del Rallelyd. Han lagdes tilsengs; det gik stadig nedover med ham, og han døde den 3die Juli 1903.

Obduktionen viste: Intet særligt at bemærke ved Hjernen eller dens Hinder. Venstre Lunge viser lette bronkitiske Forandringer. Høire Pleurahulhed er fyldt med en hel Del skiddent, graagult Pus, der komprimerer Lungen opad; Lungens øvre Lap er infiltreret med en Del friske Tuberkelgrupper, der omgiver et Par Tuberkelgrupper af gammel Datum i Apex; de to nedre Lapper viser intet. Forresten viser Obduktionen intet særligt at bemærke.

9. L. V. E., 40 Aar gammel Teglværksarbeider fra Torvestad. Indkom i Asylet den 9de Juli 1898. Amentia. Han var 1891 indlagt i Rosenberg

Asyl en Uges Tid for en kortvarig Urotur. Han har forhen været meget drikfældig og været et aandelig lidet begavet Menneske. Efter et Besøg sammen med de andre Teglværksarbeidere ved Udstillingen i Bergen 1898 brød nærværende Sygdom ud; han havde længere Tid været søvnløs, blev saa stille og aandsfraværende, derefter forvirret, urolig og voldsom, hvorfor han indlagdes i Asylet. I Asylet var han i Begyndelsen forvirret, urolig og urenlig, senere indtraadte fuldstændig Aandssløvhed. Han var stille, uvirksom, interesseløs — uden Opfatning af sine Omgivelser, urenlig. Han havde ofte Udbrud af Bylder paa Kroppen. Fra Begyndelsen af April 1903 havde han oftere Brækning og af og til Diarré; han magrede en Del af. Udover Sommeren maatte han stadig holde Sengen og døde den 16de Juli 1903.

Obduktionen viste: Begge Nyrer er store, fedtdegenererede, med enkelte skleroserede Partier. Forresten fandtes intet særligt bemærkbart ved de øvrige Caviteters Organer.

10. Ø. B. H., 22 Aar gammel Gaardbrugersøn fra Hyllestad. Indkom i Asylet den 21de September 1902. Amentia. Samme Aar, han blev sindssyg, havde han tjent hos en Bonde, der var sindssyg; han havde maattet vaage over denne og passe ham, hvilket generede ham meget, idet han var bange for ham; efter Hjemkomsten fra denne Tjeneste var han forandret, nedtrykt af Sindsstemning, havde Hallucinationer for Synet, var søvnløs; kort før Indkomsten i Asylet blev han forvirret, urolig og voldsom. Han var i Hjemmet legemssvag og skrantede. Vægt ved Indkomsten i Asylet 57½ kg. Efter kort Tids Forvirring og Uro udviklede der sig hos ham raskt Sløvsind; han var stille, interesseløs, fuldstændig uvirksom; vilde helst sidde sammenkrøben i en Krog, maatte klædes, vaskes og stelles som et Barn, maatte jævnlig mades. Den legemlige Tilstand, der var daarlig ved Indkomsten, forværredes; han magrede rapid af og maatte lægges tilsengs den 14de Mai 1903. Han hostede og expectorerede. Tilstanden gik stadig nedover, og han døde den 14de September 1903.

Obduktion blev ikke foretaget.

11. E. L. B., 56 Aar gammel Bonde fra Rindalen. Indkom i Asylet den 24de Juni 1881. Dementia. Han var tidligere behandlet i Rotvold Asyl. Han var i Asylet sløv, ubehjælpelig, tildels urenlig; havde ofte Saar og Bylder paa Hænder og Fødder paa Grund af sin Urenlighed; af og til udviklede der sig fra disse Saar Flegmoner tildels af alvorlig Natur. I Slutten af Oktober 1903 udviklede der sig en Flegmone opover Underarmen paa venstre Side; han gik oppe med den, og den syntes at skulle gaa tilbage; hans Kræfter og Huld var taget af. Den 3die November havde han kastet op om Natten, var om Morgenens bevidstløs og døde samme Formiddag.

Obduktionen viste: Intet særligt at bemærke ved Hjernen og dens Hinder. I venstre Pleurahulhed er der ansamlet rigelig Mængde af en

skidden, gulagtig Vædske. Lungen er komprimeret. Høire Lunge viser intet. I Pericardiehulen er der ogsaa ansamlet en Del sero-purulent Vædske. Hjertet selv viser graaagtig misfarvet Muskulatur; forresten intet. Leveren er stor, paa Snit af en graagul Farve. Milten er betydelig forstørret. Ventrikelen normal. De tynde Tarme viser for en Del stærk Injektion af Mucosa og Serosa, denne sidste ogsaa for en Del fibrino-purulent belagt. Peritoneum forresten ikke overalt ganske speilende. Begge Nyrer er granulær-atrofierede.

12. K. J. K. S., 26 Aar gammel Skomager fra Norddalen. Indkom i Asylet den 10de Januar 1902. Dementia. Han var plaget af Bronkit i længere Tid (2 Aar) i 10-12 Aars Alderen; havde Mæslinger 21 Aar gammel; derefter udviklede Sindssygdommen sig; blev indesluttet, nedtrykt af Sindsstemning, vilde ikke adlyde, var fjollet og af og til voldsom. Var meget plaget af gastriske Besværligheder. Kort før Indkomsten i Asylet fik han Anfald af Voldsomhed og Uro, saa han var farlig for sine Omgivelser. Ved Indkomsten i Asylet var han legemlig svag, veiede 53 kg.; var rolig, talte med hviskende Stemme, sløv og interesseløs; havde talrige Vrangforestillinger om legemlig Sygdom. Vægten tiltog 1 kg. de første 3 Maaneder; han begyndte at arbejde noget paa Skomagerværkstedet, men holdt sig bleg og mager, hostede ogsaa en Del. I Oktober Maaned 1903 maatte han lægges tilsengs, han havde Aftenfeber; den fysikalske Undersøgelse viste Dæmpning over hele høire Lunge samt Rallelyd fra Top til Basis. Den 3die November 1903 havde han en Hæmoptyse. Den 5te November 1903 døde han.

Obduktionen viste: Intet særligt at bemærke ved Hjernen og dens Hinder. Lungerne: Høire Lunge viser i Toppen et Par gamle, skleroserede Tuberkelnuder, omkring disse og nedover hele Lungen friske Tuberkel-eruptioner; venstre Lunge viser i Apex en nødstor Kaverne og nogle faa Tuberkelgrupper; i nedre Lap findes et Par smaa Tuberkelinfiltrater. Bronkialglandlerne er store og ostagtig degenererede. Iøvrigt intet mærkbart ved de indvendige Organer.

13. K. S., 52 Aar gammel Tjenestepige fra Holt. Indkom i Asylet den 10de April 1893. Dementia. Moderen var sindsforvirret; hun selv fjollet fra Barndommen af. Fra Begyndelsen af 1892 udviklede der sig komplet Forvirringstilstand; var en Tid privat forpleiet, men dette gik ikke, da hun jævnlig var urolig, støiende og ødelæggende. I Asylet var hun stadig urolig, støiende, urenlig og ødelæggende; var stærkt hallucineret for Syn og Hørsel. I Begyndelsen af December 1903 aftog Urinsekretionen, og hun laa hen i en Døs; der udviklede sig Coma, der efter 2 Dages Varighed endte med Døden den 7de December 1903.

Obduktionen viste: Hjernens Kar er stærkt skleroserede; Cerebrum selv er paaafaldende tør; intet ved Hinderne. Lungerne normale. Hjertets Kar er skleroserede; Ateromasi i Aorta. Begge Nyrer er granulær-atrofierede. Forresten viser Obduktionen intet særligt mærkbart.

14. N. O. A. L., 27 Aar gammel Gaardbrugersøn fra Fjeld. Indkom i Asylet den 6te Mai 1903. Idiotia. Han var døvtum og aandssvag fra Fødslen. Havde i Hjemmet ofte Uroture og løb væk, tildels ganske nøgen; var urenlig og onanerte meget. Af og til Raserianfald, saa han var farlig for sine Omgivelser. I Asylet var han stille, af og til optraadte Anfald af Uro, han var urenlig; var bleg og mager fra Indkomsten. Fra Begyndelsen af December 1903 spiste han lidet og magrede yderligere af; havde ingen Feber tidligere. Han døde den 9de December 1903 efter nogle Dages Sengeleie.

Obduktionen: Intet makroskopisk mærkbart ved Hjernen og dens Hinder. I venstre Lungetop er der nogle gamle, skleroserede Tuberkelgrupper. Bronkialglandlerne viser gammel, ostagtig degenereret Tuberkulose. Høire Lunge er i midtre og nedre Lap fast, rød, paa Snit sees Fibrinpropper, ingen Tuberkler; øvre Lap er normal. Obduktionen viser forresten intet at bemærke.

15. J. J. T., 35 Aar gammel Tjenestepige fra Borgund. Indkom i Asylet den 7de Juni 1895, overflyttet fra Rotvold Asyl. Dementia. Hun var uklar, ofte urolig og voldsom, saa hun for det Meste maatte isoleres i Celle. Udover Høsten 1903 havde hun hyppig stærke Brækninger og faldt meget af i Huld og Kræfter. Hun døde den 10de December 1903.

Obduktionen viste: Tuberculosis pulmonis dextri; Dilatio ventriculi; Nephritis chronica.

16. A. S., 68 Aar gammel Kone fra Fjære. Indkom i Asylet den 14de August 1885. Mania. Hun var tidligere behandlet i Gaustad og Eg Asyl. Hun var under de første Aars Ophold i Asylet urolig, voldsom, uterlig og ødelæggende, saa hun for det Meste maatte være Nat og Dag i Celle. De senere Aar var hun roligere, saa hun om Dagen kunde være sammen med de andre Patienter. Den 2den Juli 1903 fik hun en venstresidig Apoplexi; kunde ikke tale og var lammet paa høire Side. Udover Høsten maatte hun stadig holde Sengen; blev komplet dement, og de legemlige Kræfter aftog efterhvert. Hun døde den 19de December 1903.

Obduktionen viste: Hjernens Kar viser Sklerose og Ateromasi; stærk Fortykkelse af venstre Art. fossae Sylvii og dens Forgreninger; Hjerne-substansen omkring er grødagtig af Konsistens og Grændserne mellem graa og hvid Substans omtrent udvisket. Bagtil i Basalgangliepartiet sees Resterne af en ældre Blødning. Lungerne er normale. Hjertet er slapt, Karrene skleroserede. Begge Nyrer er granulær-atrofierede. Forresten viser Obduktionen intet særligt at bemærke.

Af *Tvangsmidler* har i Aarets Løb været anvendt: Indespærring i 1357 Døgn — blandt Mænd i 291 Døgn og Kvinder 1066 Døgn. Med Hensyn til dette tilsyneladende store Døgnantal skal jeg bemærke, at man ved en Pleieanstalt let er udsat derfor, især naar man som ved Rosenberg Asyl villig modtager fra de Asyler, der fortrinsvis er beregnet paa helbredelige

Patienter, Cellepatienter, der ved disse kun er en Hindring for helbredelige Patienter. Ved Rosenberg Asyls Kvindeafdeling har gennem Aarene 3 à 4 saadanne Patienter, der umulig har kunnet være udenfor Celle paa Grund af Voldsomhed forenet med Ødelæggelseslyst og Urenlighed, forhøiet Tvangsdøgneses Antal betydelig; Voldsomheden, der alene for Badning kræver 3 Vogtersker, er tilfulde Forklaring for, at denslags rasende, dyriske Patienter ikke forsvarlig kan have sammen med andre, et Forsøg, vi gentagende og gentagende gør med dem.

Den geistlige Betjening ved Asylet har som tidligere været udført ved Bibellæsning 1 Gang om Maaneden.

Ved Asylets Kvindeafdeling foretoges Udbedring af Celleafdelingen for Ildssikkerheds Skyld, ligesom alle Celler sikredes ny og god Ventilation og Belysning, og Rumforholdet øgedes.

Til Eiendommens Vedligeholdelse er anvendt Kr. 3 640,54. Til Inventariet Kr. 447,11.

Af Asyllæge Einar Martens' Beretning for Møllendal Sindssygeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Møllendal.

Sundhedstilstanden har i Aarets Løb været særdeles god.

Følgende afgik ved Døden:

1. G. B. J., 31 Aar gammel, Plankeskjærer, i hvis Familie der er Sindssygdom, havde i 6 Aar opholdt sig i Amerika, hvorfra han i 1896 vendte tilbage som Sindssyg. Han var da sløv og arbeidssky samt henfalden til Masturbation; paa Grund af Næringsvægring som Følge af Frygt for at blive forgiftet indlagdes han en kort Tid paa Stavanger Sygehus, hvorfra han sendtes til Forpleining paa Landet; men da han her stadig forsøgte at rømme og viste sig voldsom, blev han i Mai 1897 indlagt paa Neevengaarden, hvorfra han nogle Maaneder senere overflyttedes til Møllendal. Da Tilstanden efter $\frac{1}{2}$ Aars Ophold her syntes at bedres noget, blev der gjort et Forsøg paa at have ham hjemme, men paa Grund af truende Optræden og Ødelæggelseslyst sendtes han tilbage til Asylet, hvor han forblev til sin Død 2den Januar. Obduktionen viste fremskreden Tuberkulose i begge Lunger, samt Tuberkulose i Tarme og Mesenterialglandler.
2. M. A., 73 Aar gammel, Rebslagers Enke, blev paa Grund af Raseri, Urenlighed og uforsigtig Omgang med Ild indlagt i Asylet i Marts 1902; hun døde 31te Marts af Alderdomssvaghed.
3. J. L. S., 52 Aar gammel, ugift Kvinde; hun havde altid været flink og arbeidssom, og havde boet sammen med sin gamle Moder paa en Husmandsplads, som hun efter Faderens Død for nogle Aar siden havde stelt saagodtsom alene. Men der udviklede sig efterhaanden en melankolsk Tilstand; hun klagede over, at der var noget iveien med Underlivet, Nattesøvnen blev daarlig, og hun mistede mere og mere Lysten til at arbeide, saaat hun endog blev forsømmelig med Hensyn til Pleien af sin Moder, som hun tidligere havde passet godt. I Oktober 1897 indlagdes hun i Eg Asyl, hvorfra hun udskreves uhelbredet i Mai 1899. Efter en

Tid at have været i privat Forpleining, indlagdes hun paa Grund af Selvmordstrang i Asylet. Hun paastod, at hun ikke var et almindeligt Menneske, men kun en Stok, og at hun blot kunde blive Menneske ved at blive gift. Hun døde 11te April af Lungetuberkulose.

4. M. L. K., 73 Aar gammel, Vilkaarskone; hendes Forældre var Sødskendebørn og Faderen angivelig noget underlig af sig, nogle Aar før han døde; et Par af hendes Sønner blev sindssyge; der skal aldrig have været nogen Skik eller Greie paa hendes Husstel, eller nogen Energi i hendes Arbejde. Efter i flere Aar at have været under religiøs Paavirkning fra forskellige sekteriske Hold, blev hun søvnløs, fik Hallucinationer for Hørselen og senere ogsaa for Smagen, hvorfor hun vægrede sig ved at tage Næring. Hun indlagdes i Asylet i Juni 1902 og døde 12te April af Apoplexi.
5. S. H. H., 28 Aar gammel, Bagers Hustru; ved Barndommen og forøvrigt under Opvæksten har der intet været at bemærke. Hun blev gift i 1893 og fik 5 à 6 Aar senere efter en haard Fødsel sit første Barn; nogle faa Maaneder efter Partus blev hun paa Bergens Sygehus opereret for en Svulst i Ovariet; efter dette mærkede man, at hun var anderledes tilsinds end før; hun henfaldt mere og mere til religiøse Grublerier, hvortil kom periodiske Anfald af Voldsomhed og Selvmordstrang; hun indlagdes paa Neevengaarden, hvor hun opholdt sig 4—5 Maaneder. Ved Indlæggelsen i Møllendal Asyl i Juni 1900 viste det sig, at hun var frugtsommelig; siden hun fødte, havde hun ingen Menses havt, men kun Fluor albus; nogle Uger forinden Fødselen antoges at skulle foregaa, overflyttedes hun til en privat Fødselsklinik, hvorfra hun efter at være forløst atter indlagdes i Asylet. Hun sløvedes mere og mere og maatte stadig mades; de sidste Maaneder var hun meget urenlig og tilbragte den meste Tid i Celle. Hun døde 24de September af Hjertelammelse.

Økonomisk Beretning for Møllendal Asyl.

Tableau des recettes et des dépenses de l'établissement d'aliénés de Møllendal.

Indtægt:

	Kr.
Indtægt.....	41 267,38

Udgift:

	Kr.
Lønninger (inkl. Prest, Bestyrer, Vikar og Inspektør).....	9 200,00
Bespisningen for Patienterne	16 896,00
— « Tjenerne	3 000,00
Brænde.....	3 200,00
Belysningen, Gas, Lys og Petroleum	500,00
Inventarieanskaffelse	600,00
Renter	2 500,00
Skatter og Assurance	1 200,00
Grundleie og Telefon	480,00
Aalegræs og Halm ...	650,00
Vask, Sæbe og Soda .	450,00
Reparationer ..	500,00
Tobak og Feining.....	450,00
Kjørsel	500,00
	40 126,00

Diverse, Medicin etc. ikke medregnet.

Af kst. Asyllæge Johan Scharffenbergs Beretning for Trondhjems Hospitalsstiftelses Sindssygeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Trondhjem.

Sundhedstilstanden har i det Hele taget været tilfredsstillende.

Der indtraf 2 Dødsfald, en Mand 23 Aar gammel og en Kvinde 80^{11/12} Aar.

Den første (L.-No. 1333) var en tidligere Bagergut, født 1880, behandlet for *Dementia præcox*. Han stammede fra en lidet begavet Slægt og et daarligt Hjem, — Faderen drikfældig, Moderen uvederheftig og løgnagtig, en Broder tyvagtig og sædelighedsforbrydersk (med Mindreaarige). Patienten selv var lidet begavet; de første Sygdomstegn viste sig i 1896, efterat han havde været i Bagerlære og her angivelig var blevet daarlig behandlet af Svendene. Han behandledes i dette Asyl første Gang 25de Juli 1899—15de Marts 1900 og derpaa fra 7de December 1900 til sin Død. Hans Tilstand var temmelig vexlende. Undertiden kunde han være i den rolige Afdeling og deltage i Husgjerning og pleiede da ogsaa at læse adskillig, men var selv i sine bedste Perioder selvgod, skrydende, upaalidelig, tøvet og forskruet. Til andre Tider var han meget urolig Dag og Nat, vrang, afvisende, snart taus, snart heftig skjældende, med uanstændige Ord og Fagter, tildels ødelæggende, yderst urenlig, klinende, af og til voldsom. Under en slig Uroperiode i Juli 1903 havde han 20de Juli klinet sig ind med Afføring, og da han saa blev badet, gav han sig til at drikke af Badevandet, hvorefter han fik Opkastelse og Diarré med delvis blodige Udtømmelser, en Del Feber, meget nedsat Diurese, adskillig Hikke og frekvent Respiration. Han døde 24de Juli.

Ved *Obduktionen* fandtes *Pneumoni* i Engoumentsstadiet i høire Linges nederste Lap og en stærkt udtalt *Gastroenterit* med enkelte svulne Mesenterialglandler, og svullen, næsten henflydende Milt (Infektionsmilt). (Det synes ret sandsynligt, at han er blevet inficeret ved at drikke af Badevandet).

Forøvrigt fandtes de tynde Hjernebinder meget ødematøse og blodfyldte, flere Steder cysteformet udspændte over Furerne, som særlig paa Frontallapperne var aabne og gabende; særlig paa Frontallapperne var de adskillig

fastheftede til Corticalis og indeholdt ved høire Pandepol et ærtstort Kalk-konkrement. Makroskopisk var der ellers intet særligt at se ved Hjernen.

Den anden Døde (L.-No. 876) var en Arbeiders Hustru, født 1823, lidende af *Dementia senilis* siden 57-Aars Alderen; hun behandlede her 27de September 1882—7de Juli 1883 og derpå uafbrudt siden 5te Januar 1884; dybt sløvet, glemsom, saa hun neppe nok gjenkjendte sine nærmeste Paa-rørende ved Besøg, urenlig, men godslig og munter.

Hun døde 29de December 1903 af katarralsk Pneumoni. Obduktion undlodes efter Familiens Ønske.

Af større Forandringer ved Asylet kan nævnes Indredning af et *Obduktionsrum* (for Kr. 535,00) og ny *Badeindretning* for de urolige Afdelinger (for Kr. 465,50). Under «tilfældige Udgifter» er medregnet Kr. 500,00, som bevilgedes Dr. Evensen af Hospitalsstyrelsen som Tillæg til hans Reisestipendium, forat han i Udlandet skulde sætte sig særlig ind i de moderne Kolonianstalters Anlæg og Drift, med et paatænkt nyt Asylanlæg her for Øie.

Disse tre Udgiftsposter er jo ekstraordinære, og Overskuddet paa den ordinære Drift vilde jo uden dem været ca. 1 500 Kr. større, men fremtidig vil Driftsoverskuddet forringes adskillig ved *det nye Lønsregulativ*, som efter mit Forslag indførtes fra 1ste Januar 1904.

Særlig *Vogterlønningerne* var saa lave, at det viste sig vanskeligt at faa Stillingerne besat med ordentlige Folk, — Asylet har haft enkelte yderst uheldige Personer til Vogtere —, og desuden var der en uafslædig Vexel af Personale, som i høi Grad vanskeliggjorde Pleien.

For at faa bedre og stabilere Forhold foreslog jeg derfor, at Vogterne skulde faa samme Løn som paa Rotvold; jeg foreslog, at ogsaa Vogterskernes Løn skulde forhøies i samme Forhold, saaledes at den indbyrdes Proportion mellem Vogternes og Vogterskernes Løn 3 : 2 bevaredes uforandret, men dette lykkedes det ikke at faa gennemført, da man frygtede, at den Omstændighed, at Vogterskernes Lønninger da vilde blive større her end paa Rotvold, kunde faa uheldige Følger for Rotvold (Krav om Lønspaalæg etc.).

Forandringen fremgaar af følgende Sammenstilling:

Det <i>ældre</i> Lønsregulativ.		Det <i>nye</i> Lønsregulativ (fra 1/1 1904).	
(Desuden alt frit).		(Desuden alt frit).	
<i>Vogtere</i> (5)	1ste Aar: Kr. 300,00	Begynderløn.....	Kr. 420,00
	2det — « 350,00	det første Aar.	
	3die — « 400,00	Efter 2 Aars Tjeneste ...	Kr. 504,00
		(Yderligere Alderstillæg er foreløbig ikke fastsat).	

Vogtersker (5) 1ste Aar Kr. 200,00
 2det — « 225,00
 3die — « 250,00

Overvogter (efter lang Tjeneste)
 Kr. 700,00.

Overvogterske Kr. 300,00.

Forvalter og hans i Asylets Tjeneste
 arbeidende Hustru (efter lang Tje-
 neste) Kr. 1 200,00.

Begynderløn: Kr. 200,00 (uforandret).
 Efter 1 Aars Tjeneste: Kr. 250,00.

Kr. 750,00.

Kr. 400,00.

Kr. 1 600,00 (dog nærmest som per-
 sonligt Tillæg).

Ved disse Forandringer vil jo Asylets ordinære Udgifter stige adskillig, saa Driftsoverskuddet forringes; men forhaabentlig vil Asylets Gjerning fremmes derved.

Mit Haab om større Stabilitet i Vogterpersonalet som Følge af Lønsforbedringen synes imidlertid desværre at skulle blive gjort tilskamme, idet flere Vogtere og Vogtersker nu har sagt op, da de i Længden trættes af den hyppige *Natvagt* (hver 5te Nat). Det er jo en af Ulemperne ved et saa lidet Asyl, at Natvagten falder uforholdsmæssig hyppigere end paa et større Asyl, fordi det er saa langt færre til at dele den. Det er min Agt at gjøre Forslag om at gaa over til delvis *kvindelig Pleie paa Mandssiden*, i den rolige Afdeling, saaledes at der ialt ansættes 8 Vogtersker og 2 Vogtere (nu 5 Vogtersker og 5 Vogtere), og Vogterskerne da overtager Natvagten over hele Asylet (hver faar da kun Natvagt hver 8de Nat). Systemet med særlig leiet Natvagt finder jeg saa misligt, at jeg helst vil undgaa det. Om det lykkes mig at realisere denne Plan, faar da Tiden vise.

Om Anvendelsen af det ved Asylets Drift i Aarenes Løb optjente Overskud er der endnu ikke taget nogen Bestemmelse; ifølge en Avismeddelelse skal Stiftsdirektionen have faaet Kirkedepartementets Bemyndigelse til at nedsette en Kommission til Behandling af Spørgsmaalet, men herom har Asylet ikke faaet nogen Underretning, og Bestyrerens Erklæring er ikke blevet indhentet. Personlig finder jeg, at Asylet bør faa sit eget Regnskabsvæsen, sin egen Kasse som en under Hospitalet sorterende, men indre selvstændig Anstalt, hvis Overskud indsættes i Banken og forrentes til Bedste for Oprettelsen af det paatænkte nye Asyl. Var dette gjort før, vilde Kapitalen nu formentlig med Renter været adskillig over 100 000 Kr. Forøvrigt har det vist desværre lange Udsigter med Oprettelsen af et nyt Asyl, der formentlig burde planlægges for ca. 200 Syge og følgelig vil koste ca. 800 000 Kr. i det Mindste, et Beløb, som det vel vil være vanskeligt at faa reist paa mange Aar endnu, selv om de interesserede Amter vilde yde Bidrag.

Jeg finder dette meget beklageligt, baade fordi der vistnok om ikke lang Tid atter bliver Asylnød i Trøndelagen, og fordi Trondhjems Asyl er saa for-

ældet, at det er modent til Nedlæggelse. I saa Henseende er jeg i det Væsentlige enig i Dr. Evensens Udtalelser i tidligere Aarsberetninger.

Jeg vil ikke undlade at paapege de i mine Øine værste Mangler, hvoraf a) en Del *ikke kan* ændres, b) andre *ikke bør* rettes, fordi det vil være daarlig Økonomi at flikke synderlig paa et saa gammelt, til Nedlæggelse bestemt Asyl, men endelig c) *nogle enkelte baade kan og bør rettes*, hvis man gaar ud fra, at Asylet dog vistnok kommer til at virke mindst et halvt Snes Aar endnu.

ad a) Hertil hører først og fremst selve Beliggenheden inde i Byen mellem to Gader med livlig Færdsel; skal Patienterne ud at spadserere, saa har man kun Gaderne i Nærheden, derved indskrænkes selvfølgelig deres Frihed i høi Grad; endvidere er her kun liden Adgang til at sysselsætte dem ved Have-stel og Jordbrug, endelig nødvendiggjør Beliggenheden, at urolige Patienter ofte maa holdes inde, fordi Skrig og Støi ellers høres ud til Gaden og delvis vækker Opsigt og Forargelse; ikke sjelden kaster de Syge Klædningsstykker o. a. over Muren ned paa Gaden. De høie Mure, som er nødvendige for at værgede de Syge mod nysgjerrige Blikke og hindre Rømning o. s. v., stænger samtidig for Sol og Udsigt og gjør Gaardsrummene — navnlig i den urolige Afdeling — saa triste og uhyggelige. En Rømning er ogsaa her særlig kjedelig, — volder let Opløb udenfor.

Hertil hører endvidere den uhensigtsmæssige Byggemaade, — f. Ex. den lange, vanskelig ventilerbare og halvmørke Midtgang i de rolige Afdelinger. At her kun er to Afdelinger, en rolig og en urolig, er ogsaa misligt; de Patienter, som i et Asyl med 3 Slags Afdelinger pleier at være i Afdelingen for de mindre rolige, maa her fordeles mellem den rolige og den urolige (med Statsasylerne for Øie kan man udtrykke det saaledes, at C-patienter her fordeles paa B og D).

Mangelen af en *Vagtafdeling* vil jeg derimod ikke lægge synderlig Bred paa, da jeg har det Syn paa dette Asyl, at *det kun bør bruges som Pleieanstalt for gamle, uhelbredelige Tilfælde*; at behandle et friskt, muligens helbredeligt, Tilfælde i et saa uheldig beliggende og forældet Asyl finder jeg urigtigt.

Men jeg vil ikke tilbageholde den Bemærkning, at jeg allerede under min korte Virksomhed her har faaet en stærk Følelse af det Mislige ved Asyler, som kun er bestemt til Pleieanstalter for Uhelbredelige. Vistnok bliver dette System maaske noget billigere baade i Anlæg og Drift — nogen særlig stor Forskjel behøver det neppe at blive —, men denne Fordel opveier ikke den uheldige, sløvende Indflydelse, Arbejdet i en udelukkende Pleieanstalt uvilkaarlig maa øve paa Anstaltens Læge og maaske ogsaa det underordnede Personale; der skal en sjelden Energi til for at holde Interessen for Sindssygdommene frisk uden nogensinde at behandle et friskt, helbredeligt Tilfælde, kun gamle, uhelbredelige, der Aartier igjennem holder sig næsten uforandret. Hertil kommer det for Patienternes Paarørende og for enkelte Syge deprimerende i Bevidstheden om, at alt Haab om væsentlig Bedring eller Helbredelse er slukt. Saaledes lyder ogsaa i Danmark Dommen over Viborganstalten, som rigtignok er bestemt kun for de mest sløvede. Jeg finder særlig Hensynet til Asyllægen

saa vigtigt, at jeg efter nu en Tid at have virket i en saadan ren Pleieanstalt er blevet en bestemt Modstander af Tanken om Oprettelse af en stor norsk Pleieanstalt for Uhelbredelige. Enhver Sindssygelæge maa til Stadighed have Leilighed til at behandle friske Tilfælde, men selvfølgelig kan man — som ved flere danske Asyler — have forskellige Bygninger for friske og kroniske Tilfælde ved samme Anstalt. Adskillelsen hverken kan eller bør imidlertid overholdes pedantisk, og det Vigtigste turde være, at der ved ethvert Asyl findes en Afdeling, hvor det hele Udstyr mest mulig svarer til et almindeligt Sygehus, og hvor de friske Tilfælde saa behandles, saalænge Sengeleie etc. er nødvendigt; om saa senere Rekonvalescenter og kroniske uhelbredelige, men rolige og ordentlige Syge arbejder, spiser og sover sammen, gjør det vist ingen Skade.

ad b) Som Mangler, der vistnok lader sig rette, men neppe bør flikkes paa, vil jeg f. Ex. nævne Mangelen af kunstig Ventilation og Celleafdelingens Tagvinduer, hvorigjennem Regn og Snevand stadig drypper ned i Cellerne. Denslags Feit lod sig naturligvis rette, men det vilde koste adskilligt, og jeg frygter, at man ved først at røre ved disse gamle Bygninger vilde finde saamegen Raaddenskab, at en Reparation vilde koste mange Penge uden at bringe noget tilfredsstillende Resultat. Trondhjems Asyl kan ikke blive tidsmæssigt, hvormeget man saa vilde lappe paa det.

ad c) Selvfølgelig kan der ogsaa disputeres om, hvilke Mangler der da baade *kan* og *bør* rettes paa. Jeg vil dog nævne nogle, som efter mit Skjøn hører hid:

I de rolige Afdelinger findes der *ikke Spor af Belysning paa Soveværelserne*, fraseet et enkelt større Soverum, som har *ét* Gasblus. Patienterne klæder sig af og paa i Mørke eller paa de stygge og uhyggelige *Soveloft* ved Skjæret af en Lygt, og de kan ikke i den mørke Aarstid se at læse eller arbeide paa sine Værelser. Selv i Værelserne til Gaden findes der ikke Rullegardiner! Nu er samtidig Gasrørene gamle og vil snart trænge Eftersyn. For at skaffe rigeligere og mindre brandfarlig Belysning har jeg nu henvendt mig til en Ingeniør for at faa Overslag og Plan til Indlægning af *elektrisk Lys* i hele Asylet.

De netop nævnte *Soveloft* er noget af det Værste ved Trondhjems Asyl, kolde og stygge og navnlig *overordentlig farlige i Ildebrandstilfælde*; som bekjendt er Asylets Hovedbygning, hvor de findes, en gammel Træbygning. Trappeopgangen til Soveloftene er smal og vil let blive utilgængelig; Vinduerne er tilgitrede. Der er her Mulighed for en skjæbnesvanger Ulykke, og jeg finder derfor, at der bør gjøres noget for at skaffe mere betryggende Udgang i Brandtilfælde.

I de urolige Afdelinger er de lave, trange Kvistrum, der tjener til Vogterværelser, ogsaa overordentlig farlige i Brandtilfælde.

Af Mangler ved Driften vil jeg nævne, at *Kostholdet*, omend rigeligt og kraftigt, er yderst ensformigt, og at *Beklædningen*, navnlig i den urolige Afdeling for Mænd, er ganske uanstændig. Det er her selve Principet, som er feilagtigt: Beklædningen indbefattes i Kurpengene, og de Syge gaar i Asylets

Klæder; som Følge af den vidtdrevne Økonomi, hvormed Asylet har været ledet, slides der urimelig længe paa hvert Plag, og samtidig har ikke hver Patient engang sit Sæt med Klæder, Skotøi etc., men de Syge, navnlig i den urolige Afdeling, bruger Tøi i Flæng. Samtidig hænger de Klæder, der medbringes ved Indkomsten, ubenyttet, selv om Patienten bliver her i Aarrækker. Det synes mig ganske klart, at enhver Syg bør have sit Tøi for sig, og at Beklædningen ikke bør indbefattes i Kurpengene, men refunderes særskilt, efterhvert som der skaffes Nyt til Vedkommende.

Disse og enkelte andre Feil bør der rettes paa, især da man som før sagt trygt kan gaa ud fra, at Trondhjems Asyl sikkert vil maatte virke som nu i mindst 10 Aar fremover.

Jeg vil dog til Slutning udtale den Overbevisning, at Stellet her i det Hele taget er nok saa bra, ja, saa godt, som de ydre Forhold tillader. Jeg tror, Norge har enkelte langt daarligere Asyler.

En beklagelig Feil er dog *Overfyldningen*, navnlig i de urolige Afdelinger, hvor der ligger 3—4 i hver Celle; herpaa kunde der rettes ved simpelthen at formindske det Antal Syge, Asylet er autoriseret til at modtage, men Asylnøden tillader neppe en slig Nedsættelse, og det vil vel være mere end tvivlsomt, om de Syge, som saadan blev sat udenfor Asylet, vilde faa det bedre i Privatpleie.

* * *

Kontrolkommissionen har vistnok i det Væsentlige været enig med Asylets Bestyrer i ovennævnte Udtalelser om ønskelige Forandringer ved Lokale og Drift, men har maattet forbeholde sig at tage Stilling til de enkelte Spørgsmaal, naar bestemte Forslag foreligger fra Bestyreren.

Extrakt af Regnskabet over Indtægter og Udgifter ved Trondhjems Hospitalstiftelses Sindssygeasyll i Aaret 1903.

Tableau des recettes et des dépenses de l'établissement d'aliénés de Trondhjem.

Indtægt:

	Kr.	Kr.
Arbeidsvirksomheden og Salg af diverse Affald	147,32	
Kurpenge	34 363,92	
		34 511,24

Udgift:

	Kr.	Kr.
A. Lønninger	7 565,21	
B. Besisningen	13 946,26	
C. Patienters Adspredelse og Arbeidspenge	256,77	
D. Bygningerne, Gas- og Vandlebninger	1 901,29	
E. Inventariet	484,00	
F. Belysning	629,25	
G. Brænde	2 822,37	
H. Medicinske Fornødenheder	315,55	
I. Bibliotheket	130,16	
K. Kontorudgifter	52,70	
L. Vask og Renhold	818,59	
M. Materialier til Arbeidsvirksomheden	176,37	
N. De Syges Beklædning	1 577,49	
R. Afgifter og Assurance	509,22	
Q. Tilfældige og ekstraordinære Udgifter	559,12	
S. Begravelsesomkostninger	24,90	
Halm	28,76	
		31 798,01
Overskud ved Driften		2 713,23
		<u>34 511,24</u>

Af Direktør Selmers Beretning for Rotvold Sindssygeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rotvold.

Liggedagenes Antal i Aaret var 93 575.

Det daglige Middelbelæg har derefter været 256,37 Syge.

Ved at sammenholde de her opførte Tal med de tilsvarende for de to foregaaende Aar faar man en Oversigt over Virkningen af den i September Maaned 1902 foretagne Overflytning af Syge til Rønvik Asyl.

I 1901 var Antallet af Liggedage.....	100 353
Det samlede Antal behandlede Syge ...	456
Det daglige Middelbelæg ..	275
I 1902 var Liggedagene ...	95 933
Det samlede Antal behandlede Syge	489
Det daglige Middelbelæg	262.

Naar som iaar Middelbelægget er reduceret til 256,37, maa jeg anse dette for en heldig Forandring, og jeg vil kun ønske, at det fremdeles maatte kunne ordnes saa, at det ikke blev nødvendigt at overskride dette Belæg i nogen væsentlig Grad. Naar man som her i Asylet i mange Aar har havt med stort Overbelæg at gjøre, føles det som en Lettelse at faa Belægget indskrænket til det normale, og at dette ogsaa er det Heldigste for Sygebehandlingen, mener jeg nu at have Erfaring for.

Efterat Tromsø Stift ved Aabningen af Rønvik Asyl er gaaet ud af de Asylet tillagte Distrikter, har Andragenderne om Optagelse været betydelig færre, og efter Erfaring hidtil synes der at kunne være noget Haab om, at Belægget skulde kunne holdes nede paa passende Størrelse, ialfald for den første Tid.

Jeg forudsætter da, at der kun optages Syge fra de Distrikter, der nu er tillagte Asylet. Asylets normale Belæg regner jeg til 255 og høieste Belæg 265.

Til nærmere Oplysning skal jeg anføre:

De 3 Mænd, der døde af Paralysis generalis, frembød ikke i nogen Henseende noget Særligt. Det var konstateret, at Syfilis var gaaet forud hos dem alle.

Den Mand, der døde af Vit. org. cerebri, havde ogsaa antagelig været inficeret med Syfilis. Han havde i sin Tid gjort Militærtjeneste paa Java i hollandsk Tjeneste og bar Mærker efter en mistænkelig Irit. Hans Sindssygdom frembød dog ikke de almindelige Symptomer af en Paralysis generalis. Ved Siden af manisk Excitation havde han af og til Anfald af Jacksons Epilepsi. Ved Obduktionen fandtes ogsaa foruden nogen Ateromasi af Hjernens Kar et gammelt Emollitionsfocus af en Valnøds Størrelse omkring Bunden af Fossa sylvii.

En Mand døde af Apoplexi. Ved Obduktionen fandtes begge Sideventrikler omtrent fyldte med Blod, og der var en ganske ualmindelig stærk Ateromasi af Hjernens Kar. Der kunde i dette Tilfælde intet oplyses om forudgaaen Syfilis eller Alkoholisme.

2 Mænd døde af Pneumoni, Sygdommen var i intet af Tilfældene en genuin Pneumoni men en Blanding af Bronkopneumoni og hypostatisk Pneumoni. De var begge ældre, skrøbelige Individuer; den ene var hemiplegisk efter et gammelt Insult, den anden led af senil Melankoli med Næringsvægring.

Den Mand, der døde af Pyæmi, havde været indlagt et Par Gange paa Byens Sygehus for nekrotiske og gangrænøse Tilfælde. Under hans sidste Ophold der brød der ud et voldsomt melankolsk Raptus efter foretagen Operation. Han indlagdes derfor i Asylet og døde efter 12 Dages Ophold.

Ved Obduktionen fandtes udbredte purulente Infiltrationer i den ene Arm og omkring det ene Knæ, samt stor, blød Milt og flydende Blod.

En Mand døde af Tuberculosis pulm. Der kan være nogen Grund til at antage, at han allerede ved Indlæggelsen har været inficeret. Hans Sindssygdom oplystes nemlig at være opstaaet paa Grund at Sorg over, at hans Kone nylig var død af Lungetæring, og at hans Datter var bleven angrebet af samme Sygdom. Der var dog ingen Tegn paa Tuberkulose ved Indlæggelsen, og den viste sig først en god Tid efter, men havde da en meget rapid Gang.

Af Kvinderne døde 5 af Tuberkulose. Af disse var dog med Sikkerhed 3 angrebne allerede ved Indlæggelsen; 2 var endog i langt fremskredet Stadium.

Efter dette kan det ikke siges, at Tuberkulose har været nogen hyppig opstaaet Forekomst dette Aar i Asylet. Af i det Hele 6 Tilfælde er mindst Halvparten importerede.

Jeg vil dog samtidig oplyse, at en Pleierske dette Aar angrebes af Tuberkulose og døde. Hun var dog af stærkt disponeret Slægt, og 3 af hendes Sødskende var tidligere døde af Tuberkulose.

6 Kvinder er opført som døde af Insania. Som det vil sees af Listen over Døde, var samtlige disse paa en nær ældre Individuer. Sindssygdommen var hos to meget akut opstaaet, og Collaps indtraadte efter kun nogle Dages Ophold i Asylet. Hos de øvrige var Forløbet langsommere, og Døden ind-

traadte under Fænomener af stadig tiltagende Svaghed og Afkræftelse, hvortil Uro og i enkelte Tilfælde ogsaa Næringsvægring bidrog.

Medens der saaledes klinisk frembød sig et Billede dels af Collaps, Hjerteparalyse eller Marasme, gav Obduktionen negativt Resultat med Hensyn til Dødsårsagen. Vistnok fandtes mere eller mindre Hypostase i en Del af Lungerne og mere eller mindre Lungeødem, men dette var aabenbart opstaaet i den allersidste Tid af Livet som Følge af den tiltagende Svaghed.

Som tidligere anført har Sundhedstilstanden været særdeles god hele Aaret igjennem. Alvorlige Tilfælde er ikke indtrufne, saaledes som ogsaa Listen over interkurrente Sygdomme udviser. De dødelig endende Tilfælde er dog ikke medtagne paa denne Fortegnelse.

De i Aaret indtrufne Tilfælde af Tuberkulose har været anmeldt for Distriktslægen i Strinden.

Arbeidsvirksomheden og Tvangsmidler. Herom tillader jeg mig at henvise til Ekstrakterne af Behandlingsprotokollen. Arbeidsvirksomheden, tror jeg, vil vise sig at have været den samme som i tidligere Aar baade med Hensyn til Arbeidets Art og Antal af arbejdende Syge. Der sørges stadig for, at saa mange som muligt af de Syge kan faa deltage i Arbeide.

Med Hensyn til Tvangsmidler er som sædvanlig kun anvendt Isolation eller Indespærren, forsaavidt denne kan regnes derhen. Forøvrigt henvises til den nedenfor indtagne Redegjørelse af Reservelæge Widerøe.

For Underholdning og Adspredelse for de Syge er der gjort det Samme som i tidligere Aar. Jeg har intet videre at meddele herom.

Den geistlige Betjening har været udført af Presten ved Afholdelse af Gudstjeneste og ugentlige Besøg i Asylet.

Skolelæreren har 2 Gange ugentlig i B-Afdelingerne undervist eller forelæst og holdt Sangøvelser med de Syge, som har villet deltage. Dette omfattes især paa Kvindesiden med adskillig Interesse af de Syge.

*Bemærkninger i Anledning af de paa Rotvold Asyls Aarslister opførte
Tilfælde af Indespærring.*

En Anmelder (R. V.) har nylig i «Tidsskrift for Den norske Lægeforening» gjort opmærksom paa den store Uoverensstemmelse, man vil kunne læse ud af Asylernes Indberetninger, specielt de sidst offentliggjorte for Aaret 1902. Anmelderen har vistnok Ret, naar han heri mindre ser en virkelig Forskjel i Forholdene ved de forskellige Asylter end et Tegn paa den Ustøhed i de psykiatriske Begreber, som fremdeles hersker, og det forskellige Syn paa Sygdomsbilleder og Foreteelser, som deraf kan følge.

Særlig paafaldende synes den Uoverensstemmelse, man finder i Tabellerne

over Anvendelse af Indespærring, idet blandt de større Asyler Rotvold her staar med et uforholdsmæssig høit Tal, medens andre, f. Ex. Neevengaarden, ikke opfører nogen Indespærring. De opførte Tal eller Mangelen paa Tal er imidlertid vistnok ikke noget korrekt Udtryk for de virkelige Forhold.

Som «Indespærring» skal opføres de Tilfælde, hvor Patientens Anbringelse i Isolationsrummet finder Sted til Gunst for Omgivelserne, hvor Asylet værges sig mod den Syge, altsaa ikke, naar det sker for at skaffe den Syge Ro og Velvære.

Disse Hensyn griber imidlertid meget ofte ind i hinanden. Naar den Patient, som føler sig irriteret over sine Medpatienters Nærværelse, over deres Udseende og Opførsel, som i deres Ord eller Lader ser en Trudsel eller Harcellas, og derfor farer løs paa dem, fjernes fra Omgivelserne, virker Isolationen baade beroligende og beskyttende, og det tør vel hælde, at en væsentlig Del af den fundne Uoverensstemmelse skyldes den forskellige Opfatning af, hvor ofte man bør anse det ene eller det andet Hensyn som Motiv for Isolationen. Hos os har vi ofte ialfald ogsaa regnet med det beskyttende Moment og derfor faaet et stort Tal paa vore Lister.

Imidlertid indtager Rotvold, og har det i Aarrækker indtaget en saa paafaldende Særstilling med sit store Tal Indespærringer, at der tør være Opfordring til, foruden det foran Nævnte, lidt nærmere at gjøre Rede for den Betragtningssmaade, som i saa Henseende gjør sig gjældende ved Behandlingen i Asylet. Der er saa meget større Opfordring dertil, som jo Isolering hører til de Tvangsforholdsregler, som den moderne Psykiatri mere og mere arbejder sig bort fra, ja som Mange vil have ganske banlyst, saa man nu tildels bygger Asyler, hvor Isolationsrum ikke forekommer. Efter min Mening bundes dette yderliggaaende Standpunkt i en ensidig Fasthængen ved et Dogme, som for Tiden er paa sin Høide. Vore Patienters Naturel, Sygdomsforløbets Former, de lokale Forhold, de tilfældige Situationer etc. er saa vidt forskellige, at en bestemt Fordring efter et saadant bestemt Dogme ikke bør gennemføres. Forsøger man derpaa, vil man utvivlsomt tabe mere, end man vinder.

Veies i hvert enkelt Tilfælde Hensynene mod hverandre, vil der altid blive nogle Tilfælde, hvor de andre Midler, vi har til vor Raadighed, volder større Ulemper end Isoleringen, og andre, hvor Isoleringen er en Velgjerning baade mod den Syge selv og hans Omgivelser. I andre Tilfælde igjen maa det indrømmes, at vi er nødt til at gribe til dette Middel, hvor vi havde kunnet undgaa det, hvis Hjælpemidler, som man paa rigere udstyrede Asyler er udrustet med, havde staaet til vor Disposition. Jeg skal nævne: lettere Adgang til Badebehandling, et talrigere Pleiepersonale, flere Afdelinger med mindre Belæg paa hver og rigeligere Anledning til Anvendelse af Sengebehandling ogsaa for urolige og urenlige Syge, som det nu er ugjærligt at beholde paa vort eneste Vagtværelse. Thi Roen paa Vagtværelset maa ikke ofres for Gjennemførelsen af det Princip, det her gjælder. Det er af langt større Vigtighed, at de akute, under kurmæssig Behandling værende Syge her faar Fred, end at en pratsom og lattermild dement Patient

fritages for en Isolation, som han i de fleste Tilfælde ikke føler som nogen Ubehagelighed.

Tager jeg for mig Listen over de Patienter, som i Aarets Løb (1903) har været isolerede, er først at bemærke, at det paa en eneste Undtagelse nær dreier sig om kroniske Tilfælde. Den ene Undtagelse var en maniakkal Kvinde med stærk motorisk Uro og vedvarende høirøstet Prat og Skrig. Hun forstyrrede Freden overalt, hvor kun kom hen, og viste sig som et rent Irritant blandt de andre. Det er muligt, at man paa et mere moderne indrettet og med et talrigere Pleiepersonale forsynet Asyl vilde have kunnet undgaa at isolere hende. Men meget vilde derved neppe været vundet. Hun er senere udgaaet helbredet. De andre er som sagt alle kroniske Tilfælde, Forpleiningspatienter. Det er dels Paranoikere, som ikke kan afholde sig fra Haandgribeligheder, dels irritable og impulsive Demente, som for et godt Ord farer løs paa den første den bedste med Slag, Spænd, Lugging og Kloring, eller som knuser Vinduer og Husgeraad, eller som med Skrig, Skraal og Skjænderi forstyrrer Roen paa Afdelingen. Naar de er fjernede, føles det som velgjørende Stille efter Uveir paa Stuen.

I et Tilfælde gjaldt det en brutal Observationspatient, som, naar han var i det Lune, ingen Voldsomhed skyede; i et andet en Epileptiker, som under sine Anfald i vildt Raseri for løs paa den første den bedste, som kom i hans Vei. Nogle Gange har ogsaa med god Ret raa og uanstændig Tale og usømmelige Gebærder og Tilnærmelser været Indikationen.

Jeg tror, at man i alle disse Tilfælde har opnaaet saa store Fordele, at Isoleringen maa betegnes som en meget vel motiveret Forholdsregel, selv om man bare ser Sagen fra Asylets eller fra det øvrige Belægs Side. Men jeg har heller ikke Indtrykket af, at disse Patienter, hvorom der her er Tale, som Regel føler Isolationen som nogen Brutalitæt mod sig. Oftest bliver de snart rolige, naar de kommer i Ensomhed, og enkelte beder selv om at faa komme ind paa Isolationsrummet; de føler det som en Lindring at komme væk fra de hidsende Omgivelser. Men selv om der maa Kraftanvendelse til, saa man med Beklagelse maa indrømme, at Fjernelsen af den Syge minder om en voldsom Arrestation, maa som Regel Hensynet til den Enkelte vige for Hensynet til de Mange. Jeg har seet Scener paa Udlandets mest moderne Asyler, hvor den voldsomme Syge, efter at være overmandet i Slagsmaal med Sygepleiere og Assistentlæger, maatte finde sig i at faa en Hyosciniinjektion, og jeg kan ingenlunde indrømme, at dette saa mere tiltalende ud, selv om det endelige Resultat blev, at den Syge forblev paa Stuen. Jeg er ikke i Tvivl om, at det for alle de andre Syge og kanske ogsaa for ham selv vilde have været det Bedste, om han strax var bleven fjernet.

Isoleringen har kun i et Par Tilfælde været længere end 2 Timer, ofte kortere, og den er aldrig gjentaget samme Dag for samme Syge. Dette Sidste taler ogsaa for, at den har virket som beroligende Middel.

En Ting paasees altid: det overlades ikke til Pleiepersonalet at foretage Isolering paa egen Haand.

Jeg skal tilslut gentage: Kan man med Tiden opnaa at faa en Vagt-afdeling til for urolige Syge, som kan holdes i Sengen, flere og bedre indrettede Baderum og et talrigere Pleiepersonale, saa vil Anbringelsen i Enerum kunne indskrænkes adskillig. Men efter min Mening vil der alligevel altid blive nogle Tilfælde igjen, hvor Isolering haade vil være det mest Hensynsfulde og det mest Praktiske.

Rotvold, 28de Marts 1904.

S. Wideroe.

Af Direktør Sollieds Beretning for Rønvik Sindssygeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rønvik.

Aaret begyndte med et Belæg paa 160 Syge og endte med 228, hvorved fuldt Belæg omtrent er naaet. Liggedagenes samlede Antal udgjør 72 358, der giver et dagligt Middelbelæg paa 198,24.

Belæggets Bevægelse vil sees af vedlagte Extrakt af Personalprotokollen. Med Hensyn til de Udgaade bemærker jeg, at de i forbedret Tilstand Udskrevne samtlige har været arbejdsdygtige og praktisk talt friske, men enten har der kunnet paavises psykiske Defekter, der vistnok ikke har forhindret dem fra at greie sig selv under gunstige Forhold, men dog gjort det utilraadeligt at betragte dem som fuldt normale, eller ogsaa har det afløbne Sygdoms-anfald været opfattet som en Fase i en konstitutionel Udvikling, der antoges at ville fortsættes, selv om der ved Udskrivningen ingen væsentlige Symptomer lod sig paavise. Regelen vil derfor være, at de i forbedret Tilstand Udskrevne ikke vil tiltrænge Amtsforpleining. Trænges saadan, vil den Syge som Regel udskrives uhelbredet, selv om Tilstanden er bedret i Forhold til, hvad den var ved Indlæggelsen.

Sundhedstilstanden var i Aarets første Halvdel mindre tilfredsstillende. Dels var der en Række Enteriter, tildels i Forbindelse med Influenza, dels havde Asylet en ikke ubetydelig Difteriepidemi, som det dog lykkedes at blive Herre over. Angaaende denne henvises til Reservelæge Arnesens Beretning i Lægeforeningens Tidsskrift¹⁾ samt til Afhandlinger af Epidemilæge Geirsvold sammesteds og i Lægemagazinet²⁾. Med Hensyn til Sundhedsvæsenets Fremgangsmaade overfor Difteritilfælde vil jeg bemærke, at selv om præventive Seruminjektioner af den Angrebnes Omgivelser under enkle Landsens Forhold kan være tilstrækkelig uden synderlig Isolation, finder jeg det uforsvarligt at nøie sig hermed paa lukkede Anstalter af Asylets Art. Under saadanne Forhold maa der kræves bakteriologiske Undersøgelser af den Syges Omgivelser,

¹⁾ for 1903 Side 722.

²⁾ for 1904 Side 87.

og forsaavidt Difteribaciller paa vises uden kliniske Symptomer, maa der træffes saadanne Forholdsregler, at der ikke ved disse danner sig nye Foci for Smitte-udbredelse, hvilket ved Seruminjektioner alene ikke vil opnaaes, efter Erfaringen fra Epidemien her. Nogen rigorøs Isolation er dog neppe nødvendig, naar man stadig holder Vedkommende under bakteriologisk Observation.

Den i Beretningerne omtalte Sindssyge, hos hvem Dbc. længst lod sig paa vise, havde endnu i Begyndelsen af December Maaned typiske Baciller, men ved Aarets Udgang lod sig blot paa vise korte Stave.

Der er udført enkelte Operationer. Paa en Epileptiker, der indkom med udbredt Gangræn paa begge Fødder efter Forfrysning under en Forvirringsperiode, gjordes Symes Operation paa venstre Ben og nogle Dage senere Lisfrancs Operation paa høire Ben (Reservelægen). Efter den førstnævnte Operation, hvor der var for lidet frisk Hud til at skaffe tilstrækkelig stor Dækningslap, kom der delvis Gangræn i denne, hvorfor der gjordes Amputatio cruris nedenfor Tuberositas tibiæ med gunstigt Resultat (Assistentlægen). Endvidere foretoges ensidig Kastration med godt Resultat paa Grund af Tuberkulose i høire Testis (Reservelægen).

Et forøvrigt resultatløst Forsøg paa Kausalbehandling af antaget traumatisk Hysteri bør vel nævnes. L.-No. 145, en 22 Aar gammel Pige, uden arvelig Belastning, indlagdes 20de Februar 1902. Som Barn faldt hun ned i en Kjælder og slog sig voldsomt i Hovedet, og i 7—8 Aars Alderen fik hun under Leg et voldsomt Slag i Issen med et Banketræ, hvorefter hun bar Mærke. I Opvæksten viste hun sig glemsom, lidet begavet og nærtagende. To Aars Tid før Indlæggelsen mistede hun en yngre Broder, hvilket hun tog sig meget nær, hun blev sløv, nedtrykt og mistede Arbejdslysten, fik snart Hovedpine og begyndte at føle sig tung i venstre Ben, saa hun havde ondt for at faa det med under Gang; senere fik hun Krampe i høire Haand og Arm, og naar den gav sig, i Nakken, høire Fod og for Brystet. Herunder tabte hun Bevidstheden. Under disse Anfald begyndte hun at banke i Sengen med venstre Haand saa skjult, at Ingen forstod, hvorfra Bankningen kom. Dette vakte stor Opsigt, og Folk kom langvejsfra for at høre. Efterhaanden fik hun Syner og Aabenbareelser. I Februar 1902 angaves hun anæsthetisk og analgetisk fra venstre Øre nedover halve Legemet, hun kunde ligge dagevis i tilsyneladende Bevidstløshed. Ved Indkomsten paa Asylet var der Kontraktur i høire Arm, der holdtes bøiet i Albuen i ret Vinkel, Haand og Fingre fast kontraheret i Flexionsstilling, Berøring smertede, og Forsøg paa Udretning fremkaldte Kramper. Der var stærk Stank fra Haandfladen, hvor Fingertuppene havde frembragt Ulcerationer. Allerede i Badet begyndte disse Kontrakturen at løses for helt at svinde efter faa Dages Forløb. Der var Anæsthesi over hele venstre Legems-halvdel, tildels gribende over paa høire; Tungen anæsthetisk undtagen i høire Halvdels bagerste Parti. Paa den bagerste Del af Os pariet. dextr. føltes en betydeligere Depression af en Tokrones Størrelse omtrent, stærkt øm, selv for let Berøring. Hun overflyttedes til Bodø Sygehus, hvor Overlæge Lund 8de Januar 1904 foretog Trepanation. Depressionen viste sig at være en fuld-

stændig glat Fordybning. Der meisledes bort et ovalt Stykke Ben $3 \times 2,5$ Cm.; selve Benet viste sig betydelig fortykket. Periost syedes sammen over Aabningen, og Tilhelingen forløb reaktionsløst. Umiddelbart efter at hun var vaagnet af Narkosen, viste Anæsthesien sig hævet, og heller ikke senere har der været fysikalske Stigmata at paavise, men hendes høist labile psykiske Konstitution har været fuldstændig uforandret.

To Tilfælde af Chloralforgiftning har været observeret:

L.-No. 214, en 67 Aar gammel Lap fra Ranen, indlagdes 8de Mai under et akut Forvirringsanfald, der havde varet en Uges Tid. Paa Grund af Uro og Søvnløshed ordineredes 21de Mai 1,5 Chloral vesp. Den 15de Juni fik han efter en kortvarig Stomatit et universelt Exanthem af ærtstore, røde, noget ophøiede Papler. Temperaturen holdt sig omkring 37,8, og han var noget døsigt og omtaaget. Efterat Chloralen var seponeret, gik Symptomerne langsomt tilbage; endnu 14 Dage senere var der nogen Fortykkelse af Huden, særlig i Ansigtet med Desquamation og en Del smaa Ulcerationer af Læben og i Næsen. Ogsaa i de to Tilfælde af Chloralforgiftning med lignende Symptomer, som jeg tidligere har seet, indtraadte Symptomerne efter ca. 3 Ugers Chloralbrug. — Det andet Tilfælde beroede paa Idiosynkrasi overfor Midlet. Det var en ugift Kvinde (L.-No. 173), født 1871, nærtagende og vanskelig, med almindelige Evner, men liden Selvbeherskelse. Der var nogen arvelig Belastning. Som Tjenestepige sydpaa indlagdes hun 26de Juli 1901 i et Asyl der under et akut Forvirringsanfald; her fik hun 28de August s. A. et «makulopapuløst Udslet med Temperaturstigning», uden at der nærmere oplyses om Aarsag eller Forløb. Hun udskreves helbredet 4de Mai 1902, fik sig derefter Tjeneste i sin Fødeby her nordpaa. Her blev hun Natten mellem 20de og 21de December 1902 pludselig ængstelig og ræd, hvorfor hun indlagdes paa Sygehus, hvor der to Dage senere observeredes Symptomer, der opfattedes som Erysipelas nasi; efter faa Dage blev hun feberfri og skallede af over hele Kroppen. Under dette syntes Sindstilstanden normal, men en Uges Tid senere optraadte igjen Angst og Uro samt tilsyneladende Forvirring. Hun indlagdes i Asylet 20de Januar 1903, var rolig og orienteret. Da Søvnlen viste sig meget daarlig, fik hun 24de Januar om Aftenen 1,5 Chloral; en Time senere følte hun Ildebefindende, der stadig tiltog, og der indtraadte Temperaturstigning. Ved Morgenvisiten var hun døsigt, klagede over Hovedpine. Puls 120. Ansigtet kongestioneret med injicerede Conjunctivæ, paa Underlivet lyserødt Exanthem. Symptomerne svandt i Løbet af Dagen. Hun berettede, at hun paa Sygehuset havde faaet samme Slags Sovemedicin og derefter blevet daarlig paa samme Maade. Den 24de Marts fik hun 1 Gram Chloral med et lignende Resultat. For at bringe Aarsagsforholdet paa det Rene lagdes hun 16de April tilsengs og fik hver Morgen og Aften lidt Bromkalium i Kapsel; Temperaturen maalttes fra 7 Morgen til 9 Aften hver anden Time. Om Morgenen 20de April fik hun i Kapselen uden at vide derom 0,50 Chloral istedetfor Bromkalium, og en halv Time senere var der Tilbøielighed til Brækning, brændende

Swie og Rubor i Huden, Tørhedsfølelse i Halsen. Udslettet holdt sig denne Dag som et jævnt lyserødt Exanthem i noget vexlende Udbredelse. Der var ikke Angina, men Tungen var rød. Puls 120. Den følgende Dag var Symptomerne omtrent forsvundne. —

Som det sees, skyldes over Tredieparten af Dødsfaldene (37,5 pCt.) Tuberkulose. At konstatere denne Sygdom, særlig Begyndelsesstadiet, hos Sindssyge, er ofte meget vanskeligt, men om samtlige de her Døde gjælder som ialfald overveiende sandsynligt, at de var angrebne allerede ved Indkomsten. En af dem var en 42 Aar gammel, svenskfødt Mand, der antagelig havde haft Lues. Han opførtes under Diagnosen Paralysis generalis, væsentlig paa Grund af de psykiske Symptomers Art, endskjønt Pareser ikke lod sig sikkert paavise. Da han efter 4 Maaneders Ophold døde af Tuberkulose, fandtes ved Obduktionen makroskopisk intet særligt ved Hjernen. Dr. Evensen i Trondhjem, der velvillig undersøgte den mikroskopisk, oplyser imidlertid, at den viste de ved Paralysen sædvanlige Forandringer, jævnt syge Nerveceller, for det Meste under Billedet af den kroniske Cellesygdom (Nissl), maadelig Gliose, Marschalcks Plasmaceller om de lidt større Kar. Hjernens Vægt var 1390 Gram.

Af de øvrige Døde skal kun følgende omtales: L.-No. 216, 45 Aar gammel Bestillingsmand, angivelig af frisk Slægt. Uden at der tidligere havde været noget særligt at mærke ved ham, blev han 1ste Mai 1903 søvnløs. Omgivelserne antog som Aarsag skuffede økonomiske Forventninger, endskjønt han var velstaaende. Sovemidler virkede ikke; 6te Mai blev han meget indsluttet, vilde ikke tale, gik bare og drev frem og tilbage; ingen Søvn og liden Spisning. Efter et Par Dages Bedring begyndte han 11te Mai at faa Rykninger i Armene, og hvis disse hindredes, i Benene, stirrede ret frem for sig uden at mæle et Ord. Han var ved Indkomsten samme Dag orienteret, viste et ængsteligt, uroligt Væsen, svarede ikke, var hallucineret. Puls 100—104. Temperaturen holdt sig de første Dage mellem 37 og 37,5 (var en enkelt Morgen 36,4), men steg 15de Mai vesp. til 38,5 og viste senere uregelmæssig Febertype med Aftentemperaturer op til 38,9. I de første Dage var han indimellem klar og gav rolig og ordentlig Besked, kom da frem med Idéer af depressiv religiøs Art, men som Regel svarede han ikke, stirrede ret frem for sig, spiste uregelmæssigt, sov lidet trods Bad og Sovemidler, lod Afføringen en Nat i Sengen. Den 18de Mai begyndte han med Bøiebevægelser af Armene afvexlende og derefter regelmæssige Væltebevægelser af Overkroppen. Urinen viste Spor af Albumin. Uroen tiltog, rykkevis udførte han de nævnte Bevægelser, undertiden ledsaget af Skrig. Enkelte Gange var han rolig og talte ordentlig, men i det Hele tiltog Forvirringen med Uroen, Udseendet blev daarligt, undertiden soporøst, Spisning og Søvn yderst uregelmæssige. Den 22de Mai toges med Katheter ca. 1 Liter Urin, kjødsaffarvet med Bundfald, der mikroskopisk viste Urinsyrekrystaller og enkelte røde og hvide Blodlegemer; den var alkalisk, med sp. Vægt 1014, indeholdt rigelig Albumin, gav Blodreaktion. Ved Farvning à la Löffler fandtes i Renkultur en Stafylococ, der ikke affarvedes ved Gram.

Han døde 27de Mai. Ved Obduktionen udtoges kun Milt (Vægt 175) og Nyrer (venstre 183, højre 220); begge var stærkt hyperæmiske, og i Nyrerbækkenet var der lidt pusblandet Urin. Professor Harbitz har velvillig undersøgt dem og diagnosticerer kronisk Nefrit med begyndende Skrumpning (mulig af arteriosklerotisk Oprindelse) og en i samme Nyre senere tilkommen frisk parenchymatøs Nefrit af infektiøs Oprindelse; Infektionsmilt, muligens med Stase.

I dette Tilfælde er det fristende at opfatte ogsaa de psykiske Symptomer som direkte foraarsaget af Infektionen.

L.-No. 91, 33 Aar gammel, meget dement Epileptiker døde efter ca. 3 Ugers Sygeleie af Lungegangræn. Efter Temperaturmaalingerne at dømme, sammenholdt med Sektionsresultatet, var der i venstre Lunge oprindelig en Pneumoni, der resulterede i Gangræn der, og et nyt Anfald af Pneumoni i højre Lunge, hvor Obduktionen viste graa Hepatisation. Han har aldrig været sondenæret. Hjernens Vægt var 1630 Gram, Hjerneskallen 6—7 mm. tyk, meget skjæv, samtlige Hinder stærkt injicerede, de tynde Hinder seneagtig fortykkede, især over forreste og midterste Parti af Konvexiteten, lod sig tildels med Vanskelighed løse.

L.-No. 61 var en meget dement 55 Aar gammel Kvinde, sindssyg siden 1873, der havde fundet Leilighed til at lirke op en Skabdør og tage sig en Slurk af en Lysolflaske, hvorefter hun døde nogle Timer senere. Detaljeret Beretning blev sendt Medicinalstyrelsen, og Præparatet, der viste Ætsninger paa Tungen, nedigjennem Øsofagus og i Fundus, sendtes Righospitalets patologisk-anatomiske Institut.

Naar Isolation opføres som Tvangsmiddel, er det i Virkeligheden en mindre korrekt Betragtningssmaade, og efter min Opfatning er der egentlig liden Mening i denne Rubrik i Statistiken, saaledes som den er blevet staaende igjen fra tidligere Tider. Derimod vilde Oplysninger om, i hvilken Udstrækning Isolation overhovedet anvendes, kunne være af Interesse. Hvis man for hver Dag opførte i «Behandlingsprotokollen» de Syge, der i (1 eller) 2 Døgn uafbrudt havde været isoleret, og Aarsagen for hvert Tilfælde, vilde man kunne faa meget bedre Kjendskab til Behandlingsmaaden end under de nuværende Forhold, hvor der Intet er i Veien for at holde Syge indespærrede i lang Tid, uden at det kommer med i Statistiken, der nu, som det synes, overalt kun medtager de mest kortvarige Isolationer, fremkaldte af Tilfældigheder. Disse kunde man, efter min Mening, helt se bort fra. Der er forøvrigt ogsaa andre Forandringer i Statistiken, der kunde ønskes, men Tiden dertil er formodentlig endnu ikke inde.

I Aarets Løb undveg 7 Mænd og 3 Kvinder, af hvilke de fleste bragtes tilbage efter faa Timer eller af sig selv kom igjen. Da der lægges Vægt paa

særlig om Sommeren at undgaa ethvert Skin af Indespærring for de rolige Syges Vedkommende, saa Dørene i den Afdeling om Dagen staar aabne ud til Haven, der kun omgives med et aabent Stakit, 1 m. høit, er Antallet af Undvegne ikke stort, og mindre vilde det være, hvis den nordlandske Befolkning overhovedet havde Begreb om Disciplin.

Der har ingen Vanskeligheder været ved ogsaa i det forløbne Aar at fastholde Principet om ikke at anvende Spirituosa ved Asylets Besisning, i det daglige Liv saa lidt som ved Fest.

Det statistiske Centralbureau har derhos bl. a. udgivet følgende Værker:

Statistique internationale: Navigation maritime. I, II, III, IV. Christiania 1876, 1881, 1887, 1892.

International Skibsfartsstatistik: Tabeller vedkommende Handelsflaaderne i Aarene 1850—1886. Kristiania 1887.

Tabeller vedkommende Skibsfartsbevægelsen 1872—1894 og Handelsflaaderne 1886—1896. Kristiania 1897.

Statistisk Aarbog for Kongeriget Norge. Senest udkommet: Fireogtyvende Aargang, 1904. Kristiania 1904. (*Annuaire statistique de la Norvège.*)

Meddelelser fra Det statistiske Centralbureau. Senest udkommet: Enogtyvende Bind, 1903. Kristiania 1904. (*Journal du Bureau Central de Statistique.*)

Oversigt over Kongeriget Norges civile, geistlige og judicielle Inddeling. Afsluttet 16 Juni 1902. Kristiania 1902. Med 2 Tillæg.

Fortegnelse over Norges officielle Statistik m. v. 1828—30 Juni 1889. Kristiania 1889. Do. for Tidsrummet 1 Juli 1889—31 December 1891, for Tidsrummet 1 Januar 1892—31 December 1894, for Tidsrummet 1 Januar 1895—31 December 1897, for Tidsrummet 1 Januar 1898—31 December 1900 og for Tidsrummet 1 Januar 1901—31 December 1903, trykte som Tillæg til Meddelelser fra Det statistiske Centralbureau, Niende Bind, Tolvte Bind, Femtende Bind, Attende Bind og Enogtyvende Bind.

Angaaende andre statistiske Værker henvises til ovennævnte Fortegnelser.

Samtlige Værker er at erholde tilkjøbs hos H. Aschehoug & Co., Kristiania.

13 Januar 1905.

